

FINANTSINSPEKTSIOONI AASTARAAMAT
2009

Sisukord

1. Juhatuse esimehe pöördumine	2
2. Finantsinspektsiooni juhatuse kinnitus.....	4
3. Finantsinspektsiooni tegevusaruanne	5
3.1. Finantsinspektsiooni lühitutvustus	5
3.2. Juhtimine ja organisatsioon.....	6
3.2.1. Nõukogu tegevus	6
3.2.2. Juhatuse tegevus.....	7
3.2.3. Organisatsiooni areng, personalipoliitika ja koolitus	9
3.2.4. Siseaudiitori kokkuvõte	10
3.3. Järelevalvetegevus.....	11
3.3.1. Uute tegevuslubade väljastamine ja emitentide prospektide registreerimine	11
3.3.2. Turuosaliste riskianalüüs ja tegevuse monitooring.....	14
3.3.3. Turuosaliste kohapealne kontroll.....	20
3.3.4. Basel II ja sisemised riskihindamise meetodid	21
3.3.5. Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamine	22
3.4. Finantsteenuste läbipaistvus ja tarbijaharidus	23
3.4.1. Finantsinspektsiooni tegevus tarbijate harimisel	23
3.4.2. Finantsinspektsioonile esitatud finantsasutuste klientide kaebused.....	24
3.5. Tegevus õiguskeskkonna kujundamisel	26
3.5.1. Sissejuhatus	26
3.5.2. Õigusloome 2009.....	27
3.5.3. Aruandluse ja teabevahetuse areng	30
3.5.4. Finantsinspektsiooni juhendid.....	31
3.6. Rahvusvaheline koostöö	33
3.6.1. Kolmanda tasandi (Level 3) komitoloogiaprotsess	33
3.6.2. Rahvusvaheline koostöö rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise alal	38
3.6.3. Koostöö välisriikide järelevalvetega	38
3.6.4. Koostöö Euroopa Keskpankade süsteemi komiteedega	39
3.6.5. Koostöö ülemaailmses organisatsioonides.....	40
3.6.6. Rahvusvahelised missioonid.....	40
3.6.7. Finantsjärelevalve tulevikku puudutavad ümberkorraldused.....	41
4. Finantsinspektsiooni 2009. aasta tulude-kulude aastaaruanne	42
Tulude-kulude aastaaruanne.....	42
Bilanss	47
Selgitused 2009. aasta bilansi kohta	47
5. Sõltumatu audiitori aruanne.....	48
6. Eesti finantsturu ülevaade	50
6.1. Majanduskeskkonna areng.....	50
6.2. Krediidiasutused	51
6.3. Kindlustusseltsid	57
6.3.1. Elukindlustusseltsid	58
6.3.2. Kahjukindlustusseltsid.....	61
6.4. Kindlustusvahendajad.....	64
6.5. Fondivalitsejad ja fondid.....	65
6.5.1. Fondivalitsejad.....	65
6.5.2. Investeermis- ja pensionifondid	67
6.6. Investeermisühingud	73
6.7. Investeermisteenused.....	76
6.7.1. Väärtpaberiportfellide valitsemine	76
6.7.2. Väärtpaberite hoidmine	77
6.8. Väärtpaberituru korraldajad	78
6.8.1. NASDAQ OMX Tallinn	78
6.8.2. Eesti väärtpaberite keskregister	80
Lisa 1. Finantsinspektsiooni struktuur	81
Lisa 2. Järelevalvesubjektide loetelu seisuga 31. detsember 2009	82

I. Juhatuse esimehe pöördumine

Austatud lugeja!

Möödunud aasta oli keerukas nii inimestele, finantsturu osalistele kui ka järelevalvele. Finantskriis ja paljusid maailma piirkondi tabanud majanduskriis jätsid väga sügava jälje ka Eesti majandusele ning inimeste sotsiaal-majanduslikule kindlustundele. Majandussurutis tõi ühelt poolt teravalt esile kitsaskohad meie finantssüsteemis ja suurendas vajadust üha tähelepanelikumalt jälgida ning analüüsida finantssektori riskide dünaamikat, teiselt poolt suurendas inimeste kui finantsteenuste tarbijate ja investorite ootusi järelevalvele. Oleme andnud endast parima, et nendele ootustele vastata.

Kapitalijärelevalvelise töö keskmes oli läbi aasta nii likviidsus- kui ka krediidiriski monitooring pangandussektoris. 2009. aastal pankade koondlaenuportfelli kasv sisuliselt peatus ja oluliselt halvenes laenuportfelli kvaliteet. Viime jätkuvalt läbi põhjalikke stress-teste ja riskianalüüse, seda nii iseseisvalt kui ka piiriülesest koostööst oma välisjärelevalvete kolleegidega, et tagada turuosaliste kapitaliseeritus ja likviidsus. 2009. aastal kasvas oluliselt kohapealsete kontrollide ja ennetavate järelevalveliste tegevuste osakaal, mis olid suunatud üldise finantsstabiilsuse säilitamisele. Kuigi pankade majandustulemused ja laenuportfelli kvaliteet on oluliselt halvenenud, on nende kapitalipuhvrid seni olnud piisavad. Hea meel on tõdeda, et Eesti riik ja maksu- maksjad pole finantskriisi ajal pidanud seni turuosaliste toetamiseks kas otseselt või ka kaudselt sekkuma.

Finantsinspeksioon pidi möödunud aastal finantsteenuste osutamisel erinevate rikkumiste tuvastamiseks korduvalt ja väga jõuliselt sekkuma. Funktsioonide lahususe toimimise ja huvide konfliktide vältimise kontrollimiseks viis finantsjärelevalve läbi järelevalvemenetluse SEB Panga suhtes. Samuti puudutas huvide konfliktide ennetamise teematikat Swedbank Investeerimisfondid AS-is läbi viidud menetlus, kus tuli samuti rõhutada huvide konfliktide vältimiseks vajalike sise-eeskirjade ja reeglite toimimise tähtsust. Soovin siinkohal avaldada tunnustust ka turuosalistele, kes reageerisid tuvastatud puudustele adekvaatselt ja hüvitasid investoritele tekitatud kahju.

Hea meel on tõdeda, et eelmisel aastal jõudis meie pikaajaline koostöö Politseiameti ja Prokuratuuriga uuele tasemele. Piken- dasime oma koostöölepingut, tihe ja tulemuslik koostöö toimus erinevate turukuritarvituste uurimisel ja menetlemisel. Nii õnnestus Finantsinspeksioonil koostöös Politseiameti ja Proku- raaturiga saavutada esimene kohtulahend siseteabe väärkasu- tamise asjas ja teine suurem turumanipulatsiooni kaasus viia kriminaalkohtusse. Lahendasime edukalt ka turumanipulat- siooni asja väärteomenetluse korras.

Finantsteenuste järelevalve valdkonnas püüame turgu üha rohkem ettevaatavalt reguleerida – suunata läbi meie juhendite. Panustame üha rohkem sellesse, et turg oleks transparentsem, turuosalisel mõistaksid paremini oma riske ja tegutseksid teenuste pakkumisel oma parima kutseoskuse kohaselt. 2009. aasta töi üldsuse tähelepanu keskmesse pensionifondide temaatika ja hea meel on selle üle, et inimeste üldine usaldus pensionisüsteemi vastu pole kadunud. Selle tunnistuseks on võib-olla mõneti oodatust suurem II samba maksetega jätkajate arv.

Oleme Eesti pensionisüsteemi kitsaskohtadele osundanud juba mitme aasta jooksul. Täna võib juba öelda, et mitmed meie ettepanekud süsteemi parendamiseks on kas ellu rakendatud või on nad võtnud konkreetsete seaduseelnõu ettepanekute vormi, millega Rahandusministeerium lähiajal kavatseb avalikkuse ette tulla.

Keerukas majanduslik olukord sunnib inimesi üha enam tegelema oma elu finantsplaneerimisega ja õppima tundma erinevaid finantsteenuseid. Möödunud aastal liikus meie tarbijahariduse projekt www.minuraha.ee veebist välja. Lõpule jõudis 2008. aastal alanud koostööprojekt Sotsiaalministeeriumiga võlanõustamise küsimustes ja jätkus koostöö Haridus- ja Teadusministeeriumiga õppekavade täiendamise osas. Esimesest koostööprojektist kasvas välja pankade sotsiaalse vastustuse teema, millega Finantsinspeksioon jätkuvalt tegeleb.

Oli keerukas aasta, aga arvan, et oleme testi edukalt läbinud. Tänan kõiki koostöö eest ja eriti oma kolleege sihikindluse ja visaduse eest oma ülesannete täitmisel.

Lugupidamisega

Raul Malmstein
juhatuse esimees

2. Finantsinspektsiooni juhatuse kinnitus

Tallinnas, 12. märtsil 2010. aastal

Käesoleva aastaaruande koostas Finantsinspektsiooni juhatus ja see on esitatud kinnitamiseks Finantsinspektsiooni nõukogule. Aastaaruanne esitatakse Riigikogule.

Käesolev aastaaruanne sisaldab Finantsinspektsiooni:

Tegevusaruannet lk 5;

Tulude – kulude aastaaruannet lk 42;

Bilanssi lk 47;

Audiitori järeldusotsust lk 48.

Finantsinspektsiooni juhatus kinnitab, et aastaaruandes toodud faktiline informatsioon on tõene ning Finantsinspektsiooni tulude-kulude aastaaruanne on vastavuses Finantsinspektsiooni seadusega ja rakendatud arvestuspõhimõtetega.

Raul Malmstein

Kilvar Kessler

Andres Kurgpõld

Kaido Tropp

3 • Finantsinspektsiooni tegevusaruanne

3.1. Finantsinspektsiooni lühitutvustus

Finantsinspektsioon on autonoomse pädevuse ja eelarvega finantsjärelevalve asutus, mis tegutseb järelevalve teostamisel riigi nimel ja on oma tegevuses ja otsustes sõltumatu.

Finantsjärelevalve tegevuse eesmärgiks on aidata kaasa finantsteenuseid pakkuvate ettevõtete stabiilsuse ja teenuste kvaliteedi tagamisele ning seeläbi toetada Eesti rahasüsteemi usaldusväärsust. Järelevalve põhiline eesmärk on tagada, et finantsasutused suudavad kliendi ees võetud kohustused tulevikus täita – maksta välja hoiused, kindlustuskahjud või kogutud pensioni jmt. Samuti on Finantsinspektsiooni oluliseks ülesandeks aidata kaasa Eesti finantssektori efektiivsuse suurenemisele, süsteemsete riskide vältimisele ning finantssektori kuritegelikel eesmärkidel ära kasutamise tõkestamisele. Järelevalve tööks on ka selgitada, millised on riskid tarbijate jaoks ja pakkuda neile teavet ning tuge finantsteenuste valimiseks.

Finantsinspektsioon teostab riiklikku järelevalvet Finantsinspektsioonilt tegevusloa saanud pankade, kindlustusseltside, kindlustusvahendajate, investeerimisühingute, fondivalitsejate, investeerimis- ja pensionifondide, makseasutuste, e-raha asutuste ja väärtipaberituru üle. Eestis tegutsevate pankade, kindlustusseltside ja investeerimisühingute filiaalide osas teostab esmast järelevalvet panga, kindlustusseltsi või investeerimisühingu emamaa järelevalveasutus.

Finantsinspektsiooni tegevust kavandab ja juhtimist kontrollib Finantsinspektsiooni nõukogu. Nõukogu koosneb kuuest liikmest, kellest kaks – rahandusminister ja Eesti Panga president – on liikmed oma ametikoha järgi. Nõukogu esimees on ametikoha järgi rahandusminister. Finantsinspektsiooni igapäevast tööd juhib neljaliikmeline juhatuse, mis kui kollektiivne juhtimisorgan langetab otsuseid häälteenamuse alusel. Juhatuse tegevust juhib juhatuse esimees. Igal juhatuse liikmel on oma vastutusvaldkonnad ning talle alluvad vahetult vastavasse vastutusalasse kuuluvad struktuuriüksused ja/või ametikohad.

Finantsinspektsiooni järelevalvealane tegevus jaguneb turu- ja teenusejärelevalve ning kapitalijärelevalve alasteks tegevusteks. Kapitalijärelevalve töö eesmärk on turuosaliste riski- ja jätkusuutlikkuse analüüs, turu- ja teenusejärelevalve eesmärgiks on finantsteenuste läbipaistvuse, usaldusväärsuse ja efektiivsuse tagamine.

Finantsinspektsiooni strateegia aastateks 2007–2010 seab inspektsiooni tegevuse põhieesmärkideks piiriülese järelevalvelise võimekuse tõusu, ennetavate järelevalvemeetodite osakaalu kasvu, finantsteenuste tarbijate teadlikkuse tõstmise, avatud kommunikatsiooni ja organisatsioonikultuuri ning Eesti finantssektori rahvusvahelise konkurentsivõime tagamise läbi tegevuse efektiivsuse ja minimaalse vajaliku bürokraatia.

3.2. Juhtimine ja organisatsioon

3.2.1. Nõukogu tegevus

Nõukogu koosseis

Finantsinspektsiooni nõukogusse kuulusid seisuga 31.12.2009:

esimees:

- **Jürgen Ligi**, rahandusminister

liikmed:

- **Andres Lipstok**, Eesti Panga president
- **Matti Klaar**, kindlustustegevuse ekspert
- **Rein Minka**, Eesti Panga asepresident
- **Ruut Mägi**, audiitortegevuse ekspert
- **Veiko Tali**, Rahandusministeeriumi finants- ja maksupoliitika asekancler

Nõukogu otsused

2009. aastal toimus neli nõukogu koosolekut.

Nõukogu kinnitas 2008. aasta aastaaruande ja aruandeaasta kasumi summas 7 660 000 krooni, mida kasutati investeeringuna Eesti Panga ja Finantsinspektsiooni vahel 30. detsembril 2008 sõlmitud Sakala 4 büroohoone renoveerimise kokkuleppe ennetähtaegseks rahastamiseks.

Kinnitati Finantsinspektsiooni 2010. aasta eelarve summas 65 844 000 krooni ning tehti ettepanek rahandusministrile 2010. aasta järelevalvetasu mahuosa määrade kinnitamiseks.

Muutunud majanduskeskkonnas pidas nõukogu eriti oluliseks finantssektori stabiilsuse tagamist ja hoiustajate huvide kaitsmist nii igapäevase järelevalvelise tegevuse tugevdamise kui ka teiste riikide järelevalveasutustega koostöö tihendamise, aga ka konservatiivse finantspoliitika jätkamise kaudu.

Nõukogu tunnustas juhatuse tegevust finantssektori klientide õigustatud huvide kaitsmisel.

3.2.2. Juhatus tegevus

Juhatus koosseis

Finantsinspektsiooni juhatusse kuulusid seisuga 31.12.2009:

esimees:

- **Raul Malmstein** (ametisse nimetatud teiseks ametiajaks alates 16. jaanuar 2010);

liikmed:

- **Kilvar Kessler** (ametisse nimetatud teiseks ametiajaks alates 1. jaanuar 2008)
- **Andres Kurgpõld** (ametisse nimetatud kolmandaks ametiajaks alates 1. jaanuar 2008)
- **Kaido Tropp** (ametisse nimetatud kolmandaks ametiajaks alates 1. jaanuar 2008)

Juhatuses esimehe volituste tähtaeg on neli aastat, liikmete volituste tähtaeg kolm aastat.

Juhatus otsused

2009. aastal toimus 51 juhatuses koosolekut, kus tehti 111 haldusotsust.

2009. aasta esimesel poolaastal pööras juhatus erilist tähelepanu pangandussektori likviidsusriskiga seonduvatele aspektidele. Pankade kapitalipuhvrite piisavuse hindamiseks tehti mitmeid krediidiriski valdkonna tugevusanalüüse. Prioriteetseks tegevuseks oli samuti kinnisvaraalaenude kvaliteedi analüüsimine. Piiriüleselt tegutsevate finantsasutuste järelevalve tõhustamiseks sõlmiti uusi grupipõhiseid koostöökokkuleppeid välisriikide järelevalveasutustega. Tõstatati pankade sotsiaalse vastutuse küsimus.

Kõrgendatud tähelepanu all olid pensionifondide riskijuhtimise standardid ja nende täitmine, eriti võimalike huvide konfliktide vältimine ning fondide riskijuhtimise nõuetelevastavus. Juhatus võttis järelevalve fookusesse fondivalitsejate hoolsuskohustuse järgimise investeringute tegemisel ja osakuomanikele teabe esitamisega seotud küsimused. Samuti investeerimisteenuste osutajate hoolsuskohustuste täitmise üldisemalt: turukuritarvitustest teatamise, tagatisagendi funktsioonide täitmise, kliendi varade hoidmise ning IT-süsteemide toimimise.

Kindlustussektori järelevalves suurenes 2009. aastal märkimisväärselt rahvusvahelise koostöö osatähtsus läbi informatsiooni vahetamise ning ühisarutelude nii järelevalvesubjektide koduriigi järelevalveasutuste kui ka emaettevõtjate esindajatega.

Juhatus pidas oluliseks koostöö süvendamist nii Prokuratuuri kui ka Politseiametiga, et järelevalvelise sunni rakendamise kaudu tõsta Eesti finantsturul tegutsevate kutse-eetika standardid ja kohustuste täitmise kultuur tänasest kõrgemale tasemele. 2009. aastal esitas Finantsinspektsioon prokuratuurile kuriteo- teatud turumanipulatsiooni, siseteabe väärkasutamise ja tegevusloata tegutsemise kohta. Mitmed juhtumid jõudsid kohtumenetluseni ja ka jõustunud kohtulahenditeni.

Juhatusel liikmete vastutusvaldkonnad

Juhatusel esimees **Raul Malmstein** vastutab inspeksiooni strateegia kujundamise, üldjuhtimise ja juhatuse töö korraldamise, kogu järelevalvetegevuse koordineerimise ja tõhusa toimimise, institutsionaalse arengu ja siseriikliku koostöö koordineerimise, välis- ja avaliku suhtluse ning väliskoostöö koordineerimise, siseauditi korraldamise, töötajate koolituse korralduse ning sisekommunikatsiooni toimimise eest.

Tema vahetuse vastutusalasse kuuluvad:

- Juhatusel esimehe abi
- Kommunikatsioonijuht
- Tarbijahariduse projektijuht
- Personali- ja koolitusjuht
- Rahvusvahelise koostöö koordinaator
- Siseaudiitor.

Juhatusel liige **Kilvar Kessler** vastutab turujärelevalve ja õigusosakonna töö eest, sealhulgas väärtpaperituru järelevalve, järelevalveliste õigusküsimuste koordineerimise ja vajadusel ettevalmistamise, finantssektori regulatiivse keskkonna arengu ja finants- ning järelevalvepoliitiliste seisukohtade väljatöötamise eest oma vastutusvaldkonnas või koostöös teise juhatuse liikmega ja rahvusvahelise koostöö eest oma vastutusvaldkonnades.

Tema vahetuse vastutusalasse kuuluvad:

- Turujärelevalve divisjon
- Õigusosakond.

Juhatusel liige **Andres Kurgpõld** vastutab kapitalijärelevalve valdkonna toimimise ja arengu eest, sealhulgas krediidasutuste, kindlustusandjate, investeerimisühingute ning muude järelevalve alla kuuluvate finantsasutuste järelevalve eest rõhuasetusega järelevalvesubjektide riskide seirele, maksevõimelisusele ja muudele kapitalijärelevalvelistele aspektidele. Turule sisenemise ja turult väljumise protsessi korralduse, samuti juhtide ning aktsionäride usaldatavusnõuete eest. Finantssektori regulatiivse keskkonna arengu ja finants ning järelevalvepoliitiliste seisukohtade väljatöötamise eest rõhuasetusega kapitaliregulatsioonile. Tema vastutusvaldkond hõlmab ka regulaarse aruandluse kogumise protsessi ning rahvusvahelise koostöö oma vastutusvaldkonnades.

Tema vahetuse vastutusalasse kuuluvad:

- Kapitalijärelevalve divisjon
- Regulatsioonide ja aruandluse divisjon.

Juhatusel liige **Kaido Tropp** vastutab finantsteenuste järelevalve ja inspeksiooni siseteenuste toimimise ning arengu eest, sealhulgas finantsteenuste järelevalve, finantssektori regulatiivse keskkonna arengu ja finants- ning järelevalvepoliitiliste seisukohtade väljatöötamise eest oma vastutusvaldkonnas, piiriüleste teenuste teavituse korralduse, rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise valdkonna, inspeksiooni eelarveprotsessi korralduse, organisatsiooni tugiteenuste toimimise ja arengu, infotehnoloogia protseduuride väljatöötamise ja rakendamise ning rahvusvahelise koostöö eest oma vastutusvaldkonnas.

Tema vahetuse vastutusalasse kuuluvad:

- Finantsteenuste järelevalve divisjon
- Siseteenuste osakond.

3.2.3. Organisatsiooni areng, personalipoliitika ja koolitus

Finantsinspektsioon väärtustab avatud organisatsiooni põhimõtteid ning sellest lähtuvalt on Finantsinspektsiooni personalipoliitika aluseks nii kõrge järelevalvelise standardi tagamine läbi kompetentsete ja motiveeritud töötajate kui ka avatud töökultuur. Neid eesmärke silmas pidades on välja töötatud inspektsiooni värbamis- ja koolituspoliitika ning motivatsioonisüsteem, mille aluseks on töötajate tööpanuse õiglane kompenseerimine.

Seisuga 31. detsember 2009 oli Finantsinspektsioonis moodustatud 75 ametikohast täidetud 68 ametikohta. 6 töötajaga olid töösuhted ajutiselt peatatud nende lapsehoolduspuhkusel viibimise ajaks. 2009. aastal asus Finantsinspektsiooni tööle 4 uut töötajat ja lahkus 3 töötajat. Finantsinspektsiooni töötajate keskmine vanus on 36 aastat. Finantsinspektsioonis töötas aasta lõpu seisuga 44 naist ja 24 meest. Töötajaskonna keskse osa moodustavad finantsanalüütikud, riskijuhid ja juristid. Kõik Finantsinspektsiooni töötajad omavad kõrgharidust.

Finantsinspektsioon hindab oma töötajaid, pakkudes neile nii mõistlikku kompensatsioonipaketti, tunnustades parimaid kui ka investeerides töötajate koolitusse ja erialasesse arengusse. 2009. aasta lõpu seisuga õppis Finantsinspektsiooni töötajatest 11 töötajat magistriõppes ja 4 doktoriõppes.

Töötajate koolitus

Kõrge järelevalvelise kvaliteedi tagamisel on töötajate järjepidev ning sihipärane arendamine ja koolitamine vältimatult vajalik. Finantsinspektsioon pöörab suurt tähelepanu töötajatele koolitus- ja arenguvõimaluste loomisele. Koolituste planeerimisel lähtutakse organisatsiooni strateegilistest eesmärkidest ja konkreetse töötaja personaalsest arenguvajadusest, mis selgitatakse välja iga-aastaste arenguevestluste käigus. Arenguevestluste raames toimub ka töötajate eelmise perioodi tulemuste hindamine ning uute eesmärkide seadmine eesseevaks perioodiks.

2009. aastal osalesid Finantsinspektsiooni töötajad nii Eestisestel kui ka väliskoolitustel. Samuti toimus erialaseid inspektsioonisiseseid koolitusi. Finantsinspektsiooni 2009. aasta koolituskulud moodustasid ligikaudu 3% Finantsinspektsiooni personalikuludest.

Töötajate koolitus- ja arenduskontseptsiooni üheks osaks on stažeerimise võimaldamine välisjärelevalvetes ning teistes rahvusvahelistes finantsjärelevalvega seotud organisatsioonides. Stažeerimise eesmärk on lisaks töötajate oskuste, teadmiste arendamisele ning kogemuste vahetamisele ka ühtse järelevalvelise kultuuri tugevdamine ja järelevalvetevahelise koostöö tõhustamine.

3.2.4. Siseaudiitori kokkuvõte

Finantsinspektsiooni siseaudiitori ametikoht on loodud Finantsinspektsiooni seaduse alusel. Siseaudiitori missioon on aidata juhatusel saavutada organisatsiooni eesmärke parimal võimalikul moel ja mõistlike kuludega. Siseaudiitor allub ja annab aru juhatusele, kes suunab siseaudiitori tegevust, kinnitades siseaudiitori strateegilise plaani neljaks aastaks ja täpsemad tööplaanid kvartalite kaupa. Siseaudiitor juhendus oma tegevust kavandades ja läbi viies *The Institute of Internal Auditors* siseaudiitorite eetikakoodeksi põhimõtetest, kuid siseauditi rahvusvaheliste standardite põhimõtteid järgis niivõrd, kuivõrd neid on võimalik ja mõistlik järgida väikeses organisatsioonis.

Siseaudiitor sai täita oma ülesandeid 2009. aastal sõltumatuna ja objektiivselt. Siseaudiitori peamistes ülesannetes ja töökorralduses olulisi muudatusi ei toimunud. Koostöö juhatusega oli 2009. aastal väga hea. Juhatus arutas siseaudiitori märgukirju ja auditite tulemusi vastavalt nende laekumisele, tegevuse aruannet ja ülevaadet olulisematest riskidest kord kvartalis.

Siseaudiitori siseauditi ala tegevust suunas strateegiline plaan aastateks 2007–2010, millest tulenevalt auditeeris siseaudiitor 2009. aastal põhiliselt kahte valdkonda: inspektsiooni põhitegevust ehk tegevust finantsjärelevalve korraldamisel ning organisatsiooni siseelu ja töökorraldust. Inspektsiooni põhitegevuse valdkonna auditite peamised teemad olid olulisemate järelevalvejuhtumite menetlemise, rahvusvaheliste koostöökokkulepete toimimise, hädaolukordade ja kriisireguleerimise alase koostöö toimimise, järelevalveliseks analüüsiks kasutatavate andmete kvaliteedi ja selle kontrollimise protseduuristiku, järelevalvelise aruandluse optimeerimise ülesande täitmise, järelevalvesubjektide audiitorite tegevuse seire korralduse ja järelevalve subjektide tegevust suunavate soovituslike juhendite hindamine. Organisatsiooni siseelu ja töökorralduse valdkonna auditite tähtsamad teemad olid inspektsiooni värbamispoliitika ja -praktika, järelevalvesubjektide riskide hindamiseks standardiseeritud

sisendparameetreid kasutava riskihindamise mudeli (RAS-mudeli) juurutamise ja toimimise ning juhatuse otsuste täitmise hindamine. Organisatsiooni sisekliima oli 2009. aastal hea ja töötajate motiveerituse tase kõrge. Nõukogu ja juhatuse otsuste täitmise distsipliin oli hea. Inspektsiooni juhtimis- ja kontrollisüsteem toimis olulises ulatuses põhjendatud ootuste kohaselt. Nagu varasematelgi aastatel ei olnud siseaudiitoril 2009. aastal põhjust menetleda ühtegi raiskamise, vara väärkasutuse ega ka eelarvedistsipliini olulise rikkumise juhtumit.

Inspektsiooni siseaudiitori ülesannete hulka kuulub ka töötajate huvide konfliktide ennetamise deklaratsioonide hoidmine ja juhtumite menetlemine. Huvide konflikti ennetamise meetmed toimusid inspektsioonis seaduses sätestatud nõuete kohaselt ja Finantsinspektsiooni töötajad suhtusid huvide konflikti ennetamise küllaldase vastutustundega.

3.3. Järelevalvetegevus

3.3.1. Uute tegevus- lubade väljastamine ja emitentide prospektide registreerimine

Tegevuslubade väljastamine

2009. aastal andis Finantsinspektsioon tegevusloa kolmele uuele fondivalitsejale, ühele uuele krediidasutusele ja ühele investeerimisühingule. Krediidasutuse tegevusloa sai AS LHV Pank, investeerimisühingu tegevusloa Admiral Markets AS ja fondivalitseja tegevusluba anti BPTAM Eesti AS-ile, EFTEN Capital AS-ile ning Kobe Asset Management AS-ile (viimase fondivalitseja tegevusluba tunnistati 2010. aasta jaanuaris kehtetuks). Swedbank Elukindlustus AS-ile anti 2009. aastal Finantsinspektsiooni poolt täiendav tegevusluba haiguskindlustusega tegelemiseks.

Tabel 1. Tegevuslubade väljastamine 2009. aastal

Valdkond	Tegevusloa omandaja
Krediidasutus	AS LHV Pank
Investeerimisühing	Admiral Markets AS
Fondivalitseja	BPTAM Eesti AS
Fondivalitseja	Eften Capital AS
Fondivalitseja	Kobe Asset Management AS (kehtetu alates 27.01.2010)
Kindlustusandja	Swedbank Elukindlustus AS (täiendav tegevusluba)

Filiaalide asutamisevabaduse load

Euroopa Liidu (EL) liikmesriikide finantsasutuste filiaalid võivad pakkuda Eestis kõiki oma koduriigis pakutavaid finantsteenusid, milleks neil on olemas tegevusluba. EL liikmesriikide finantsasutuste filiaalide järelevalvekorraldus põhineb vastastikuse usalduse põhimõttel. Filiaali järelevalve eest vastutab päritoluriigi järelevalveasutus. Filiaalile ei rakendu Eesti seadusandlusest tulenevad kapitalinormatiivid.

Kuna aga filiaalid moodustavad erakordselt suure osa Eesti pangandusturust, siis süsteemi stabiilsuse eesmärgil on välispankade filiaalid koostöös välisjärelevalvetega kaasatud järelevalveprotsessi.

2009. aasta jooksul asutasid teistes EL liikmesriikides registreeritud finantsasutused Eestis ühe krediidasutuse filiaali ja ühe kindlustusmaakleri filiaali:

Tabel 2. Filiaalide asutamine 2009. aastal

Valdkond	Filiaal Eestis
Krediidasutus	Eesti Folkia AS Eesti Filiaal
Kindlustusmaakler	SIA UniCredit Insurance Broker Eesti filiaal

Olulise osaluse menetlused

Isikud, kes soovivad omandada olulist osalust Eestis tegevusloa alusel tegutsevas finantsasutuses, peavad vastama seadusega kehtestatud usaldusvärsuse kriteeriumitele. Olulisemateks nõueteks on isiku laitmatu ärialane reputatsioon, läbipaistvad ärisidemed ja võime tagada ettevõtte usaldusväärne juhtimine. Finantsinspektsioonil on õigus keelata olulise osaluse omandamine kui isik Finantsinspektsiooni hinnangul nimetatud nõuetele ei vasta.

2009. aasta jooksul viis Finantsinspektsioon läbi neli olulise osaluse menetlust. Kõikides menetlustes langetas Finantsinspektsioon positiivse otsuse.

Tabel 3. Oluliste osaluste omandamine 2009. aastal

Valdkond	Subjekt	Osaluse omandamist taotlenud isik
Fondivalitseja	AS Avaron Asset Management	OÜ Princo
Fondivalitseja	Eften Capital AS	Arendusmaa OÜ ja Tõnu Uustalu
Kindlustusandja	SEB Elu- ja Pensionikindlustus AS	SEB Trygg Liv Holding AB
Fondivalitseja	Swedbank Investeerimisfondid AS	Swedbank Robur AS

Muud menetlused

Samuti andis Finantsinspektsioon 2009. aastal loa If P&C Insurance AS-i piiriüleseks ühinemiseks ning andis loa Swedbank Life Insurance SE moodustamiseks ja piiriüleseks ühinemiseks.

Piiriülene teenuste pakkumine

Teistes Euroopa Liidu liikmesriikides tegevusluba omavad finantsasutused ei pea Eestis finantsteenuste pakkumiseks Finantsinspektsioonilt tegevusluba taotlema. Piirülestee teenuste osutamist võib alustada peale seda, kui välisriigi järelevalveorgan on teavitanud Finantsinspektsiooni finantsasutuse soovist pakkuda Eestis teenuseid ning edastanud Finantsinspektsioonile seaduses nõutud andmed. 2009. aastal jätkus piiriülestee teenuste pakkujate arvu kasv, kasv oli märkimisväärsim investeerimis- ja kindlustusmaakleri teenuste valdkondades.

Tabel 4. Piiriülestee teenuste pakkujad Eestis

	Arv seisuga 31.12.2009	Arv seisuga 31.12.2008
Pangateenused	234	219
Investeerimisteenused	987	886
Kahjukindlustusteenused	322	313
Elukindlustusteenused	83	80
Kindlustusmaakleri teenused	832	736
Kindlustusagendi teenused	1221	1170
Fondivalitsemisteenused	13	10
Investeerimisfondid	62	62
E-raha teenused	13	13
Makseteenused	19	0

Kindlustusvahendajate nimekirja kandmine

Eestis tegutsevad kindlustusvahendajatena kindlustusmaaklerid ja -agendid. Kindlustusmaakler esindab kindlustusvõtja huve. Kindlustusagent esindab kindlustusseltsi huve, vahendades kindlustusandja teenuseid. Seisuga 31. detsember 2009 tegutses Eestis 33 kindlustusmaaklerit ja 678 kindlustusagenti.

2009. aastal kanti kindlustusmaaklerite nimekirja 7 uut kindlustusmaaklerit:

Tabel 5. 2009. aastal nimekirja kantud kindlustusmaaklerid

Avor Kindlustusmaakler OÜ
 Balti Kindlustusmaakler OÜ
 NB Kindlustusmaakler OÜ
 Open24 Kindlustusmaakler OÜ
 OÜ DnB NORD Kindlustusmaakler
 Premium Kindlustusmaakler OÜ
 2D Kindlustusmaakler OÜ

Kindlustusagendid kannab kindlustusagentide nimekirja kindlustusselts, keda agent esindab. Kindlustusagentide nimekiri on kättesaadav Finantsinspektsiooni veebileheküljel www.fi.ee.

Prospektide ja ülevõtmispakkumiste registreerimine

2009. aastal Finantsinspektsioon ühtegi noteerimisprospekti ei registreerinud. Tulenevalt väärtpaberituru seadusest kontrollib Finantsinspektsioon ülevõtmispakkumiste vastavust õigusaktidele ning kooskõlastab ülevõtmispakkumise prospekti ja teate. 2009. aastal kooskõlastas Finantsinspektsioon TeliaSonera AB vabatahtliku ülevõtmispakkumise AS-i Eesti Telekom kõigi aktsiate omandamiseks.

Valla- ja linnaeelarve seaduse kohaselt tuleb valla ja linna kinnine ja avalik võlakirjaemissioon registreerida Finantsinspektsioonis. 2009. aastal registreeriti Finantsinspektsioonis Tallinna linna ja Tartu linna võlakirjaemissiooni prospektid kinniste pakkumiste läbiviimiseks.

3.3.2. Turuosaliste riskianalüüs ja tegevuse monitooring

Pangad

Pankade riskianalüüsi viidi 2009. aastal läbi tavapärase kuu- ja kvartalialanalüüside vormis. Analüüside käigus hinnatakse Eestis tegutsevate krediidasutuste kõiki olulisemaid riskivaldkondi – nii krediidi- kui ka operatsiooni-, likviidsus-, turu- ja muid riske, tuginedes nii kvantitatiivsele kui ka kvalitatiivsele informatsioonile. Lisaks sellele jälgitakse pankade kasumlikkust ning normatiivide täitmist. Analüüside tulemused on oluliseks sisendiks järelevalvetevõtmise planeerimisel ning esmaseks infoallikaks kohapealsete kontrollide läbiviimisel. Globaalsetest ning kohaliku majanduskeskkonna arengutest tingituna oli 2009. aastal Finantsinspektiooni teravdatud tähelepanu all eeskätt pankade laenuportfelli kvaliteet ja selle halvenemise tõttu pankade kapitalipuhvrite piisavus ning likviidsusriski järelevalve.

Lisaks regulaarsetele analüüsidele teostas Finantsinspektioon 2009. aastal ka krediidasutuste riskihindamise, mille käigus hinnati erinevate riskide realiseerumise võimalust ja sisemiste riskikontrolli protsesside piisavust kõigi olulisemate riskivaldkondade lõikes. Sisemist riskihindamise süsteemi kasutab Finantsinspektioon eelkõige panga riskiprofiili hindamiseks ning muuhulgas ka järelevalveliste tegevuste ja ressursside planeerimiseks. Riskihindamise käigus leidis kinnitust, et ülemaailmse finantskriisi tingimustes on pankade jaoks olnud väljakutseks eelkõige krediidi- ja likviidsusriski adekvaatne juhtimine. Samas olid pankade sisemised kontrollimehhanismid olulisemate riskikategooriate lõikes üldjuhul rahuldavad ning piisavalt rakendatud.

Basel II kapitali adekvaatsuse raamistiku ühe komponendi, sise- mised kapitali adekvaatsuse tagamise protsessi Pillar 2 raames viis Finantsinspektioon 2009. aastal läbi järelevalvelise hinnangu protsessi SREP (*Supervisory Review Evaluation Process*). Üheks tähtsamaks SREP eesmärgiks on anda hinnang panga sisemise kapitali adekvaatsuse tagamise protsessi (*ICAAP* ehk *Internal Capital Adequacy Assessment Process*) usaldusväärsele ja kapitalivajadusele. SREP tulemusena võib Finantsinspektioon määrata pangale regulatiivset kapitalinõuet ületava täiendava kapitalinõude või rakendada muid järelevalvelisi meetmeid.

Varajase järelevalvelise sekkumise vajaduse väljaselgitamiseks viis Finantsinspektioon 2009. aastal läbi ka krediidiriski stressitesti, kus pangad esitavad järelevalveasutuse poolt etteantud stsenaariumite alusel tehtud arvutused edaspidiseks analüüsiks. Erasisikutele ning äriühingutele töötati Finantsinspektioonis välja erinevad stressitesti stsenaariumid, testides seeläbi nii erasisikute kinnisvaralaenude kui ka pankade korporatiivsegmenti laenuportfelli käitumist nende stsenaariumide potentsiaalse realiseerumise puhul ja mõju pankade kapitalitaseme piisavusele. Stressitestidest selgus, et suurimad potentsiaalsed riskid võivad esile kerkida eeskätt kinnisvara- ning sellega seotud sektorites.

Selleks, et omada paremat ülevaadet eluasemelaenude ning äriühingutele väljastatud erinevate kinnisvaralaenude (eluasemete arendusprojektid ning kaubandus- ja büroopindade, samuti laoja tootmishoonete ning muu kommerts-kinnisvara finantseerimine) kvaliteedi üle, jätkas Finantsinspektioon ka 2009. aastal kinnisvaralaenude monitooringut. Tähtajaks tasumata viivislaenu, mille tagasimaksmise tähtajast on möödunud rohkem kui 60 päeva, kasvasid 2008. aastaga võrreldes kõigi kinnisvaralaenude lõikes. Tähtajaks tasumata kinnisvaralaenude kasvuga samas tempos on pangad adekvaatselt suurendanud ka allahindlusi: kui veel 2009. aasta märtsi lõpus olid üle 60 päeva viivises olevad kinnisvaralaenud allahindlustega kaetud keskmiselt 29% ulatuses, siis aasta lõpuks ulatus see näitaja 63%-ni.

2009. aastal viis Finantsinspektioon läbi ka pankade likviidsusriski täiendava monitooringu, mille raames kaardistati Eestis tegevusluba omavate pankade olukord likviidsuse tagamisel ning hinnangud likviidsusriski realiseerumisele, samuti likviidsusriski juhtimisega seotud protseduurid ja sisekorrad.

Pankade poolt pakutavate investeerimisteenuste järelevalves keskendus Finantsinspektsioon 2009. aastal finantsinstrumentide direktiivi MiFID rakendamise kontrollile. Eelkõige kontrolliti klientidele riskidest teavitamise kohustuse täitmist investeerimishooldamise teenuse puhul. Kontroll hõlmas ka riskidest teavitamist pensionifondide osakute müümisel.

Samuti oli järelevalve fookuses investeerimisteenuste osutamisel huvide konfliktide vältimine ja maandamine pankade poolt ning lojaalsuskohustuse täitmine oma klientide ees. Finantsinspektsioon viis 2009. aastal funktsioonide lahususe toimimise ja huvide konfliktide vältimise kontrollimiseks läbi järelevalvemenetluse SEB Panga suhtes. Järelevalvemenetluses toimunud teavahetuse käigus astus SEB Pank samme organisatsioonis esinenud küsitavuste koheseks kõrvaldamiseks, tegi muudatusi juhtkonnas ja hüvitas investoritele tekitatud kahjud.

Samuti keskenduti pankade teenusestandardi sisustamisele lepingueelse teabe esitamisel. Selleks kontrolliti kõikide pankade tegevuse vastavust Finantsinspektsiooni soovituslikele juhenditele: „Nõuded investeerimishoiuse tingimuste kohta avaldatavale lepingueelsele teabele” ja „Nõuded eluasemelaenu kohta avaldatavale lepingueelsele teabele”. Juhendite eesmärgiks on suunata krediidasutusi avaldama enne lepingu sõlmimist klientidele asjakohast ja piisavat teavet, et tagada eeldused teadlike investeerimis- ja laenuotsuste tegemiseks tarbijate poolt.

Makseraskustes klientide puhul suunati pankasid leidma vastutustundlikke lahendeid osas, mis puudutavad piirangute seadmist võlgnikele pangateenuste kasutamisel ja vajadust tagada võlgnikele elatusmiinimum täitemenetlusega seotud juhtumite korral.

Kindlustusseltsid

Finantsinspektsioonilt tegevusloa saanud elukindlustusseltside tegevus on eelnenud aastatel märkimisväärses mahus laienenud naaberriikidesse. Sarnaselt elukindlustusseltsidele toimus 2009. aastal ka Eesti kahjukindlustusseltside tegevuse laienemine naaberriikidesse Baltikumis. Samuti on jätkuvalt suurenenud välisriikide kindlustusseltside filiaalide osakaal Eestis. See on tingitud tihedama koostöö teiste riikide järelevalvetega, mille üheks väljundiks on olnud osalemine piiriüleste kindlustusgruppide järelevalve töös. Selleks, et saada paremat ülevaadet Eesti kindlustusseltside piiriülestest riskidest, täiendati kindlustusseltside aruandlust riigipõhiste tunnuste sissetoomisega.

2009. aasta esimesel poolaastal pööras Finantsinspektsioon teravdatud tähelepanu kindlustusseltside võimele täita usaldatavusnormatiive ülemaailmse finantskriisi tingimustes. Jätkus riskipõhiste analüüside koostamine kindlustussektori kohta kvartalite lõikes. Lisaks tavapärasele riskijuhtimissüsteemide kontrollimisele oli kõrgendatud tähelepanu all operatsiooniriski juhtimine ning talitluspidevuse protsessi korraldamine kindlustusseltside poolt. Mõlemas valdkonnas esitati kindlustusseltsidele täiendavad järelepärimised ning viidi läbi analüüs antud teemasid puudutavate soovituslike juhendite rakendamise kohta.

Elukindlustusseltside järelevalves analüüsis Finantsinspektsioon kindlustustehniliste eraldiste arvutusmeetodeid, intressimäära muutuse mõju ning kindlustusandjate valmisolekut kohustuste kajastamiseks õiglases väärtuses.

Elu- ja kahjukindlustuse uue kapitali adekvaatsuse raamistiku Solventsus II järelevalverežiimi rakendamise ettevalmistamine toimus kolmepoolses koostöös Finantsinspektsiooni, Rahandusministeeriumi ja turuosaliste vahel. Ühiselt kujundati Eesti positsioone režiimi väljatöötamisel ning toimus ka mitmed kohtumisi eesmärgiga tutvustada turuosalistele uue riskipõhise regulatsiooni tehnilisi tingimusi.

Kindlustusvahendajad

Kindlustusvahendajate järelevalves keskendus Finantsinspektion eelkõige kindlustusmaakleri kohustuste täitmise kontrollile osas, mis puudutab maakleri poolt kindlustusvõtja kindlustushuvi väljaselgitamist ja kindlustusvõtjale parima pakkumise tegemist ning samuti maakleri poolt kliendile vahendustasu suuruse avaldamist ja isikuandmete töötlemist. Samuti kontrolliti võimalike huvide konfliktide olemasolu seoses tasustamise alustega kindlustuslepingute vahendamisel kindlustusseltside ja -maaklerite vahelistes lepingulistest suhetes.

2009. aastal lõppesid Finantsinspektiooni poolt 2008. aastal alustatud kontrollid, mis käsitlesid varade lahususe nõude täitmist kõikide kindlustusmaaklerite poolt. Kindlustustegevuse seaduse kohaselt on kindlustusmaakler kohustatud hoidma kindlustusvõtja poolt makstud kindlustusandjatele kuuluvad kindlustusmaksed eraldi arvelduskontol.

Investeeringus- ja pensionifondid

Investeeringufondide järelevalves keskenduti eeskätt huvide konfliktide vältimise maandamisele ja investeeringuriskide juhtimisele investeeringus- ja pensionifondide fondivalitsejate poolt. Seda nii läbi kohapealsete kontrollide kui ka regulatiivse keskonna arendamise.

2009. aastal karmistati Finantsinspektiooni initsiatiivil oluliselt pensionifondivalitsejate huvide konfliktide maandamise ja vältimise seadusandlike reegleid. Finantsinspektion viis läbi mitmed huvide konfliktide alased kontrollid, seejuures kontrolliti fondivalitseja organisatoorse lahendi vastavust ja piisavust, huvide konfliktide maandamist ja vältimist fondi vara investeerimisel ja fondide arvel teenuste ostmisel ning fondivalitseja juhtide ja fondijuhtide tasustamise aluseid, isiklike tehingute tegemist jmt. Fonde hallates peab iga fonde valitsev ettevõtte tegema kõik endast oleneva, et leida ja ennetada võimalikke huvide konfliktide tekkimise võimalusi, kehtestades selleks

vajalikud sise-eeskirjad ja reeglid. Finantsinspektiooni poolt 2009. aastal Swedbank Investeeringufondid AS-is läbi viidud menetlus tuvastas, et Swedbank'i investeeringufondides kasutusel olnud sise-eeskiri huvide konflikti vältimiseks ei olnud piisavalt selge ja detailne. Kõnealune sise-eeskiri puudutas Swedbank Investeeringufondid AS poolt hallatavate fondide investeeringuid teistesse enda hallatavatesse fondidesse. Avalikkuse usalduse taastamiseks tasus Swedbank Investeeringufondid AS investitoritele, sealhulgas pensionifondide klientidele Swedbank Investeeringufondid AS poolt hallatava võlakirjafondi Private Debt Fond osaku puhasväärtuse langusest tekkinud vahe.

Finantskriis tingis fondivalitsejate poolt kasutatavate riskijuhtimise lahendite ümberhindamise. Finantsinspektion kehtestas 2009. aastal uued riskijuhtimise nõuded investeeringus- ja pensionifondide varade investeerimisele ja selliste riskide avaldamisele fondi osakuomanikele: „Nõuded investeeringufondi vara investeerimisega seotud riskide juhtimisele” ja „Riskide kajastamine investeeringufondi prospektis”. Finantsinspektion on alustanud uute nõuete täitmise kontrollimist.

Fondivalitsejate poolt igakuiselt Finantsinspektionile esitatavate aruannete põhjal kontrollitakse investeeringute vastavust õigusaktides ja fondi tingimustes sätestatud piirangutele. Erilise tähelepanu all oli jätkuvalt pensionifondide investeeringute vastavuskontroll eeskätt osas, mis puudutas pensionifondide investeeringuid riskantsematesse ja vähemlikviidsematesse instrumentidesse. Fondivalitsejate järelevalves koostab Finantsinspektion samuti kvartalialanalüüse, kus hinnatakse muuhulgas turu olukorda, jälgitakse fondivalitsejate kasumlikkust ja usaldatavusnõuete täitmist. Madalam tulubaas ja probleemid mõnedes fondides sundisid tavapärasest enam kontrollima vastavate fondivalitsejate jätkusuutlikkust usaldatavusnõuete täitmisel. Järelevalvet tõhustas fondivalitsejatele uute ajakohastatud järelevalveliste aruannete kehtestamine alates 2009. aasta II kvartalist.

2009. aastal registreeris Finantsinspeksioon ühe uue investeerimisfondi (EfTEN Kinnisvarafond AS) põhikirja ja kolme kohustusliku pensionifondi tingimused (Swedbank Pensionifond K4 (Aktsistrateegia), SEB Energiline Pensionifond ja Nordea Pensionifond A Pluss). Uusi vabatahtlike pensionifondide tingimusi Finantsinspeksioon 2009. aastal ei registreerinud. Lisaks registreeriti 14 investeerimisfondi, 16 kohustusliku pensionifondi ning 6 vabatahtliku pensionifondi tingimuste muudatused. Tingimuste muudatuste käigus kontrollib Finantsinspeksioon tingimuste sätete täielikkust, selgust ja kooskõla õigusaktidega.

2009. aastal andis Finantsinspeksioon likvideerimisloa kolme fondi – Swedbank Ida-Euroopa Võlakirjafondi, Swedbank Intressifondi ja Swedbank Rahaturufondi likvideerimiseks. 2009. aasta jooksul on likvideerimisenetluse lõpetanud kaks investeerimisfondi: Hansa GAM Multi-Arbitrage Fond ja Hansa GAM Diversity Fond. Likvideerimisloa andmise otsuse tegemisel hindab Finantsinspeksioon fondi likvideerimise kooskõla vastava fondi osakuomanike õigustatud huvidega.

2009. aastal karistas Finantsinspeksioon fondivalitsejat AS GILD Fund Management fondi investeringute kohta valeinformatsiooni esitamise ning avalike aruannete mitteõigeaegse esitamise eest väärteo korras rahatrahviga 250 000 krooni.

Investeerimisühingud

Investeerimisühingute järelevalve aluseks on kvartaalne riskianalüüs. Aktiivsemate ja suuremate järelevalvesubjektide puhul toimub lisaks kvartalialanüüsidele igakuine finantsnäitajate kiirmonitooring eesmärgiga võimalikult varakult avastada olulised muudatused subjektide finantsseisundis. Kord aastas viib Finantsinspeksioon läbi ka investeerimisühingute põhjalikuma riskihindamise, mille käigus analüüsitakse investeerimisühingute finantsnäitajaid, toimuvad kohtumised investeerimisühingute juhtidega, täpsustatakse prognoose ja plaane, saadakse ülevaade siseauditi ja vastavuskontrolli tööst ning sisekontrolli funktsioonide toimimisest.

Finantsinspektsiooni erilise tähelepanu olid 2009. aastal üksikud kahjumlikult tegutsevad järelevalvesubjektid. Järelevalvelise töö eesmärgiks oli soov vältida olukorda, kus süvenevad kahjumid võiksid tekitada kapitaliprobleeme.

Investeerimisühing AS Lõhmus, Haavel ja Viisemann esitas 2009. aastal taotluse krediitiasutuste tegevusloa saamiseks, mille käigus hinnati muuhulgas ettevõtte organisatsioonilist ja finantsilist võimekust alustada tegevust krediitiasutusena.

2009. aasta oli testperioodiks, mille jooksul hinnati investeerimisühingute kapitali adekvaatsuse raportite vastavust Finantsinspektsiooni vastava soovitusliku juhendi nõuetele. Aasta jooksul läbi viidud järelevalvelised menetlused olid seotud näiteks ettevõtte riskikonsentratsiooni, omanike laitmatu ärialase maine (nn *fit&proper*), potentsiaalse omanikevahetuse jms küsimustega.

Väärtpaberiturg

2009. aasta oli järelevalve vaatevinklist sündmusterohke. Kui aasta alguses domineeris NASDAQ OMX Tallinna börsil 2008. aastast üle kandunud ebakindlus, siis märtsikuust sai pöördepunkt, mis kulmineerus aasta lõpuks üle 60 protsendipunkti võrra kõrgema aktsiaindeksi tasemega. Selle tõusuga oli Tallinna börs maailma väärtpaberiturgude esiridades.

Lisaks silmapaistvatele hinnaliikumistele tõmbasid Tallinna börsile tähelepanu olulised emitentidega seotud sündmused, eelkõige suurima kapitalisatsiooniga AS-i Eesti Telekom ülevõtmine suuraktsionäri TeliaSonera AB poolt ning AS Eesti Telekom aktsiate noteerimise lõpetamine. Börsilt otsustas lahkuda ka AS Luterma ning lõpetati kolme võlakirjaemitendi noteerimine.

Suuraktsionäri poolt AS Eesti Telekom aktsiate ülevõetupakkumise raames pakutud hinnapreemia ahvatles mitmeid investoreid ebaseaduslikul viisil tulu teenima. Finantsinspeksioon võttis kõrgendatud tähelepanu alla ülevõtmispakkumisele eelnenud perioodi tehingud ning lisaks Tallinna börsil noteeritud aktsiatele lisati vaatlusnimekirja teadaolevad tuletisinstrumendid ehk nii Eestis kui mujal Euroopa majandusruumis kaubeldavad väärtpaberid, mille väärtus sõltus otseselt Eesti Telekom aktsia hinnast. Kahtlustäratavate tehingute hulk oli Eesti väärtpaberituru mastaape silmas pidades kahetsusväärselt suur. Järgnenud uurimine paljastas võimaliku siseteabe väärkasutamise mitmete isikute poolt. Finantsinspeksioon edastas prokuratuurile kahtlused üle kümne episoodi kohta.

Järelevalvemenetlustes oli Finantsinspeksioonil väga hea koostöö politsei ja prokuratuuriga. 28. septembril 2009 uuendati Finantsinspeksiooni, Politseiameti ja Prokuratuuri koostöölepet. Sõlmitud leppe kohaselt konsulteerib prokuratuur inspeksiooniga enne kui otsustab finantsjärelevalve poolt esitatud materjalide põhjal kriminaalmenetluse alustamata jätta või alustatud kriminaalmenetluse lõpetada. Järelevalve aitab edaspidi kaasa finantsvaldkonna süütegude menetlemisega tegelevate politsei ja prokuratuuri ametnike koolitusele finantssektorit puudutavate eriteadmiste osas.

Lisaks siseteabe väärkasutamise episoodidele jõudsid 2009. aastal avalikkuse ette kaks turumanipulatsiooni juhtumit. Tegemist on pretsedentidega Eesti õiguspraktikas. Kohtus vaidlustatud Finantsinspeksiooni väärteotsus jäi kohtuotsusega täies ulatuses kehtima, mis toetas Finantsinspeksiooni arusaama turumanipulatsioonist.

Majanduskeskkonna halvenemisest tingituna tekkisid mõningatel emitentidel probleemid võlakirjade lunastamisel. See omakorda tõi kujukalt päevavalgele buumiaegsed tavad investeerimisteenuste osutamisel ja võlakirjaemissioonide korraldamisel. Ühes eelnevaga seotud järelevalvemenetluses tuli inspeksioonil läbi töötada kümneid tuhandeid lehekülgi juriidilisi materjale, üle kuulata kümneid tunnistajaid. Joonistus selge pilt küsitavustest investeerimisteenuste osutamisel. Finantsjärelevalve subjekt mõistis probleeme organisatsioonis, tegi vajalikud muudatused nii juhtkonnas kui protseduurides ning hüvitas investoritele kahjud.

Finantsinspektsioon on veelgi tõhustanud oma tehnilisi võimalusi ja sisulist võimekust seirata jooksvalt ja reaaliajaliselt väärt-paberikauplemist Tallinna börsil ning suhtub väga tõsiselt kõiki-desse turuosaliste poolt edastatud vihjetesse ning analüüsib põhjalikult iga konkreetse juhtumi faktoloogiat.

Rutiinse järelevalvetegevuse käigus kontrolliti muuhulgas isikuid, kelle puhul esines kahtlus, et võidakse osutada tegevus-loata investeerimisalaseid teenuseid või püütakse avalikkuselt ebaseaduslikul viisil kaasata finantsvahendeid. Tuvastati üks ebaseaduslikult finantsteenuseid osutav ettevõtte ning menetlus päädis kuriteoteate edastamisega prokuratuurile. Samuti kontrolliti kõigi Väärt-paberituruseaduse § 188 lg 13 teavituskohuslaste ehk emitendi juhi, juhi lähedase ja emitendiga seotud juriidilise isiku tehinguaruandlust ning sellega seoses viidi läbi kuus väärtemenetlust.

Korrektne ning läbipaistev ettevõtte majandusaruandlus on investeerimisotsuste üks peamisi aluseid. Seetõttu on oluline, et analüüsi sisend oleks kvaliteetne ning tagatud oleks selle usaldusvärsus ja järjepidevus. 2009. aastal viidi läbi 17 emitendi finantsaruande järelevalvemenetlus – vaadati läbi 35 vahearuannet ja 4 aastaaruannet. Keskmine vigade arv menetletud aruannetes on võrreldes eelnenud 2008. aastaga langenud 2,6 vea võrra (2008. aastal keskmiselt 4,5 viga aruande kohta, 2009. aastal keskmiselt 1,9 viga aruande kohta). Lisaks viidi 2009. aastal läbi kaks valdkonnapõhist emitentide finantsaruannete menetlust ning juhiti emitentide tähelepanu muudele regulatsioonidest tulenevatele finantsaruandlusega seotud probleemidele.

Lisaks järelevalvaja rollile aitab Finantsinspektsioon omalt poolt igati kaasa turuosaliste teadmiste ja oskuste parendamisele. Kuna emitentide esindajad avaldasid soovi saada Finantsinspektsioonilt ülevaadet nõuetest vahearuannele, korraldas Finantsinspektsioon koostöös NASDAQ OMX Tallinna börsiga emitentide esindajatele kõnealusel teemal infohommiku. Samuti teavitati Eesti reguleeritud väärt-paberiturul kaubeldavate väärt-paberite emitentide nende vahearuannele kehtivatest peamistest õigusaktidest ringkirjaga.

Emitentide juhtimispraktika läbipaistvusega seoses viis Finantsinspektsioon läbi emitentide Hea ühingujuhtimise tava (HÜT) aruannete analüüsi. HÜT-i üks eesmärkidest on aktsionäride õiguste tugevdamine, mis väljendub eelkõige läbi võrdse kohtlemise ja piisava informatsiooni kättesaadavuse. Teiseks HÜT-i eesmärgiks on tagada, et äriühingu juhtimine oleks korraldatud majanduslikult kõige otstarbekamal viisil läbi juhtide hoolsa ja lojaalse käitumise. Aktsionäridel peab olema võimalik hinnata juhte ja kujundada hinnang nende käitumisele. 2009. aasta Hea ühingujuhtimise tava aruannete analüüs näitas, et turg on tava üldiselt aktsepteerinud, kuid samas tõi esile ka seaduse muutmise vajaduse eelkõige börsiaktiaseltside juhtide tasude läbipaistvuse ja sõltumatute nõukogu liikmete küsimuse osas.

3.3.3. Turuosaliste kohapealne kontroll

Pangad

2009. aastal viis Finantsinspeksioon läbi kohapealsed kontrollid järgmistes krediidasutustes: AS Eesti Krediidipank, AS SEB Pank, Danske Bank A/S Eesti filiaal, MARFIN PANK EESTI AS, Swedbank AS ning Tallinna Äripanga AS.

Aasta jooksul toimunud kohapealsete kontrollide käigus hinnati:

- krediiditegevust (sh liising) ja krediidiriski juhtimist;
- krediiditegevusega seotud aruandluse korraldust;
- üldist riskijuhtimist;
- likviidsuse juhtimist;
- infotehnoloogia valdkonna korraldust ja talitluspidevuse tagamist;
- infotehnoloogiliste muudatuste ja intsidentide haldamist;
- operatsiooniriski juhtimise korraldust, sisemist aruandlust ja vastavaid andmebaase;
- operatsiooniriski täiustatud mõõtmismudelitel põhineva meetodi (AMA) rakendamist operatsiooniriski mõõtmisel ja kapitalinõuete arvutamisel;
- funktsioonide lahususe toimimist ja huvide konfliktide vältimise sisereegleid;
- rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise protseduuride vastavust uue rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse sätetele ja rahvusvahelisele tavale;
- madala maksumääraga piirkondades registreeritud klientide suhtes rakendatud hoolsusmeetmeid ning nende üle rakendatud kontrollimehhanismide efektiivsust;
- krediidivaldkonnaga seotud siseauditi tegevust;
- teenuste sisseostmise korraldust;
- juhtkonna tegevust ja juhtkonnale suunatud raporteerimist;
- kliendi poolt telefoni teel antud väärtpaberi tehingukorralduse elutsükli, sellesse kaasatud infotehnoloogilisi süsteeme, protsessiga seotud pangasiseseid reegleid ja protseduure; tsükli erinevates faasides tõrke ja andmekao riskide esinemise võimalust;
- investeerimisnõustamisel riskidest teavitamise nõude täitmist finantsinstrumentide ning pensionifondi osakute turustamisel.

Kindlustusseltsid

2009. aastal viidi läbi kohapealne kontroll elukindlustusseltsis Compensa Life Vienna Insurance Group SE.

Kohapealse kontrolli käigus hinnati:

- siseauditi funktsiooni toimimist;
- sise-eeskirjade vastavust nõuetele;
- kapitali juhtimist.

Kindlustusmaaklerid

2009. aastal viis Finantsinspeksioon läbi kohapealsed kontrollid kindlustusmaaklerites IIZI Kindlustusmaakler AS ja OÜ Marks ja Partnerid Kindlustusmaaklerid.

Aasta jooksul toimunud kohapealsete kontrollide raames hinnati:

- kindlustushuvi väljaselgitamise ja parima pakkumise tegemisega seotud kohustuste täitmist.

Fondivalitsejad ja investeerimisühingud

Finantsinspeksioon viis 2009. aastal läbi kohapealsed kontrollid fondivalitsejates Swedbank Investeerimisfondid AS ja Danske Capital AS.

Aasta jooksul toimunud kohapealsete kontrollide raames hinnati:

- huvide konfliktide maandamist ja vältimist fondi vara investeerimisel;
- huvide konfliktide maandamist ja vältimist fondide arvel teenuste ostmisel;
- organisatoorse lahendite piisavust ja vastavust huvide konfliktide vältimise ja maandamise nõuetele;
- fondivalitseja juhtide ja fondijuhtide tasustamise aluseid ja isiklike tehingute tegemist.

3.3.4. Basel II ja sisemised riskihindamismeetodid

2008. aasta alguses jõustusid pangandussektoris uued riskitundlikuma kapitali adekvaatsuse raamistiku Basel II põhimõtted, mida rakendatakse Euroopa Liidus läbi Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiivide 2006/48/EC ja 2006/49/EC kohaldamise. Basel II rakendamisega kaasnev oluline muudatus on täiendava kapitalinõude arvutamise kohustus operatsiooniriski katteks. Kuigi Basel II raames on regulatiivsete miinimumkapitalinõuete arvutamise meetodika senisest riskitundlikum, ei suuda reeglitepõhine kapitali adekvaatsuse raamistik sellest hoolimata hõlmata täielikult kõikide turuosaliste unikaalset riskiprofiili. Seetõttu nõuab Basel II põhimõtete rakendamine lisaks etteantud meetoditel põhinevate regulatiivsete miinimumkapitalinõuete (Pillar 1) jälgimisele ka paralleelse sisemise kapitali adekvaatsuse tagamise protsessi (Pillar 2) rakendamist.

2009. aastal kujunes kapitalijärelevalve valdkonnas olulisimaks teemaks Pillar 2 esmakordne täismahus rakendamine. Pillar 2 koosneb kahest teineteist täiendavast komponendist: krediidasutuste ja investeerimisühingute poolt rakendatavast sisemise kapitali adekvaatsuse tagamise protsessist, mis on rahvusvaheliselt tuntud akronüümi ICAAP nime all ning järelevalveasutuste poolt rakendatavast järelevalvelise hinnangu protsessist, mis on rahvusvaheliselt tuntud akronüümi SREP nime all.

Pillar 2 esimese komponendi – sisemise kapitali adekvaatsuse tagamise protsessi – eesmärgiks on kindlustada, et kõik krediidasutuse või investeerimisühingu tegevusest ja keskkonnast tulenevad riskid on adekvaatselt kaetud kapitaliga. Kapital peab igal ajahetkel olema piisav katmaks nii regulatiivse kapitalinõudega kaetud riske, s.o Pillar 1 riske, kui ka regulatiivse kapitalinõudega katmata riske, s.o. Pillar 2 riske. Sisemise kapitali adekvaatsuse tagamise protsessi täpse korralduse ja kasutatavate riskihindamismeetodite üle otsustab krediidasutus või investeerimisühing ise. Finantsinspektsiooni ootuseid krediidasutuse või investeerimisühingu sisemisele kapitali adekvaatsuse tagamise protsessile kirjeldab Finantsinspektsiooni soovituslik juhend „Nõuded sisemisele kapitali adekvaatsuse tagamise protsessi korraldamisele”.

Pillar 2 teise komponendi – järelevalvelise hinnangu protsessi – eesmärgiks on hinnata krediidasutuste ja investeerimisühingute riskiprofiili, riskijuhtimise protsesse, sisekontrollimehhanisme ja üldist juhtimiskorraldust, kontrollida krediidasutuste ja investeerimisühingute üleüldist vastavust regulatiivsetele nõuetele ning anda hinnang krediidasutuste ja investeerimisühingute sisemise kapitali adekvaatsuse tagamise protsessi usaldusväärsele ning kapitalivajadusele. Järelevalvelise hinnangu protsessi viib igal aastal läbi Finantsinspektsioon, kes võib järelevalvelise hinnangu protsessi tulemusena määrata krediidasutusele või investeerimisühingule regulatiivset kapitalinõuet ületava täiendava kapitalinõude või rakendada muid järelevalvelisi meetmeid.

Finantsinspektsioon avaldas 2009. aastal juhendi „Järelevalvelise hinnangu protsessi rakendamine Pillar 2 raames, mille eesmärgiks on teavitada krediidasutusi, investeerimisühinguid ning muid huvitatud osapooli Finantsinspektsiooni poolt kapitalijärelevalve raames rakendatava järelevalvelise hinnangu protsessi põhimõtetest ja meetodikast ning suurendada sellega antud protsessi läbipaistvust.

Finantsinspektsioon peab järelevalvelise hinnangu protsessi raames väga oluliseks koostööd teiste sama finantsgrupi üle järelevalvet teostavate asutustega. Sellise koostöö eesmärgiks on järelevalvelise praktika ühtlustamine ja kattuvate tegevuste vältimine vähendamaks finantsgrupi administratiivset koormat. Koostööpõhimõtted järelevalvelise hinnangu protsessi raames sätestatakse järelevalvetevahelistes kahepoolsetes või grupipõhistes koostöökokkulepetes. Finantsinspektsioon lähtub oma järelevalvelise hinnangu protsessi rakendamisel ka Euroopa Pangajärelevalvete Komitee (CEBS) juhendmaterjalidest Pillar 2 rakendamise osas ning rahvusvahelises järelevalvepraktikas väljakujunenud heast tavast.

3.3.5. Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamine

2009. aastat iseloomustab rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise alaste lahendite jätkuv arendamine ja kasutuselevõtmine finantsasutuste poolt, suurimad arengud on toimunud pankade tegevuses.

Aasta üheks olulisimaks sündmuseks oli Eesti rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise alase töö kolmanda hindamisvooruu arenguraporti kaitsmine Euroopa Nõukogu rahapesu tõkestamise ekspertkomitee MONEYVAL¹ plenaaristungil Strasbourgis 2009. aasta detsembris. Arenguraporti märkusteta kaitsmine annab tunnistust Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiivi Rahandussüsteemi rahapesu ja terrorismi rahastamise eesmärgil kasutamise vältimise kohta (nn kolmas rahapesu tõkestamise direktiiv) ja kolmanda rahapesu tõkestamise direktiivi rakendusmeetmete direktiivi efektiivsest kohaldamisest Eestis. Arenguraportis tõstetakse muuhulgas esile ka järelevalve-meetmete riskipõhist rakendamist ja Finantsinspeksiooni aktiivset osalemist vastava poliitika kujundamise protsessis.

Järelevalveline tegevus

Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise järelevalve keskendus 2009. aastal eelkõige finantsasutuste poolt rakendatud hoolsusmeetmete efektiivsuse kontrollimisele. Hoolsusmeetmete rakendamist ning vastavate siseprotseduuride täitmise üle kehtestatud kontrollimehhanismide efektiivsust ning panga sise-miste protseduuride vastavust kehtivatele õigusaktidele ja rahvusvahelisele tavale hinnati ka kohapealsete kontrollide raames. Lisaks kontrollis Finantsinspeksioon 1.aprillil 2009. aastal jõustunud Finantsinspeksiooni soovitusliku juhendi „Täiendavad meetmed rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamiseks krediidi- ja finantseerimisasutuses“ rakendamist.

2009. aastal andis Finantsinspeksioon kohustatud subjektidele soovitusliku seisukoha mõiste „(kolmas) riik, kus kehtivad RTRTS²-ga võrdväärset nõuded“ tõlgendamiseks ja tugevdatud hoolsusmeetmete kohaldamiseks. Seisukoht on avaldatud Finantsinspeksiooni veebilehel www.fi.ee. Samuti teavitati vastavalt rahapesu tõkestamise kolmandale direktiivile kohustatud subjekte liikmesriikide vahelisest kokkuleppes võrdväärsete kolmandate riikide kohta. Seisukoha mitteametlik tõlge eesti keelde on avaldatud samuti Finantsinspeksiooni veebilehel.

Lisaks informeeriti järelevalvesubjekte Euroopa Nõukogu rahapesu tõkestamise meetmeid hindava ekspertkomitee MONEYVAL seisukohtadest Aserbaidžaanis suhtes kohaldatud meetmetest ning FATF³ seisukohtadest Usbekistani, Iraani, Pakistani, Türkmenistani, São Tomé ja Príncipe ning Põhja-Küprose osas. Seisukohad on avaldatud Finantsinspeksiooni veebilehel.

Siseriiklik koostöö

Finantsinspeksiooni esindajad võtsid regulaarselt osa rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamiseks loodud valitsuskomisjoni tegevusest, samuti osaleti mitmetes ametkondade vaheliste töögruppide tegevuses, kus peamiseks arutelu teemaks olid uute õigusaktide, sh rahvusvahelise sanktsiooni seaduse eelnõu, rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse ja sellega seonduvate seaduste muutmise seaduse eelnõu ning makseasutuste ja e-raha asutuste seaduse eelnõu rakendamisega seonduvad teemad.

¹ Moneyval - The Select Committee of Experts on the Evaluation of Anti Money Laundering Measures

² Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seadus

³ Financial Action Task Force

3.4. Finantsteenuste läbipaistvus ja tarbijaharidus

3.4.1. Finants- inspeksiooni tegevus tarbijate harimisel

Järelevalve tööks on muuhulgas selgitada, millised on finantsteenuste tarbijate riskid ja pakkuda tarbijatele teavet ning tuge finantsteenuste valimiseks. Asjatundlik tarbija sõlmib lepingu teadlikumalt, mis vähendab hilisemaid vaidlusi finantsteenuse osutajatega.

Seda eesmärki silmas pidades on käivitatud ja edasi arendatud tarbijatele suunatud veebikeskkonda www.minuraha.ee. 2009. aastal tehti siin jõupingutusi erinevate ühiskonnagruppide niidamiseks: valmisid võlanõustajatele ning kooliõpilastele mõeldud alamlehed. Sotsiaaltöötajatele ja võlanõustajatele suunatud alamlehel volanoustamine.www.minuraha.ee leiab nüüd infokausta „Abiks võlanõustamisel”, samuti lisainfot ja kasulikke viiteid. Õpilastele suunatud veebilehe www.kool.minuraha.ee koostamisel kasutati õpilaskonkursile „Mina ja raha” laekunud lühifilme. Lisandus ka noortele tarbijatele rahateemasid selgitav interaktiivne mäng. Tarbijaveebi arendati ja täiendati nii sisu kui vormi osas, lisandusid mitmed kalkulaatorid, testid, samuti finantstermineid selgitav sõnaraamat.

Seda, et Finantsinspeksiooni tarbijaportaali www.minuraha.ee on end õigustanud, näitab portaali kasutajate arvu kiire kasv. Kui 2007. aastal külastas portaali 35 869 üksikkülastajat ja külastusi oli kokku 46 516 ning 2008. aastal olid vastavad arvud 81 209 ja 117 762, siis 2009. aastal tõusis üksikkülastajate arv 115 800-ni ning külastusi oli kokku 173 760.

Koostöös Sotsiaalministeeriumiga jõudis lõpule sotsiaaltöötajatele suunatud koolitusprojekt, mille Finantsinspeksioon algatas 2008. aastal. 2009. aasta aprillis valminud võlanõustamise alast koolituse abimaterjali tutvustati lisaks Tallinnale viiel maakondlikul üritusel, kus korraldusliku poole võttis enda kanda Eesti Regionaalse ja Kohaliku Arengu Sihtasutus. Kõik kõnealused koolitusmaterjalid on kättesaadavad veebilehel www.volanoustamine.minuraha.ee.

Jätkus Finantsinspeksiooni koostöö Haridus- ja Teadusministeeriumi ning Riikliku Eksami ja Kvalifikatsioonikeskusega riiklike õppekavade täiendamiseks finantsteenuste ja toodete põhitõdedega. Finantsinspeksioon on oma ettepanekud esitanud ühiskonnaõpetuse ja matemaatika uutesse õppekavadesse. Ühiskonnaõpetuse õpetajaid koolitasid Finantsinspeksiooni spetsialistid olulisematel finantsalase kirjaoskuse teemadel juunis toimunud suvekoolis.

Koos Haridus- ja Teadusministeeriumiga korraldas Finantsinspeksioon üleriigilise õpilaskonkursi „Mina ja raha”. Konkursi eesmärk oli pöörata laste ja noorte tähelepanu rahaasjadele ning uurida, kuidas nemad oma rahaasju korraldavad ja milliseid teadmisi omavad. Konkursil osalemiseks tuli õpilastel mõelda välja lugu ja salvestada see kuni kolme minuti pikkuse filmiklipina. Tähtjaks laekus 120 tööd enam kui 180 autorilt. Auhinnad anti välja kolmes vanuserühmas, lisaks kaheksa eriauhinda.

Tarbijaveebi www.minuraha.ee tutvustati läbi aasta erinevate kanalite kaudu: koolitused, reklaamid suuremate päevalehtede veebilehtedel ja ühistranspordis, stend messil Rahakompass, välireklaamid, trükireklaamid, vastavasisulised voldikud suuremates pangakontorites, lingid finantsteenuste pakujate veebilehtedel jpm. 2010. aastast on Eesti infotehnoloogilisi lahendusi tutvustava Demokeskuse (Ülemiste City's Tallinnas) püsiekspositsioonis ka külastajatele Finantsinspeksiooni tarbijaveebi tutvustav puutetundliku ekraaniga infostend.

3.4.2. Finantsinspektsioonile esitatud finantsasutuste klientide kaebused

Erinevaid finantsteenuseid kasutavate klientide kaebuste süstematiseerimine annab Finantsinspektsioonile ülevaate finantsteenuste turu peamistest vaidluskohtadest ning esinemissagedusest teenuseosutajate ja klientide vahel.

Finantsinspektsiooni seadusest tulenevalt ei ole Finantsinspektsioonil pädevust lahendada finantsteenuste klientide kaebuseid sisuliselt, st teha vaidluste pooltele täitmiseks kohustuslikke ettekirjutusi. Finantsinspektsioon saab anda tekkinud olukorrale sõltumatu hinnangu ning vajadusel algatada vastavalt õigusaktides sätestatud järelevalvemenetluse finantsteenuse osutaja suhtes eesmärgiga tagada finantsteenuste turu läbipaistvus ja usaldusväärsus.

Finantsinspektsioonile esitatud kaebuste arv on aasta-aastalt kasvanud. 2009. aastal laekus Finantsinspektsioonile kokku 167 kaebust. 2008. aastal esitati Finantsinspektsioonile 153 kaebust⁴ ja 2007. aastal 82 kaebust.

Kaebuste arvu kasv 2009. aastal oli suure tõenäosusega osaliselt tingitud ülemaailmsest finants- ja majanduskriisist, mis tõi muuhulgas kaasa klientide suurenenud huvi ja tähelepanu nende poolt tarbitavate finantsteenuste vastu. Kriis on ajendanud kliente tutvuma juba sõlmitud lepingu tingimustega ning tegema edaspidi uute finantsteenuste tarbimisel kaalutletumaid ja teadlikumaid valikuid.

Sarnaselt 2008. aastale vähenes kindlustusteenusega seotud vaidluste osakaal ja suurenemist jätkas pangateenuseid puudutavate kaebuste osakaal. Kaebused krediidasutuste tegevuse kohta moodustasid 2009. aastal 62% ja kindlustusseltside tegevuse kohta 34% kõikidest Finantsinspektsioonile laekunud kaebustest. 2007. aastal olid need osakaalud vastupidised: vastavalt 29% ja 66%. Investeerimisühingute ja fondivalitsejate tegevuse kohta laekus 2009. aastal kokku 6 kaebust ning kindlustusmaakleri tegevuse peale 1 kaebus.

Enim 2009. aasta jooksul Finantsinspektsioonile esitatud kaebusi olid seotud laenulepingute tingimuste erineva tõlgendamisega lepingu poolte poolt või olid need tingitud kliendi pealiskaudsest tutvumisest poolte õiguste ja kohustustega enne laenulepingu, samuti käenduslepingu sõlmimist. Probleeme tekitasid ka laenulepingu tingimuste muutmisega seonduv ja puudulikult esitatud lepingueelne teave.

Arveldusteenuste puhul tulenesid kaebused ülekaalukalt konto arestimisest ning sellest tingitud piirangutest tehingute tegemisel. Samuti oli kaebusi sularahaautomaatides tehtud tehingute kohta.

Nii nagu pangateenuste puhul, põhjustas ka kindlustusteenuste tarbimisel enim vaidlusi kindlustustingimuste erinev tõlgendamine lepingu poolte poolt või olid need tingitud kliendi pealiskaudsest tutvumisest poolte õiguste ja kohustustega enne kindlustuslepingu sõlmimist. Samuti oli traditsiooniliselt kaebusi, milles ei olnud rahul kindlustusandja poolsete kahju hüvitamisega seotud otsustega.

Finantsinspektsioonile 2009. aastal esitatud pöördumiste arv teenuseosutajate lõikes:

Tabel 7

Teenuse pakkuja	Pöördumiste arv	Turuosad oma sektoris ⁵
Swedbank AS	36	49,1%
AS SEB Pank	35	20,1%
IF P&C Insurance AS	14	26,5%
Nordea Bank Finland PLC Eesti filiaal	13	13,1%
Salva Kindlustuse AS	7	7,1%
Seesam Rahvusvaheline Kindlustus AS	7	12,0%
Danske Bank A/S Eesti filiaal	7	9,6%
BTA apdrošināšanas akciju sabiedrība Eesti filiaal	6	3,8%
BIGBANK AS	6	1,0%
AS SEB Elu- ja Pensionikindlustus	4	23,2%
AS Parex Banka Eesti filiaal	4	0,5%
AS GILD Fund Management	4	2,9%
ERGO Kindlustuse AS	3	18,7%
AAS Gjensidige Baltic Eesti filiaal	3	3,3%
Swedbank Life Insurance SE	2	38,0%
Compensa Life Vienna Insurance Group SE	2	8,1%
Codan Forsikring A/S Eesti filiaal	2	2,6%
ERGO Elukindlustuse AS	2	6,9%
Swedbank Varakindlustus AS	2	16,0%
AS Inges Kindlustus	1	2,7%
AS SEB Kindlustusmaakler	1	N/A
AS Eesti Krediidipank	1	1,9%
MARFIN PANK EESTI AS	1	0,2%
D.A.S. Õigusabikulude Kindlustuse AS	1	0,07%
Admiral Markets AS	1	1,8%
Allied Irish Banks PLC Eesti filiaal	1	0,2%
ERGO Funds AS	1	1,8%
Kokku	167	

Finantsinspektsioonile 2009. aastal esitatud kaebuste arv teenuse liikide lõikes:

Tabel 6

Teenuse liik	Kaebuste arv
Laen/krediit	43
Arveldused	39
Investeerimisteenus	18
Kaskokindlustus	15
Liikluskindlustus	14
Pension (II ja III samm)	13
Kodukindlustus	10
Elukindlustus	6
Reisikindlustus	5
Hoiused	2
Kindlustusmaaklerteenus	1
Õigusabi kulude kindlustus	1
Kokku	167

Pöördumiste arv aastate lõikes:

Tabel 8

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Pangad	-	-	26	12	16	28	36	24	95	104
Kindlustus	232	86	49	29	41	42	30	56	54	56
Muud	-	-	-	5	1	4	6	2	4	7
Kokku	232	86	75	46	58	74	72	82	153	167

⁵ Turuosad seisuga 31. detsember 2009. Turuosad on esitatud ümardatuna, kindlustuses turuosad kindlustusmaksete alusel, panganduses ja fondivalitseja puhul varade mahu järgi

3.5. Tegevus õiguskeskkonna kujundamisel

Finantsinspektsiooni seaduse § 6 lg 1 punktist 5 tulenevalt on Finantsinspektsiooni ülesandeks õiguskeskkonna kujundamisel teha ettepanekuid finantssektorit ja selle järelevalvet puudutavate seaduste ja muude õigusaktide kehtestamiseks ja muutmiseks ning osaleda vastavate eelnõude väljatöötamisel. Finantsinspektsiooni seaduse kohaselt kooskõlastatakse Finantsinspektsiooniga need õigusaktide eelnõud, mis reguleerivad finantsjärelevalve subjekti või Finantsinspektsiooni tegevust või mõjutavad muul viisil finantsjärelevalve eesmärgi saavutamist.

3.5.1. Sissejuhatus

Finantsinspektsiooni juhtmõteteks õiguskeskkonna kujundamisel 2009. aastal oli kaks põhiteesi. Esiteks – finantssektori ärikultuuri tuleb tõsta ning valgekraede kuritegevus finantssektoris ei saa jääda mõjusa karistusest. Teiseks – inimesed vajavad kindlust ja usaldust finantsteenuste pakujate suhtes. Aruandeaastal algatas finantsjärelevalve varasemast oluliselt tihedama koostöö õiguskaitseasutusega. Koostöö tulemuseks olid mitmed süüteo- menetlused turukuritarvituste asjades, kus mitmel juhul on süüdlased tänaseks saanud karistuse. Finantsinspektsioon kehtestas turuosalistele juhendi, mis puudutab finantsjärelevalvele turukuritarvituse kahtlusest teatamist, et motiveerida turuosalisi süütegudest või nende katsetest informeerima.

Suurim kitsaskoht õigusloome tasandil on hetkel Finantsinspektsiooni jaoks mõjusate karistumäärade puudumine väärtegude eest. Finantssektori süütegude puhul hõlmab otseselt või kaudselt põhjustatud varaline või mittevaraline kahju laia investorite või hoiustajate ringi ning finantssektori usaldusvärsust tervikuna. Finantsvaldkonna süütegudega otseselt või kaudselt tekitatav kahju on enamasti suur ning nende olemuse ja sooritaja tõttu nõuab uurimismenetlus eriteadmisi nii majandusest, finantssektorist, ühinguõigusest, lepinguõigusest kui ka finantsõiguse aspektidest ning paljudel juhtudel on rikkumist võimalik järeldada üksnes kaudsete tõendite alusel.

Finantssektori süüteo kohta faktide kogumine ja subsumeerimine kriminaal-, väärteo- või haldusmenetluses on väga ressurssimahukas, süütegu põhjustab kahju laiale isikuteringile ja/või on kahju väga suur. Seeläbi on taolised süüteod ühiskonnale keskmisest kulukamad. Piiratud ressursside tingimustes on seetõttu võimalik üksikute süütegude menetlemine. Samas peab üksikute süütegude menetlemine ja karistamine olema piisavalt preventiivse iseloomuga, et vähendada ühiskonnale nii teoga põhjustatud kui süüteo uurimiseks läbiviidava menetlusega põhjustatavat kulu või kahju. Kui jätta kõrvalle üldpreventsiooni aspektid, saab preventiivsust põhimõtteliselt saavutada süütegude eest karistuse vältimatuse poliitika või süütegude eest karistuse raskuse poliitika rakendamisega. Esimesena mainitud poliitika korral muutuvad arvukate menetluste kaudu menetluskulud ühiskonnale väga kalliks, kuid seeläbi tagatakse tugev preventiivne efekt. Taoline asjaolu õigustab suhteliselt madalate karistumäärade rakendamist, kuna vastasel korral muutuks kogukulu ühiskonnale liiga kõrgeks.

3.5.2. Õigusloome 2009

10. juulil 2009 jõustus **Investeeringifondide seaduse, kindlustustegevuse seaduse, väärtpaberituruse seaduse, krediidasutuste seaduse ja Eesti väärtpaberite keskreistri seaduse muutmise seadus**. Eelnõu väljatöötamist alustas Rahandusministeerium 2008 aastal ja koostöös Finantsinspektsiooniga valmis see 2009. aasta kevadel. Eelnõu eesmärgiks oli viia Eesti siseriiklik õigus kooskõlla finantssektoris osaluse omandamise ja selle suurendamise tehingute suhtes rakendatava usaldusväärse hindamise menetluskorra ja kriteeriumitega. Seaduseelnõu koostamisel tugineti Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiivile, millega muudetakse Nõukogu direktiivi 92/49/EMÜ ning direktiive 2002/83/EÜ, 2004/39/EÜ, 2005/68/EÜ ja 2006/48/EÜ seoses finantssektoris osaluse omandamise ja selle suurendamise tehingute suhtes rakendatava usaldusväärse hindamise menetluskorra ja kriteeriumitega, 2007/44/EÜ.

Karistuse raskuse poliitika rakendamise korral on preventiivseks elemendiks karistuse raskus. Raske karistus on kulu ühiskonnale: vangistuse korral näiteks isikult „saamata jäänud tulu“. Seega tuleb karistuse raskuse korral kulusid kokku hoida menetluste arvukuse arvelt. Vastasel korral muutuks kogukulu ühiskonnale liiga kõrgeks. Kahe poliitika võrdluses tuleb tõdeda, et karistuse vältimatuse poliitika teenib preventiivsuse huve kui tegu on lihtsüütegudega, mille menetlemine ei ole kulukas. Karistuse raskuse poliitikat on mõistlik rakendada spetsiifiliste süütegude korral, mille uurimiseks kulub märgatavalt ressursi ja/või mille poolt ühiskonnale põhjustatav kahju on suur. Kui karistus on väike, võib süüteo sooritamine osutada kasulikuks. Süüteo sooritaja, kes kalkuleerib eos süüteoga kaasas käivasse kahjumisse näiteks rahatrahvi tasumise, jääb teo sooritamisega endiselt „kasumisse“ kui süüteost saadud ja enamasti juba välisjurisdiktsioonidesse ja/või riulifirmade struktuuridesse peidetud vara suurus kaalub üles trahvi suuruse. Võib konstrueerida juhtumi, kus Eestisse siirdub elama isikuid, kes telekommunikatsiooni- ja vahendite kaudu tegelevad turumanipulatsiooniga välisriikide reguleeritud väärtpaberiturgudel. Eestis rakendatavate väikeste karistuste tõttu tasub neil „kasumlikult“ turumanipulatsiooniga tegeleda likviidsetel ja suurtel välisturgudel ilma oluliste täiendavate riskideta. Seega, finantssektori süütegude olemus määratleb, et nende puhul tuleb võrreldes lihtsüütegudega rakendada raskemaid (rahalisi) karistusi.

10. novembril 2009 jõustus **Ekspordi riikliku tagamise seadus**. Ekspordi riikliku tagamise seaduse loomise põhjuseks oli uute põhimõtete kehtestamine riiklikult tagatavate ekspordigarantiide andmisel, et muuta seeläbi võimalikuks seni väga vähesel määral väljastatud kesk- ja pikaajaliste ekspordigarantiide väljandmine. Senise sihtasutuse asemel sai riikliku eksporditagatise andjaks riigi osalusega asutatud krediidikindlustusega tegelev kindlustusandja, kelle suhtes kohaldatakse äriseadustiku ja kindlustustegevuse seaduse regulatsiooni ekspordi riikliku tagamise seadusest tulenevate erisustega. Kuna suurem osa kindlustusandja tegevusest on väljaspool ekspordi riikliku tagamise seaduse reguleerimisala, allub loodav kindlustusandja täielikult Finantsinspektsiooni järelevalvele.

15. novembril 2009 jõustus **Äriseadustiku ja teiste seaduste muutmise seadus**. Seadusega võeti Eesti õigusesse üle Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv 2007/36/EÜ noteeritud äriühingute aktsionäride teatavate õiguste kasutamise kohta, millega lihtsustati aktsionäride hääleõiguse kasutamist. Osa muudatusi tehti ka regulatsioonides nende aktsiaseltside ning osaühingute kohta, mis ei osale reguleeritud turul, et lihtsustada ka selliste äriühingute juhtimist. Näiteks tekkis võimalus pakkuda aktsionäridele üldkoosolekul elektroonilist osalemist ning samuti anti selliste äriühingute aktsionäridele ja osanikele võimalus oma õiguste paremaks teostamiseks näiteks seeläbi, et otsuste eel nõud avalikustatakse enne üldkoosolekut.

22. jaanuaril 2010 jõustus **Makseasutuste ja e-raha asutuste seadus**. Makseasutuste ja e-raha asutuste seaduse eelnõu koostamise peamiseks eesmärgiks oli võtta Eesti õigusesse üle Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv 2007/64/EU makseteenuste osutamise kohta, sealhulgas maksevahendaja järelevalve režiim, tegutsemise nõuded, lubatavate tegevuste loend jm. Muudatusi tehti ka kehtivas e-raha asutuste regulatsioonis. Eelnõus määratleti makseteenuse pakkujate kategooriad, kes võivad makseteenuseid Euroopa Liidu territooriumil pakkuda. Jõustunud seaduse järgi teostab Eestis tegutsevate ja siin asutatud makseasutuste ja e-raha asutuste üle järelevalvet Finantsinspeksioon. Finantsinspeksiooni järelevalveline tegevus hõlmab makseasutustele ja e-raha asutustele tegevusloa andmise, kontrolli tegevuse üle ja tegevusloa kehtetuks tunnistamise. Lisaks on Finantsinspeksioonile antud õigus kohaldada erandeid väiksematele makseasutustele tegevusloa andmisel, kuid erandit kasutavatel makseasutustel ei ole Euroopa Liidus vastavat teenuste osutamise vabadust, samuti ei tohi nad maksesüsteemi liikmena neid õigusi kaudselt teostada. Lisaks täiendati ja muudeti eelnõuga ka Võlaõigusseadust, millesse lisati direktiivi III (makseteenuse osutamise tingimused ja teabenõuded) ja IV (makseteenuse kasutajate ja pakkujate õigused ja kohustused) jaotis ning täpsustati makseteenuste osutamise nõudeid tarbijakaitselisest aspektist.

Finantsinspeksioonile esitati ka kooskõlastamiseks ning 17. novembril 2009 võeti Riigikogus menetlusse **Finantsinspeksiooni seaduse, investeerimisfondide seaduse, kindlustustegevuse seaduse, krediidasutuste seaduse ja väärtpaberituru seaduse muutmise seaduse eelnõu**. Eesti on esitanud avalduse ühinemiseks Majandusliku Koostöö ja Arengu Organisatsiooniga OECD (*Organisation for Economic Co-operation and Development*) taotlusega saada organisatsiooni täisliikmeks 2010. aasta jooksul. OECD-ga liitumisel peab Eesti pangandus-, investeerimis- ja kindlustusalane regulatsioon vastama OECD nn liberaliseerimise koodeksitele (*Code of Capital Movements* ja *Code of Current Invisible Operations*), mis näevad võrdse kohtlemise põhimõtte alusel ette (tulevaste) OECD liikmesriikide turu avamise kõigi teiste liikmesriikide ettevõtjatele. Lisaks on Eesti võtnud Maailma Kaubandusorganisatsiooni WTO (*World Trade Organisation*) ees kohustuse viia finantssektori eriseadused vastavusse Üldise teenustemüügi lepinguga (GATS, *General Agreement on Trade in Services*), mis tähendab Eestile kohustust avada oma turg teistele WTO liikmesriikide ettevõtjatele. Seega peab Eesti nimetatud lepingute raames võimaldama WTO liikmesriikide, sealhulgas OECD liikmesriikide finantssektori ettevõtjatel Eesti turul piiriülevalt tegutseda.

Finantsinspeksiooni seaduse, investeerimisfondide seaduse, kindlustustegevuse seaduse, krediidasutuste seaduse ja väärtpaberituru seaduse muutmise seaduse eelnõu koostamise eesmärgiks ongi viia finantssektori eriseadused vastavusse Eesti poolt võetud ülaltoodud kohustustega. Eelnõuga laiendatakse finantsteenuste piiriülese pakkumise võimalusi pangandus- ja investeerimisteenustele ning kindlustustegevusele ja -vahendusele, seda nii Eesti finantssektori ettevõtjatele Euroopa Majanduspiirkonda mittekuuluvates riikides kui ka nende riikide ettevõtjatele piiriüleseks tegutsemiseks Eestis. Kolmandate riikide investeerimisühingutel ja fondivalitsejatel on Eestis piiriüleste teenuste osutamise võimalused hetkel juba olemas.

Eelnõu väljatöötamisel avaldas Finantsinspektsioon arvamust, et turg tuleks avada üksnes nende rahvusvaheliste lepingute osaliste suhtes, kelle suhtes Eesti riik on vastava kohustuse võtnud, mitte kõigi välisriikide suhtes.

Rahandusministeerium ja Finantsinspektsioon on koostanud **Finantsinspektsiooni seaduse, krediitiasutuste seaduse ja tagatistfondi seaduse muutmise seaduse eelnõu**, mille eesmärgiks on muuta finantsjärelevalve teostamine kriisiolukorras senisest operatiivsemaks ja efektiivsemaks. Eelnõuga kaotatakse kehtivas õiguses sätestatud piirangud, mis ei võimalda Finantsinspektsioonil ohu- või kriisiolukorras vajalikku informatsiooni saamist finantsjärelevalve subjektidelt kiirendatud korras. Samuti sätestatakse ühe olulise muudatusena riigile võimalus konkreetsete aluste esinemisel kaaluda krediitiasutuse sundvõõrandamist, kui see on vajalik finantsstabiilsuse kindlustamiseks, kuid seda üksnes juhul kui muude asjakohaste meetmete rakendamisega ei ole vajalikku eesmärki saavutatud. Eelnõuga loodav täiendav õigusraamistik on vajalik juhtumiteks, kus finantsstabiilsuse säilitamise või finantskriisi ärahoidmise eesmärgil tuleb finantsjärelevalve asutusel erijärelevalve korras operatiivselt sekkuda või kiiresti otsustada krediitiasutuse osaluse omandamine riigi poolt.

Finantsinspektsiooni seaduse muudatused puudutavad eelkõige Finantsinspektsiooni poolt antavate haldusaktide jõustumist. Kui kehtiva õiguse kohaselt tuleb Finantsinspektsiooni haldusaktide jõustumise osas kohaldada haldusmenetluse seaduse sätteid, siis muudatustega kehtestatakse mitmed erinormid.

Krediitiasutuste seaduses on muudetud krediitiasutuste likviidsuse juhtimise tugevdamisele suunatud nõudeid ning on täiendatud Finantsinspektsiooni volitusi järelevalvelise tegevuse tõhustamiseks. Täiesti uue regulatsioonina on lisandunud sätted krediitiasutuse aktsiate sundvõõrandamise menetluse kohta, mida tuleb käsitleda kui krediitiasutuse võimalikku restruktureerimise meedet finantsstabiilsuse tagamiseks ning turu jätkusuutliku toimimise taastamiseks ilma otseseid riigiabi meetmeid rakendamata.

Lisaks viiakse eelnõuga Eesti siseriiklik seadusandlus kooskõlla direktiivis 94/19/EÜ tehtud viimaste muudatustega: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/14/EÜ, millega muudetakse direktiivi 94/19/EÜ hoiuste tagamise skeemide kohta seoses hoiuste tagamise ulatuse ja hüvitamise tähtajaga. Viimasest tulevalt tõstetakse hoiuste tagamise piirmäära seniselt 50 000 eurolt 100 000 euroni iga hoiustaja kohta ühes krediitiasutuses. Uus tagatud hoiuste ülempiir hakkab kehtima 2011. aasta algusest.

Finantsinspektsioon andis ka oma seisukoha **Majandustegevuse seadustiku üldosa seaduse eelnõule**, mille eesmärgiks on luua majandushaldusõigusele ühtne üldosa ning ühendada äriregister ja majandustegevuse register kõiki ettevõtete andmeid koondavaks registriks, sealhulgas koondada ka andmed tegevuslubade kohta.

Eelnõuga plaanitakse ettevõtete majandustegevus jaotada kaheks. Esiteks: teatamiskohustusega tegevusalad, millel tegutsemise korral peab ettevõtja sellest registripidajale teatama, kuid kande puudumine ei tähenda keeldu tegutseda. Teiseks: loakohustusega tegevusalad, kus tegutsemiseks tuleb eelnevalt saada haldusorgani luba. Seaduse jõustumisel hakkaks haldusorgan andma tegevuslubasid vastava kande tegemisega registrisse. Finantsinspektsioon on eelnõu väljatöötamise käigus avaldanud seisukohta, et Finantsinspektsiooni järelevalvesubjektide välistus nimetatud eelnõu reguleerimisest võiks olla maksimaalne, sätestades, et seadust ei kohaldata finantsjärelevalve subjektidele Finantsinspektsiooni seaduse § 2 lõike 2 mõistes. Finantsinspektsiooni hinnangul on välistuse seadmine eelkõige vajalik finantsjärelevalve subjektide eriregulatsiooni tõttu ning seepärast ei ole nende majandustegevuse seadustiku üldosasse kaasamine otstarbekas.

Samuti esitas Finantsinspektsioon õigusliku raamistiku osas 2009. aastal Rahandusministeeriumile ettepaneku reguleerida börsiaktiaseltside juhtide tasustamise küsimus seadusega, kuna 2008. aasta seisuga ei ole selles valdkonnas täheldada turudistsipliini ja -teadlikkuse tõusu. Finantsinspektsioon soovitas ka börsiaktiaseltside sõltumatute nõukogu liikmete nõude reguleerida seadusega.

3.5.3. Aruandluse ja teabevahetuse areng

Aruandlus

Fondivalitsejate uue järelevalvelise aruandluse korra jõustumine 2009. aasta teisel poolaastal lõpetas ühe olulise etapi järelevalvesubjektide aruandluse ühtlustamisel. Kõikide sektorite subjektide järelevalvelises aruandluses kasutatakse nüüd samu arvestuspõhimõtteid raamatupidamise seaduse alusel koostatavate finantsaruannetega. Ühesuguste arvestuspõhimõtete kasutamine võimaldab kõikidel subjektidel esitada finantsandmeid erinevatele huvigruppidele samadel põhimõtetel ja samas vormis ning vähendada oluliselt aruandlusega seotud kulusid.

Finantsturud on pidevas muutumises ning sellega koos peab muutuma ka aruandlus. Ülemaailmne finantskriis on muuhulgas näidanud, et finantsaruandluses kasutavad hindamismeetodid ei ole olnud alati usaldusväärsed ning finantsturul osalejate aruanded ei ole piisavalt läbipaistvad. Seetõttu on praegu rahvusvahelisel tasandil käimas elav diskussioon finantsarvestuses, eriti finantsinstrumentide arvestuses kasutatavate põhimõtete ja hindamismeetodite üle. Üks olulisemaid järelevalvelist aruandlust mõjutavaid teemasid on laenude hindamise põhimõtted ning võimalused vähendada selle kaudu protsüklilisuse mõju finantssektorile. Tõenäoliselt jõustuvad vastavasisulised muudatused 2013. aastal. Finantsinspektioon jälgib pidevalt finantsarvestuse arengut ja muudatusi Euroopas ning analüüsib võimalusi, kuidas viia kavandatud muudatused aruandlusesse sisse võimalikult väikeste lisakuludega nii subjektide kui ka järelevalve enda jaoks.

Jätkuvalt toimub aruandluse ühtlustamise ja optimeerimise protsess ka piiriülel. Finantsinspektioon osaleb aktiivselt kolmanda taseme töögruppide poolt tehtavas töös ühtsete üleeuroopaliste aruandluspakettide väljatöötamises ning analüüsib nende kasutamise vajadust ja võimalusi Eestis.

2009. aastal töötati välja investeerimisfondide poolaasta ja aastaruande koostamise uued nõuded. Kõnealused nõuded reguleerivad investeerimisfondide poolt avalikkusele esitatavaid

finantsandmeid ja muud informatsiooni ning nende rakendamine parandab oluliselt investoritele ja avalikkusele antava informatsiooni kvaliteeti ja läbipaistvust. Plaanide kohaselt jõustuvad uued nõuded 2010. aasta jooksul.

Teabevahetus

15. septembril 2009 käivitus väärtpaberituru valdkonnas korraldatud teabe salvestamise süsteem OAM (*Officially Appointed Mechanism*), mis on kättesaadav aadressil <http://oam.fi.ee>. Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv 2004/109/EÜ nõuab, et Euroopa kapitaliturgude integratsiooni edendamiseks tuleb paremini korraldada investorite juurdepääs emitentide kohta käivale teabele. Euroopa Komisjoni ja Euroopa Väärtpaberituru Järelevalveasutuste Komitee poolt valitud tehniline lahendus näeb ette, et igas liikmesriigis peab olema vähemalt üks ametlikult kindlaks määratud korraldatud teabe salvestamise süsteem, mis projekti järgmises staadiumis liidetakse omavahel läbi tsentraalse võrgulehekülje ühtseks üleeuroopaliseks infoportaaliks.

Väärtpaberituru seaduse kohaselt haldab Eestis korraldatud teabe salvestamise süsteemi või määrab seda süsteemi haldava isiku Finantsinspektioon. Väärtpaberituru seaduse § 184⁶ lõike 2 kohaselt on emitent või isik, kes on emitendi nõusolekuta taotlenud väärtpaberite turul kauplemisele võtmist, kohustatud muu hulgas tegema korraldatud teabe kättesaadavaks Finantsinspektiooni poolt hallatavale korraldatud teabe salvestamise süsteemile. Infosüsteem võimaldab emitendil kas sisestada informatsiooni läbi veebileidese või volitada teist juriidilist isikut edastama informatsiooni läbi veebiteenuse. Viimane variant eeldab liidese olemasolu Finantsinspektiooni ja teenusepakkuja süsteemide vahel. Käesoleval hetkel on selleks soovi avaldanud NASDAQ OMX Tallinn AS, mis tähendab, et emitentidel on võimalik volitada väärtpaberituru korraldajat edastama vajalikku teavet koheselt ka Finantsinspektioonile, vahetult pärast selle avaldamist börsi infosüsteemis.

3.5.4. Finantsinspektsiooni juhendid

Finantsinspektsiooni soovituslike juhendite eesmärgiks on selgitada finantsvaldkonna tegevust reguleerivate õigusaktide sätteid ning suunata finantsjärelevalve subjekte õigusaktidest tulevate nõuete kohaselt käituma. Lisaks sellele, et soovituslike juhenditega selgitatakse õigusnorme ja suunatakse finantsjärelevalve subjekte, vähendatakse nende kaudu ka regulatiivseid konkurentsieelseid ning turuosaliste õigusriski oma käitumise kujundamisel ja kujundatakse head tava finantssektoris.

2009. aastal jõustunud järgmised 2008. aastal vastu võetud Finantsinspektsiooni soovituslikud juhendid:

Tabel 9

Juhend	Jõustus
Investeeringisühingu poolt vähimate säilitatavate andmete nimekiri	1. jaanuar 2009
Nõuded eluasemelaenu kohta avaldatavale lepingueelsele teabele	15. jaanuar 2009
Turukuritarvituse kahtlusest teatamine	31. märts 2009
Täiendavad meetmed rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamiseks krediidi- ja finantseerimisasutustes	1. aprill 2009

2009. aastal Finantsinspektsiooni poolt vastu võetud soovituslikud juhendid:

Tabel 10

Juhend	Jõustus/jõustub
Järelevalvelise hinnangu protsessi rakendamine Pillar 2 raames	1. juuli 2009
Nõuded vastutava aktuaari aruandele	1. oktoober 2009
Riskide kajastamine investeerimisfondi prospektis	15. november 2009
Investeerimisfondi tingimuste muudatuse olulisuse hindamine	1. veebruar 2010
Nõuded investeerimisfondi vara investeerimisega seotud riskide juhtimisele	15. veebruar 2010
Nõuded finantsjärelevalve subjekti infoturbe korraldamisele	4. mai 2010

- **Investeeringisühingu poolt vähimate säilitatavate andmete nimekiri**

1. jaanuaril 2009 jõustunud Finantsinspektsiooni juhend Investeeringisühingu poolt vähimate säilitatavate andmete nimekiri koostati 2006/73/EÜ artikli 52 (3) alusel, mis kohustab liikmesriigi pädevat asutust koostama nimekirja minimaalsetest andmetest, mille säilitamist investeerimisühingutelt direktiivi 2004/39/EÜ ja selle rakendusmeetmete kohaselt nõutakse.

- **Nõuded eluasemelaenu kohta avaldatavale lepingueelsele teabele**

15. jaanuaril 2009 aastal jõustunud juhendi koostamise tingis vajadus suunata krediidiandjate avaldama enne kliendiga lepingu sõlmimist eluasemelaenu tingimuste kohta asjakohast ja piisavat teavet, et tagada eeldused teadlike laenuotsuste tegemiseks. Juhend tagab eeldused teenuse läbipaistvuse suurenemiseks ning aitab kliendil paremini mõista teenuse olemust, mis omakorda loob suuremad eeldused võimalike vaidluste vältimiseks.

- **Turukuritarvituse kahtlusest teatamine**

31. märtsil 2009 jõustunud juhend käsitleb investeerimisteenu-seid osutatavate isikute kohustust teatada Finantsinspektsioonile turukuritarvituse mõistlikust kahtlusest ja selgitab, millist teavet Finantsinspektsioon soovib investeerimisühingutelt turukuritarvituse kahtluse tekkimisel saada ning millises vormis teave Finantsinspektsioonile tuleb esitada. Ühtlasi selgitatakse, kuidas peab investeerimisühing käituma turukuritarvituse kahtluse tuvastamisel ja millised on võimalikud märgid, mis viitavad sise-teabe alusel tehingu tegemise keelu rikkumisele.

- **Täiendavad meetmed rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamiseks krediidi- ja finantseerimisasutustes**

1. aprillil 2009 aastal jõustunud juhendiga antakse selleks kohustatud isikutele suunavad ja selgitavad juhised rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduses sätestatud hoolsusmeetmete kohaldamiseks.

- **Järelevalvelise hinnangu protsessi rakendamine Pillar 2 raames**

1. juulil 2009 jõustunud juhendi eesmärgiks on teavitada krediidiasutusi, investeerimisühinguid ning muid huvitatud osapooli Finantsinspektsiooni poolt kapitalijärelevalve raames rakendatava järelevalvelise hinnangu protsessi põhimõtetest ja metoodikast ning suurendada sellega kirjeldatud protsessi läbipaistvust. Järelevalvelise hinnangu protsessi eesmärgiks on hinnata krediidiasutuste ja investeerimisühingute riskiprofiili, riskijuhtimise protsesse, sisekontrollisüsteeme ja üldist juhtimiskorraldust, kontrollida krediidiasutuste ja investeerimisühingute üleüldist vastavust regulatiivsetele nõuetele ning anda hinnang krediidiasutuste ja investeerimisühingute sisemise kapitali adekvaatsuse tagamise protsessi usaldusväärsusele ja kapitalivajadusele. Finantsinspektsioon võib järelevalvelise hinnangu protsessi tulemusena määrata krediidiasutusele või investeerimisühingule regulatiivset kapitalinõuet ületava täiendava kapitalinõude või rakendada muid järelevalvelisi meetmeid.

- **Nõuded vastutava aktuaari aruandele**

1. oktoobril 2009 jõustunud juhendiga määratletakse miinimumnõuded vastutava aktuaari aruandele, et tagada selgus kindlustustegevuse seaduse § 53 lg 5 mõistmisel ja luua hea tava aruandes esitatavale sisule. Juhendiga määratakse kindlaks minimaalne teabe hulk, mida vastutav aktuaar esitab Kindlustustegevuse seadusega sätestatud valdkondade kohta.

- **Riskide kajastamine investeerimisfondi prospektis**

15. novembril 2009 jõustunud juhend täpsustab investeerimisfondide seaduses esitatud nõudeid fondi riskitaseme kohta avaldatava teabe koosseisule ning sisustab fondivalitseja hoolsuskohustuse riskide hindamisel ja nende esitamisel fondi prospektis. Juhend loob eeldused investeerimisteenu läbipaistvuse suurenemiseks ja aitab tarbijatel paremini mõista investeerimisega kaasnevaid riske.

- **Investeerimisfondi tingimuste muudatuse olulisuse hindamine**

1. veebruaril 2010 jõustunud juhend selgitab fondivalitseja kohustust hinnata fondi tingimuste muutmisel osakuomanike õigustatud huvides tingimuste muudatuste olulisust, et vajadusel tagada osakuomanikele oluliste muudatuste korral seadusest tulenevad õiguskaitsevahendid.

- **Nõuded investeerimisfondi vara investeerimisega seotud riskide juhtimisele**

15. veebruaril 2010 jõustunud juhend selgitab investeerimisfondide seaduses sisalduvaid riskijuhtimise nõudeid ning muuhulgas suunab fondivalitsejat kasutama kohaseid riskijuhtimise viise. Juhend aitab fondivalitsejal paremini mõista kutsetegevuse standardit ja head tava riskijuhtimisel, mis omakorda loob suurema eelduse osakuomanike huvides parima kasu saavutamiseks fondi varade investeerimisel.

- **Nõuded finantsjärelevalve subjekti infoturbe korraldamisele**

4. mail 2010 jõustuva juhendi eesmärgiks on ühtlustada järelevalve subjekti infoturbe protsessi korraldamine ja kirjeldada täpselt infotehnoloogiale esitatavaid nõudeid. Infoturbe käigus hindab finantsasutus oma riske seoses infotehnoloogia kasutamise ettevõtte tegevuses, valib meetmed riskide juhtimiseks, mõõtmiseks ja maandamiseks ning kontrollib nende toimimist. Juhendis loetletud soovitude ja nõuete kujundamise aluseks on rahvusvaheliselt tunnustatud standardites ISO/IEC 27001 ja ISO/IEC 27002 toodud soovitusel.

3.6. Rahvusvaheline koostöö

Euroopa Liidu (EL) liikmesriigina on Eesti finantssektor Euroopa ühtse finantsteenuste turu osa, Eesti finantsstabiilsus sõltub kõige otsesemalt tõhusast ja operatiivsest infovahetusest teiste Euroopa Liidu liikmesriikide, eeskätt Põhjamaadega. Rahvusvahelise järelevalvelise tava ja poliitika kujundamist saab Finantsinspektsioon mõjutada osaledes EL finantssektori järelevalve komiteede töös: **Euroopa Väärtpaberituru Järelevalveasutuste Komitees CESR⁶**, **Euroopa Kindlustus- ja Pensionijärelevalveasutuste Komitees CEIOPS⁷** ja **Euroopa Pangandusjärelevalveasutuste Komitees CEBS⁸**.

3.6.I. Kolmanda tasandi (Level 3) komitoloogiaprotsess

Euroopa Komisjoni (EK) 1999. aastal avaldatud dokumendis Finantsteenuste tegevuskava (*Financial Services Action Plan*) on sätestatud meetmed (peamiselt EL määrused ning direktiivid) EL ühtse finantsturu loomiseks ja arendamiseks vastava õiguskeskkonna ning selle rakendamismudeli (nn *Lamfalussy* protsess) kaudu. *Lamfalussy* protsessi eesmärgiks on parendada finantssektorit reguleerivate EL õigusnormide ja nende rakendamise kvaliteeti.

Lamfalussy menetlusel on neli tasandit. Esimesel tasandil (*Level 1*) asetsevad EK poolt otsustamiseks pakutud ning Euroopa Nõukogu (EN) ja Euroopa Parlamendi (EP) poolt kaasotsustusmenetluses vastu võetud määrused ja direktiivid. Nende õigusaktidega sätestatakse raampõhimõtted ja volitatakse EK-i andma rakendusakte. Teisel tasandil (*Level 2*) asetsevad EK rakendusaktid. Nende eelnõud valmistavad turuosalistega konsulteerides ette järelevalveasutuste kolmanda tasandi (*Level 3*) komiteed: väärtpaberituru puhul CESR, pangandusturu puhul CEBS ning kindlustusturu puhul CEIOPS. Liikmesriikide järelevalveasutustest koosnevad kolmanda tasandi komiteed seisavad hea Euroopa normide ühtse rakendamise eest liikmesriikide poolt. Samuti on komiteede pädevuses anda soovituslikke juhendeid ja standardeid. Neljandal tasandil (*Level 4*) peab Euroopa Komisjon arvestust selle üle, kas liikmesriigid on õigusaktid oma õigusesse üle võtnud. Juhul, kui mingi õigusakti ülevõtmine ei ole toimunud õigeaegselt või on seda tehtud puudulikult, võib Komisjon liikmesriigi vastu algatada kohtumenetluse.

2009. aastal olid Finantsinspektsiooni esindajad nimetatud 40 erineva komitee või töögrupi liikmeks, kohal käidi 33 erineva komitee plenaaristungil või (alam)töögrupi kohtumisel. Finantsinspektsioonist on töögruppidesse nimetatud 28 inimest.

⁶ *Committee of European Securities Regulators*

⁷ *Committee of European Insurance and Occupational Pensions Supervisors*

⁸ *Committee of European Banking Supervisors*

1.1. CEBS ehk Euroopa Pangandusjärelevalveasutuste Komitee **CEBS** ehk **Euroopa Pangandusjärelevalveasutuste Komitee** jätkas 2009. aastal tööd tervikliku **kapitalinõuete direktiivi** (Basel II/CRD *Capital Requirements Directive* 2006/48/EC ja 2006/49/EC) tõlgendamise, aruandluse, järelevalvepraktika ühtlustamise, grupijärelevalvega seotud küsimuste ning mitmete finantskriisi mõjudest tulenevate küsimuste lahendamisega. CEBS-i kuuest koostööorganist osales Finantsinspeksioon 2009. aastal viie töögrupi töös: aruandluse ühtlustamisega tegelevas **EGFI** (*Expert Group on Financial Information*), kapitalijärelevalve praktika ühtlustamisega tegelevas **GdC** (*Groupe de Contact*), direktiivide rakendamise võrdlevate analüüside läbiviimisega tegelevas **Review Panel**, kapitalijärelevalve krediidiriski **SGCR** (*Sub-Group on Credit Risk*) ning järelevalvepraktika ühtlustamisega tegelevas **P2CN** (*Pillar 2 Convergence Network*) töögruppides.

Aruandluse- raamatupidamise ning auditeerimisküsimustele keskendunud EGFI töögrupi ülesandeks on analüüsida raamatupidamisarvestuses ja auditeerimistegevuses toimivate arengute mõju pangandussektorile. EK tellimusel töötatakse ühiste andme- ja aruandlusnõuete ja ka ühiste järelevalvealaste andmebaaside nimel, mis looks eeldused paremaks piiriüleseks järelevalveks. Alates 2012. aastast peaksid kõik EL pangad ja peamised investeerimisettevõtjad esitama aruandeid ühtsete põhimõtete alusel ja sarnasel kujul. Ühtse nn asukohaneutraalse aruandlussüsteemi loomisel püütakse muuta senist praktikat, kus aruannetes kasutatavad mõisted, sagedus, tähtajad ning tehnilised lahendused on riigiti erinevad. 2009. aastal astuti samuti samme kapitali adekvaatsuse aruandluse ühtlustamiseks. Vastavalt kapitali adekvaatsuse direktiivile peavad kõikide liikmesriikide järelevalved kasutama alates 31. detsembrist 2012 ühtseid CEBS-i poolt välja töötatud kapitali adekvaatsuse aruandevorme, samuti ühtlustatakse kapitali adekvaatsuse aruannete esitamise sagedus ja tähtajad.

Groupe de Contact (GdC) töö on keskendunud kapitalijärelevalvelise praktika ühtlustamisele ja infovahetusele. 2009. aastal tegeles töögrupp ennekõike finantskriisist ajendatud järelevalvelise info vahetamise, mõjude ja riskide hindamise ning kriisist ajendatud muudatuste ettevalmistamisega. Samuti tegeleti riskihindamise meetodika, kolleegiumide, hoiuste garantiiskeemide, pankade tasustussüsteemide, kriisijuhtimise ning Pillar 2 küsimustega. 2009. aastal valmistati muuhulgas ette mitmeid uusi CEBS-i soovituslikke juhendeid, näiteks likviidsusriski juhtimise juhendmaterjal kriisiolukorras käitumiseks.

Group de Contact alamtöögrupp **Pillar 2 Convergence Network** (P2CN) tegeleb eelkõige Pillar 2 rakendamisega seotud tehniliste nõuete rakendamise analüüsi ning vastavasisuliste juhendite väljatöötamisega. Kuna järelevalvelise hinnangu protsessi põhimõtete erinev tõlgendamine võib tekitada turul ebavõrdset konkurentsi, on antud teema Eesti jaoks olulise tähtsusega. Koostöös teise **Group de Contact** alamtöögrupiga SON on P2CN ette valmistamas juhendit, mis puudutab grupiülese järelevalvelise hinnangu (SREP) koostamist ja Pillar 2 kapitali adekvaatsuse osas ühisotsuste tegemist. Põhiprintsiibiks on, et piiriüleste pangagruppide osas harmoneeritakse järelevalvelise hinnangu protsessi ja meetodikat võimalikult suures ulatuses.

CEBS-i raames tegutseva **Review Paneli** ülesandeks on võrdlevate analüüside läbiviimine pangandusjärelevalve valdkonna aktide rakendamise kohta. 2009. aastal viis **Review Panel** läbi panganduskolleegiumide toimimise hindamise. Vaadeldi kolleegiumide töö praktikat ja liikmesriikide vastava seadusandluse arengut.

1.2. CEIOPS ehk Euroopa Kindlustus- ja Tööandja Pensionijärelevalve Komitee

CEIOPS-is ehk Euroopa Kindlustus- ja Tööandja Pensionijärelevalve Komitees jätkus 2009. aastal nii elu- kui ka kahjukindlustuses uue riskipõhise kapitali adekvaatsuse raamistiku **Solventus II (Solvency II) direktiivi** rakendamise ettevalmistamine. 2009. aasta aprillis sai direktiiv (2009/138/ EÜ) EP-i heakskiidu, selle lõplik ülevõtmistähtaeg liikmesriikidele on 2012. aasta lõpp.

Finantsinspektsiooni eksperdid andsid oma panuse kõigi nelja Solventus II eksperttöögrupi töösse: *Financial Requirements Expert Group*, *Internal Governance*, *Supervisory Review and Reporting Expert Group*, *Internal Models Expert Group* ning *Insurance Groups Supervision Committee*. Solventus II raamistiku rakendusaktid sisaldavad endas paartuhat lehekülge tehnilisi nõuandedokumente EK-le, CEIOPS-i töögruppide peamiseks ülesandeks ongi olnud nimetatud rakendus- ja tehniliste meetmete ettevalmistamise. Tegemist on raamdirektiivis sätestatud põhimõtete detailsete kirjeldustega, mis kinnitatakse ilmselt EK-i poolt otsekohalduva määrusena. EK peaks rakendusmeetmete menetluse lõpetama 2010. aasta juuniks. Finantsinspektsiooni eesmärk on tagada, et uus regulatsioon arvestaks ka Eesti kui väikese turu eripäradega.

Direktiivi riskipõhise lähenemise kasutuselevõtuks vajaliku sisendi saamiseks turuosalistelt on läbi viidud **kvantitatiivsed mõju-uuringud (Quantitative Impact Study; QIS)**. Viies ja viimane QIS 5 mõjuuuring käivitub 2010. aasta kevadel.

Financial Requirements Expert Group tegeleb Solventus II standardnõuetega kapitali adekvaatsusele ning tehnilistele eraldistele nii kahju- kui ka elukindlustuses. Töögrupp jätkas 2009. aastal EK-le Solventus II konsultatsioonipaberite ehk *Level 2* rakendusmeetmete ettevalmistamist. Mitmed neist konsultatsioonidokumentidest on Eesti kindlustusseltside jaoks olulise tähtsusega. Näiteks Eesti-spetsiifiline küsimus tururiski mooduli kalibreerimise tööpaberi ettevalmistamisel. Kuigi Eesti kroon on fikseeritud kursiga euro suhtes, oli varasemalt EEK/EUR valuutariski määraks kehtestatud 15%, mis Eesti investeringute struktuuri arvestades oleks kindlustusseltside jaoks tähendanud ebamõistlikult suurt kapitalinõuet. Jõuti kokkuleppele, et Eesti krooni jaoks on euro suhtes valuutariski kapitalinõue 0. Oluline küsimus Eesti kindlustusturu jaoks on ka proportsionaalsuse põhimõtete väljatöötamine eesmärgiga leida kriteeriumid, millele vastamisel oleks võimalik eraldiste ja kapitalinõuete arvutamisel kasutada lihtsustatud meetodeid. Solventus II peab olema jõukohaselt rakendatav ka väiksematele ja keskmistele kindlustusandjatele.

Internal Governance, Supervisory Review and Reporting Expert Group tegeleb kindlustusandjate juhtimisele seatavate kvaliteetivõuete väljatöötamisega ning järelevalvelise tava kujundamisega. 2009. aasta maikuu viis Finantsinspektsioon ühe töögrupi kohtumise läbi Tallinnas. Olulisimaks teemaks 2009. aastal oli aruandluse ning avalikustamise nõuandepaberi ettevalmistamine, mis käsitleb erinevate aruannete esitamissagedust ning koondandmete sisu ühtlustamist. Ühist aruandlusformaati hakatakse Solventus II raames kindlustusseltsidele rakendada 2012. aastast.

Sisemudelite töögrupi *Internal Models Expert Group* ülesandeks on Solventsus II raames valmistada ette üldiseid ning spetsiifilisi sätteid kindlustusseltside ja kindlustusgruppide sisemudelite kujundamiseks solventsusnõuete arvutamisel, garanteerides võrdse kaitse kõigile kindlustusvõtjatele üle Euroopa.

Insurance Groups Supervision Committee on kindlustusgruppide järelevalvega tegelev töögrupp, mis keskendub grupijärelevalve küsimustele ning grupitoe režiimi kehtestamisele Solventsus II raamistikus. Finantsinspeksioon on toetanud ja toetab võimalikult põhjalikku *home-host* küsimuste reguleerimist antud valdkonnas. Eesti kuulub hetkel kolme kindlustusjärelevalve kolleegiumi – If, Sampo ning Vienna grupi koosseisu.

Lisaks Solventsus II töögruppidele osaleb Finantsinspeksioon ka tarbijakaitse küsimustega tegeleva töögrupi *Committee on Consumer Protection* töös.

Oluliseks CEIOPS-i töös on ka **võrdlevate analüüside läbiviimine** kindlustusjärelevalve valdkonna aktide rakendamise kohta, millega tegeleb *Review Panel*. 2009.aastal analüüsiti Siena, Budapesti ning Helsinki koostööprotokollide rakendamist ja liikmesriikide vastava seadusandluse arengut. Antud protokollid käsitlevad mitmeid piiriülese tegevusega seotud järelevalveaspekte.

1.3. CESR ehk Euroopa Väärtpaberijärelevalvete Komitee

CESR ehk Euroopa Väärtpaberijärelevalvete Komitee tegeles 2009. aastal peamiselt viie erineva direktiivi: **MiFID-i** (*The Markets in Financial Instruments Directive*) **läbipaistvusdirektiivi** (*Transparency Directive*), **prospektidirektiivi** (*Prospectus Directive*), **turukuritarvituste direktiivi** (*Market Abuse Directive*) ja **avatud investeerimisfondide (UCITS) direktiivi** (*Undertakings for Collective Investment in Transferable Securities*) rakendamisega seotud küsimustega. Finantsinspeksioon osales 2009.aastal üheistkümne CESR-i ekspertgrupi töös.

CESR-POL-i ning selle alamtöögruppide töö seisneb regulatsioonide rakendamise, järelevalvelise praktika ja koostöö koordineerimises eesmärgiga suurendada väärtpaberituru läbipaistvust, efektiivsust ning Euroopa väärtpaberituru integreeritust tervikuna ning kaitsta seeläbi investorite huve. CESR-i **Investment Management** ekspertgrupp nõustas 2009. aastal Euroopa Komisjoni avatud investeerimisfondide direktiivi (UCITS 85/611/EC) ehk nn eurofonde käsitleva direktiivi muutmise eelnõu väljatöötamisel ning rakendamisel eesmärgiga lihtsustada fondide piiriülest pakkumist. Eurofondide näol on tegemist reguleeritud investeerimistooteaga, mis tagab, et näiteks Eestis registreeritud eurofond on tunnustatud sellisena ka kõikides teistes liikmesriikides. Eelnõu muudatused võeti Euroopa Parlamendi poolt vastu 2009. aasta aprillis. Töögrupp jätkas ka investorikaitse eesmärgil lihtsustatud prospekti väljatöötamisega. 2009. aasta lõpus valmis nn *Key Investor Information* dokument, mis käsitleb näiteks riskide ja ajaloolise tootluse esitamist prospektis.

Käivitunud on üleeuroopaline väärtpaberitehingutest raporteerimise süsteem: *Transactions Reporting Mechanism* **TREM**, seda ka Eestis. Finantsinspeksioon töötas ka õigeaegselt välja TREM 2.0 jätkusüsteemi uue spetsifikatsiooniga ettenähtud funktsionaalsuse. Vastavate küsimustega tegelev CESR-i töögrupp **CESR-Tech** valmistas ette tehingukorralduste parima täitmise juhendi ning tegeles erinevate läbipaistvust puudutavate küsimustega, milleks oli näiteks turuläbipaistvust tagava teabe avaldamine ja kogumine, tehingutest teavitamine, tasude ning hüvitiste avalikustamine.

CESR-i prospektitöögrupp **Prospectus Contact Group** on tegeles 2009. aastal prospektimenetlust reguleeriva seadusandluse tõlgendamise ning rakendamise küsimustega. Töögrupi tegevuse eesmärgiks on kujundada liikmesriikide ühised seisukohad ja juhised prospektidirektiivist (*Prospectus Directive* 2003/71/EC) ja prospektimäärusest (809/2004) tulenevate avalikustamisnõuete osas väärtpaberite pakkumiseks avalikkusele või väärtpaberite reguleeritud turul kauplemisele lubamiseks.

Läbipaistvustöögrupi **Transparency Expert Group** ülesandeks on ettepanekute tegemine läbipaistvusdirektiivi *Transparency directive* (2004/109/EC) rakendussätete osas. Läbipaistvusdirektiivi kohaselt peab liikmesriikide turgudel kaubeldava väärtpaberemitendi poolt avalikustatav teave olema kõikide liikmesriikide investoritele lihtsalt kättesaadav ja võrreldav. Töögrupi ülesandeks on välja töötada vastavad ühised standardid ja ühtlustada arusaamad, milline on finantsjärelevalve roll süsteemi üle järelevalve teostamisel. Läbipaistvustöögrupi raames toetatakse ka MiFID-i andmebaasile tugineva **OAM** (*Officially Appointed Mechanism*) Euroopa elektroonilise teabevõrgustiku ülevahaldamist. Eesmärgiks on luua elektrooniline võrguplatvorm, mille kaudu on võimalik tsentraalne ligipääs kõikide liikmesriikide emitente puudutavale informatsioonile. Avaliku hanke tulemusena valminud OAM-i rakendus käivitus Eestis 15. septembril 2009.

CESR-FIN-i rolliks on järelevalvepoliitika koordineerimine ning koos **European Enforcers Coordination Sessions EECS** ekspertgrupiga Euroopa väärtpaberialaste aruandlusstandardite (IAS/IFRS) ühetaoline rakendamine ja tõlgendamine liikmesriikide poolt. Finantsinspektsiooni spetsialistid andsid 2009. aastal ka oma panuse **MiFID** (*The Markets in Financial Instruments Directive*) kolmanda tasandi ekspertgrupi töösse. CESR-i **Suveillance & Intelligence** ekspertgrupi peamiseks ülesandeks turu kuritarvituste ning siseringitehingute ennetamine. Sel eesmärgil arutatakse erinevaid kaasusi ning vahetatakse järelevalvepraktikat.

CESR viib samuti läbi võrdlevaid analüüse väärtpaberijärelevalve valdkonna direktiivide rakendamise kohta, sel eesmärgil tegutses **Review Panel**. 2009. aastal analüüsis *Review Panel* prospektidirektiivi, MiFID-i direktiivi, turukuritarvituste direktiivi ja UCITS direktiivi sätete rakendamist ja liikmesriikide vastava seadusandluse arengut.

1.4. Sektoriteülene koostöö

Lisaks sektorisesistele töögruppidele töötab ka mitmeid sektoriülese iseloomuga (nn 3L3) töögruppe, kus on esindatud kõigi eelpool loetletud kolme järelevalvekomitee vaade. Finantsinspektsioon osales 2009.aastal ühe sellelaadse töögrupi töös: rahapesu tõkestamisega tegelev töögrupp **Anti Money Laundering Task Force (AMLTF)**⁹.

2009. aastal tegeleti komiteedeüleselt ka järelevalvelise konvergentsi tõhustamisega läbi töötajate tähtjalise vahetuse, koolitusreiside ning ühiste koolituste korraldamise. Ette on valmistatud protseduurid liikmesriikide järelevalvete ja ka järelevalvekomiteede vaheliseks töötajate vahetuseks ning koolituste läbiviimiseks, samuti on selleks ette nähtud rahalised vahendid nii järelevalvekomiteede eelarves kui ka Euroopa Komisjonilt.

⁹ 3L3 Anti Money Laundering Task Force (AMLTF)

3.6.2. Rahvusvaheline koostöö rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise alal

2009. aastal osalesid Finantsinspeksiooni esindajad regulaarselt CEBS-i¹⁰, CEIOPS-i¹¹ ja CESR-i¹² **rahapesu tõkestamise töögrupi AMLTF** tegevuses, kus peamise teemana arutati Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määruse nr 1781/2006 Raha ülekandmisel edastatava maksjaga seotud teabe kohta rakendamise seonduvaid teemasid ning kolmanda rahapesu tõkestamise direktiivi rakendamise spetsiifikat liikmesriikides.

Aasta jooksul osaleti aktiivselt MONEYVAL-i tegevuses, sh Monaco rahapesu ja terrorismi rahastamise meetmeid kajastava raporti oponentina nn *rapporteur country* rollis. Samuti tehti kaastööd komitee korraldatud tüpoloogia projektile *Money laundering through private pensions funds and the insurance sector*.

3.6.3. Koostöö välisriikide järelevalvetega

Finantsinspeksioon aktiivset koostööd välisriikide järelevalveasutustega, sealhulgas vahetab informatsiooni ja kohtub regulaarselt nii Skandinaavia kui ka Baltimaade finantsjärelevalvete esindajatega. Koostöös teiste riikide järelevalveasutustega viidi samuti läbi mitmeid menetlusi ning jätkus järelevalveliste kolleegiumite töö. Infovahetuses välisriikide järelevalvetega on Finantsinspeksiooni eesmärgiks saada ülevaade maailma finantsturgudel toimuva mõjust Eesti järelevalvesubjektide emattevõtjatele ning informeerida omakorda siin tegutsevate finantsasutuste koduriigi järelevalveid Eesti finantssektori arengutest ja järelevalvesubjektide poolt võetavatest riskidest.

Koostöös Rootsi, Läti ja Leedu finantsjärelevalvetega viidi 2009. aastal läbi Basel II rakendamise seotud küsimusi puudutavad menetlused näiteks osas, mis puudutasid järelevalvelisi ühishinnanguid järelevalvesubjektide kapitaliseeritusele. Järelevalvelise hinnangu andmise protsessis on koostöö teiste sama finantsgrupi üle järelevalvet teostavate asutustega väga oluline, et ühtlustada järelevalvelist praktikat ja vältida kattuvaid tegevusi. Koostööpõhimõtted järelevalvelise hinnangu protsessi raames sätestatakse järelevalvetevahelistes kahepoolsetes või grupipõhistes koostöökokkulepetes.

Lisaks kehtivatele üldistele koostöökokkulepetele sõlmiti mitmed konkreetset järelevalvesubjekti puudutavad kokkulepped. 2009. aastal sõlmis Finantsinspeksioon Swedbank grupi, SEB grupi, Danske grupi ning Latvijas Business Banka grupi grupipõhised koostöökokkulepped. Finantsinspeksioon on arvatud nimetatud pangagruppide kolleegiumide koosseisu, kus koostöövormiks on regulaarselt toimuvad kohtumised seotud järelevalvete vahel.

¹⁰ *Committee of European Banking Supervisors*: Euroopa Pangandusjärelevalveasutuste Komitee

¹¹ *Committee of European Insurance and Occupational Pensions Supervisors*: Euroopa Kindlustus- ja Pensionijärelevalveasutuste Komitee

¹² *Committee of European Securities Regulators*: Euroopa Väärtpaberitur Järelevalveasutuste Komitee

3.6.4. Koostöö Euroopa Keskpankade süsteemi komiteedega

Samuti toimusid 2009. aastal regulaarsed mitmepoolsed riskikohtumised Eesti ja koduriigi finantsjärelevaevete esindajate ning Eesti järelevaevesubjektide emattevõtjate esindajate osavõtul ning osaleti mitme ülepiirilise kindlustusgrupi riskihindamise protsessis.

Allkirjastati Balti- ja Põhjamaade keskpankade, rahandusministeeriumide ja finantsjärelevaevete vaheline Balti- ja Põhjamaade vahelist kriisijuhtimise koostööraamistikku reguleeriv leping.

Koos Eesti Pangaga osaleb Finantsinspeksioon Euroopa Keskpanka juures tegutseva pangajärelevaevete komitee *Banking Supervision Committee BSC* töös. Osalemine EL finantsstabiilsuse analüüsi ja infovahetuse protsessis on oluline Finantsinspeksiooni analüüside koostamisel ning koostöö arendamisel järelevaevete ning keskpankadega kriisijuhtimise valdkonnas. Finantsinspeksioon osaleb kahe BSC töögrupi – *Working Group on Banking Developments WGBD* ja *Working Group on Macroeconomic Analysis WGMA* – töös.

WGMA hindab EL finants- ning pangandussüsteemi stabiilsust läbi iga liikmesriigi panganduse koondandmetel baseeruva makroanalüüsi. 2009. aastal olid ekspertgrupi peamiseks teemadeks riskide, sealhulgas likviidsusriski hindamise küsimused, välisvaluutalaenude kohta analüüsi läbiviimine, konsolideeritud pangandmete kogumise ning mittefinantssektori äriühingutele ülepiirilise laenamise küsimused. Samuti hinnati kriisi mõju erinevate regioonide ning suuremate pangandusgruppide tegevusele.

WGBD eesmärgiks on eelkõige EL pangandussektori struktuursete muutuste analüüsimine ning hindamine. 2009. aastal olid peamised diskussioonid seotud EL pangandussektori ülevaate ja pankade tulemuslikkuse näitajate analüüsiga. Töögrupi alla loodud alamtöögrupp viis läbi põhjaliku analüüsi panga juhtivtöötajate tasustuspoliitika reguleerimise vajaduse kohta.

3.6.5. Koostöö ülemaailmsetes organisatsioonides

2009. aastal osales Finantsinspektsioon liikmena ka selliste ülemaailmsete organisatsioonide nagu *International Association of Insurance Supervisors IAIS*, *Bank of International Settlements BIS*, sealhulgas BIS-i Kesk- ja Ida Euroopa Regionaalgrupp *Group of Banking Supervisors from Central and Eastern Europe BSCEE* ja *International Organization of Securities Commission IOSCO* töös. Finantsinspektsiooni esindajad osalesid nimetatud kolme organisatsiooni aastakonverentsil.

IOSCO-ga (*International Organization of Securities Commissions*) peetud liitumiskõneluste tulemusena kanti Finantsinspektsioon nn B-nimekirja multilateraalse koostöökokkuleppe sõlmimise osas Finantsinspektsiooni ning IOSCO liikmete vahel. Koostöökokkuleppe täisnimekirja saamine sõltub 2010. aastal tehtavatest siseriiklikest seadusemuudatustest.

3.6.6. Rahvusvahelised missioonid

2009. aasta kevadel toimus **Rahvusvahelise Valuutafondi IMF** (*International Monetary Fund*) tutvumismissioon ning tehti ettevalmistusi artikkel IV konsultatsioonideks (*IMF staff visit*). Aasta lõpul toimusid kohtumised IMF IV missiooni raames, mis iga-aastaselt hindab riikide finantsstabiilsuse olukorda. Ka korraldasid Eestisse missioonid reitinguagentuurid Moodys, Fitch ja Standard&Poors.

Kuivõrd Eesti taotleb **Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni OECD** (*Organisation for Economic Cooperation and Development*) liikmestaatust, tuli siin 2009. aastal ka Finantsinspektsioonil vastata arvukatele küsimustele ja päringutele, samuti toimusid OECD missioonid investeerimise, finantsturgude, kindlustuse, pensionisüsteemi ning *Corporate Governance* valdkondades. Finantsinspektsiooni spetsialistid osalesid OECD raportite kaitsmisel Pariisis.

3.6.7. Finantsjärelevalve tulevikku puudutavad ümberkorraldused

Euroopa Liit on algatanud reformi eesmärgiga asutada ühtne Euroopa Liidu finantsjärelevalve, mis kontrolliks suuri piiriüleseid finantsgrupe. Lõplikus lahendis ei ole veel kokku lepitud, kuid praeguste ettepanekute kohaselt peaks olemasolevate Euroopa järelevalvekomiteede ümberkorraldamise tulemusena loodama **Euroopa Pangandusamet (EBA; European Banking Authority)**, **Euroopa Kindlustus- ja Tööandjapensionide Asutus (EIOPA; European Insurance and Occupational Pensions Authority)** ning **Euroopa Väärtpaberiturumajanduse Asutus (ESMA; European Securities and Markets Authority)**. Asutuste hääleõiguslikeks liikmeteks oleksid EL liikmesriikide järelevalveasutuste esindajad. Võrreldes varasemaga peaks suurimaks erinevuseks olema see, et uutel järelevalveasutustel on võimalik finantsjärelevalvelistes küsimustes anda välja juriidiliselt siduvaid tehnilisi standardeid, lahendada liikmesriikide vahelisi vaidlusi ning teha järelevalve-subjektide jaoks siduvaid otsuseid juhul, kui nende poolt ei täideta EL õigust.

Finantsjärelevalve arhitektuuri ümberkorraldamise vajadusest hakati rääkima aastal 2008, mil finantskriisi ajal loodi De Larosière töögrupp ülesandega välja töötada ettepanek uue finantsjärelevalve korralduse osas. Eesmärk oli ja on saavutada finantsturu reguleerimise täiendav konvergens tänase üsna fragmenteeritud EL regulatiivse raamistiku kontekstis. Töögrupp avalikustas oma raporti 2009. aasta veebruaris, raport sisaldas mitmeid soovitusi nii järelevalvekorralduse parandamiseks kui ka makrojärelvalvega tegeleva Süsteemsete Riskide Nõukogu loomiseks. Tehti ettepanek käivitada uus Euroopa finantsasutuste järelevalvemudel järk-järguliselt lähima nelja aasta jooksul. 2009. aasta mais valmis De Larosière' raporti soovituste edasiarendusena Euroopa Komisjoni raport. Olulisemad ettepanekud selles olid seotud EL ühtsete järelevalvereeglite järjekindla tagamise ning rakendamisega. Leiti, et näiteks reitinguagentuuride ning suurte piiriüleste finantsgruppide järelevalve tuleb tagada Euroopa-ülel. Samuti olid mitmed soovitused seotud kriisilukordades tegutsemise, järelevalvelise informatsiooni kogumise ja agregeerimisega rahvusjärelvalveasutuste üleselt.

Eelneva jätkuna esitas EK 2009. aasta septembris liikmesriikidele ametliku õigusaktide eelnõude paketi EL finantsjärelevalve arhitektuuri reformimiseks: 3 määruse eelnõu uute finantsjärelevalve asutuste loomiseks (*European Supervisory Authorities; ESA*), mis peaksid kava kohaselt tööd alustama 2011. aastal. Samuti valmisid Euroopa Nõukogu ja Euroopa Parlamendi regulatsiooni eelnõu ning otsuse eelnõu Süsteemsete Riskide Nõukogu (*European Systemic Risk Board; ESRB*) loomise kohta.

Finantsinspektsioon on toetanud ja toetab finantsjärelevalve süsteemi edasist täiustamist ühtse Euroopa järelevalvemudeli suunas. Arutelud finantsjärelevalve tuleviku arengute teemal Euroopa Parlamendis jätkuvad.

4 • Finantsinspektsiooni 2009. aasta tulude-kulude aastaaruanne

Arvestuspõhimõtted

Üldine

Finantsinspektsiooni tulude-kulude aastaaruande koostamisel on lähtutud Finantsinspektsiooni seadusest ja rakendatud arvestuspõhimõtetest. Vastavalt Eesti Panga seadusele ei maksa Finantsinspektsioon tulumaksu ega muid majandustegevusega seotud makse riigieelarvesse, välja arvatud füüsiliste isikutega seotud maksud. Käibemaksuseaduse § 21 tulenevalt on Finantsinspektsioon registreeritud piiratud käibemaksukohuslaseks ja arvestab tasumisele kuuluva käibemaksu Euroopa Ühenduse siseselt soetatud või imporditud kaupade ja teenuste käibelt. Finantsinspektsiooni tulud ja kulud on kajastatud arvestusperioodi jooksul tekkepõhiselt, sõltumata raha laekumisest või tasumisest. Majandustehingud on kirjendatud soetusmaksumuse printsiibi alusel nende toimumise momendil. Tulude-kulude aastaaruanne on koostatud tuhandetes kroonides, kui ei ole eraldi viidatud mõnele teisele vääringule.

Tehingud välisvaluutas

Välisvaluutadeks on loetud kõik teised valuutad peale Eesti krooni (s.o Finantsinspektsiooni arvestusvaluuta). Välisvaluutas toimunud tehingute kajastamisel on aluseks võetud tehingu toimumise päeval ametlikult kehtinud Eesti Panga valuutakursid.

Kasutusrendid

Kasutusrendina käsitletakse rendilepingut, mille puhul kõik olulised vara omandiga seonduvad riskid ja hüved ei ole üle kandunud rentnikule. Kasutusrendimaksud kajastatakse rendiperioodi jooksul lineaarselt kasumiaruandes kuluna.

Tulude-kulude aruanne (tuhandetes kroonides)

	Lisa	2009	2008
TULUD			
Järelevalvetasud	1	59 770	58 587
Muud tulud	2	1 823	1 991
Tegevustulud kokku		61 593	60 578
KULUD			
Tööjõukulud	3	40 566	37 154
Mitmesugused tegevuskulud	4	20 401	19 905
Muud kulud	5	509	649
Tegevuskulud kokku		61 557	57 708
Põhitegevuse kasum		36	2 870
Finantstulud ja -kulud	6	722	4 790
Aruandeaasta kasum		758	7 660

TULUDE-KULUDE AASTAARUANDE LISAD

LISA 1

Järelevalvetasu (tuhandetes kroonides)

	Järelevalve- tasud	Järelevalve- tasud
	2009	2008
Krediidiasutused	39 754	38 272
Kahjukindlustusandjad	6 683	7 026
Fondivalitsejad	5 256	5 422
Elukindlustusandjad	4 093	4 130
Kindlustusmaaklerid	1 845	1 884
Investeeringisühingud	1 807	1 423
Väärtpaberite keskregistri pidaja, Reguleeritud väärtpaberituru korraldaja	332	430
Kokku	59 770	58 587

Finantsinspeksiooni finantseerimise põhimõtted on sätestatud Finantsinspeksiooni seadusega, mis on kättesaadav Finantsinspeksiooni kodulehelt aadressil www.fi.ee. Fondivalitsete järelevalvetasu osas kehtivad erinevat tüüpi fondidele erinevad mahuosa määrad.

Järelevalvetasu koosneb kahest komponendist: kapitaliosast, milleks on summa, mis võrdub ühe protsendiga järelevalvesubjekti minimaalsest (neto)omavahendite, omakapitali või aktsiakapitali summast ning mahuosast, milleks on summa, mis võrdub rahandusministri poolt Finantsinspeksiooni nõukogu ettepanekul kehtestatud protsendiga järelevalvesubjekti varast, kindlustusmaksete kogusummast, arvestusvarast või komisjonitasude kogusummast.

Järelevalvetasu mahuosa määrad (protsentides)

	Järelevalvetasu mahuosa määrad	Järelevalvetasu mahuosa määrad
	2009	2008
Krediidiasutused	0,01	0,0112
Kahjukindlustusandjad	0,08	0,08
Fondivalitsejad	0,005/0,01	0,007/0,01/0,012/0,017
Elukindlustusandjad	0,02	0,02
Kindlustusmaaklerid	0,7	0,8
Investeeringisühingud	0,15	0,10
Väärtpaberite keskregistri pidaja, Reguleeritud väärtpaberituru korraldaja	0,4	0,5
Kokku	59 770	58 587

Järelevalvetasu mahuosa määrade kehtestamisel erinevatele järelevalvesubjektide gruppidele arvestatakse nende tegevuse mahtusid ja kasumlikkust ja hinnatakse nende järelevalvele kuluvat ressursi ning lähtutakse eeldusest, et järelevalvetasu ei oleks subjekti jaoks ülemäära koormav.

Järelevalvetasu kapitaliosa ja mahuosa ettemakse tasutakse Finantsinspeksioonile eelarveaastale eelneva aasta 31. detsembriks. Mahuosa lõppmakse tasutakse 30. septembriks.

Eelarveaastal jooksul lisanduvad järelevalvesubjektid tasuvad järelevalvetasu ainult kapitaliosa ulatuses 30 päeva jooksul arvestes tegutsemise õiguse tekkimisest.

LISA 2

Muud tulud (tuhandetes kroonides)

	2009	2008
Menetlustasud	239	485
Muud tulud	1 584	1 506
Kokku	1 823	1 991

Vastavalt Finantsinspeksiooni seadusele tasub füüsiline isik, juriidiline isik või välismaa äriühingu filiaal, kes taotleb Finantsinspeksioonilt taotluse läbivaatamist või toimingute sooritamist Finantsinspeksioonile menetlustasu.

Muud tulud kirje kajastab CEBS'i poolt hüvitatud Finantsinspeksiooni töötaja CEBS's töötamise tähtajalise töölepingu kulu.

LISA 3

Tööjõukulu (tuhandetes kroonides)

	2009	2008
Palk	29 547	27 484
Maksud	10 481	9 148
Nõukogu tasud	538	522
Kokku	40 566	37 154

Palgakulus sisalduvad palgakulu, lisatasud, juhatuse liikmete tasud ja Finantsinspeksiooni töötajate arvestuslik puhkusekohustuse vähenemine kasutamata puhkuste osas koos sotsiaalmaksuga summas 361 tuhat krooni.

Finantsinspeksiooni töötaja keskmine palk oli 2009. aasta lõpus 28 tuhat krooni kuus, 2008. aastal oli keskmine palk vastavalt 27 tuhat krooni kuus. 2009. aastal oli Finantsinspeksiooni nõukogu ja juhatuse liikmetele väljamakstud tasu kogusuurus 4 780 tuhat krooni, 2008. aastal oli vastava väljamakstud tasu kogusuurus 4 678 tuhat krooni. Töötajatele makstud lisatasud kokku moodustasid 2009. aastal 8,33% palgakulust, 2008. aastal moodustasid makstud lisatasud 11,95% palgakulust.

LISA 4

Mitmesugused tegevuskulud (tuhandetes kroonides)

	2009	2008
Kinnisvara rent	7 498	6 466
IT süsteemid ja arendus	3 206	3 401
Töölähetus	2 490	3 043
Liikmemaksud	1 889	1 699
Bürookulu	1 372	1 411
Tarbijateavitus ja reklaam	1 365	1 193
Koolitus	1 199	1 128
Raamatupidamise teenus	780	780
Teabeagentuurid	224	275
Põhivara rendikulu	200	214
Audiitorkontrolli kulu	102	104
Personaliotsing	73	128
Õigusabi ja konsultatsioon	3	63
Kokku	20 401	19 905

Tegevuskulud

Kinnisvara rent sisaldab Eesti Pangalt renditud büroopinda üldpinnaga 1 399 m², hinnaga 266 krooni m² kuus, milles sisalduvad kõik büroo haldamisega seotud kulud.

Kulu on võrreldes 2008. aastaga suurenenud seoses Finantsinspektiooni ja Eesti Panga vahel sõlmitud kokkuleppele, mille kohaselt tasub Finantsinspektioon 50% renditavate pindade renoveerimise kulust graafiku alusel 2013. aastaks.

IT süsteemid ja arendus kajastab Eesti Pangalt ostetud infotehnoloogia teenust arvestusliku kuluga 30 tuhat krooni ühe kasutaja kohta aastas ja Finantsinspektiooni IT arendusprojektide kulu.

Töölähetusena käsitletakse Finantsinspektiooni esindamisega ja järelvalvelise koostööga seotud lähetusi. Töölähetused olid eelkõige seotud CESR, CEIOPS, CEBS komitee ja alamkomiteede kohtumistega ja koostöö arendamisega Euroopa Liidu ja kolmandate riikide järelvalveasutustega. Töölähetuste kuludes kajastatakse ka Eestis registreeritud järelvalvesubjektide välisriigis asuvate tütarettevõtjate järelvalve teostamisega seotud kulusid. Kokku toimus 2009. aastal Finantsinspektioonis 202 töölähetust, 2008. aastal toimus 223 töölähetust.

Liikmemaksudena kajastatakse Finantsinspektiooni poolt järgmistele rahvusvahelistele organisatsioonidele: CESR, IAIS, BSCEE, CEIOPS, CEBS, IOSCO tasutud liikmemakse.

Bürookulu sisaldab Finantsinspektiooni perioodika ja raamatute kulu, tõlketööde ja postikulu, kontoritarvete ja väikevahendite kulu, nõupidamiste ja esinduskulu, kõnekulu ja transpordikulu.

Tarbijateavitus ja reklaami kulu hõlmab Finantsinspektiooni tarbijaveebi www.minuraha.ee kulu, tarbijatele suunatud infomaterjalide väljaandmise ning Finantsinspektiooni aasta- raamatu kulu.

Koolituskuluna käsitletakse Finantsinspektiooni töötajate osalemist sise- ja välisriiklikel koolitustel, sh koolituslähete kulu. 2009. aastal moodustas keskmine väliskoolituse kulu 21 tuhat krooni ja riigisisese koolituse kulu 6 tuhat krooni. Aastal 2008 oli keskmine väliskoolituse kulu 20 tuhat krooni ja riigi sisekoolituse kulu 5 tuhat krooni. Peamisteks koolitusvaldkondadeks olid kapitaliregulatsiooni arendamine pangandus- ja kindlustus-sektoris, väärtpaberituru järelevalve, juriidilise kompetentsi arendamine ja oluliselt on edendatud ka töötajate keeleõpet.

Raamatupidamiskulu on Eesti Pangalt ostetava kuluarvestuse, osalise juhtimisarvestuse, palgaarvestuse, laenuarvestuse, maksete ja arvelduste teostamise kulu.

Teabeagentuuride kulu sisaldab teabeagentuuride kasutustasu ning Finantsinspektiooni kodulehe kulu.

Põhivara rendikulu hõlmab Finantsinspektiooni poolt makstud renti Eesti Pangale, mis arvestatakse Finantsinspektiooni kasutuses oleva põhivara, st IT riist- ja tarkvara ning inventari kohta aasta baasil. Rendi suurus võrdub Eesti Panga vastava põhivara amortisatsiooni määraga. Materiaalseks põhivaraks loetakse Finantsinspektiooni majandustegevuses kasutatavaid varasid kasuliku tööeaga üle ühe aasta ja maksumusega alates 50 tuhat krooni.

Audiitorkontrolli kulu kajastab Finantsinspektiooni tulude ja kulude aruande auditeerimise kulu. Finantsinspektiooni seaduse § 51 lõike 3 kohaselt auditeerib Finantsinspektiooni tulude-kulude aastaaruannet Eesti Panga audiitor.

Personaliotsing sisaldab Finantsinspektiooni töötajate värbamiskulu.

Õigusabi ja konsultatsioonid kirjel kajastatakse Finantsinspektiooni kulusid ekspertide kaasamisele, erakorralistele audititele, õigusarvamustele ja õigusabile seoses Finantsinspektiooni järelevalvetegevusega.

LISA 5

Muud kulud (tuhandetes kroonides)

	2009	2008
Hüvitised ja soodustused	372	326
Kultuur ja sport	218	323
Kokku	590	649

Hüvitised ja soodustused on sünnitoetus, erakorraline toetus ja töötajate tervishoiu tagamiseks ning sportimisega seotud kulutused. Samuti kajastatakse antud kulukirjel Finantsinspektiooni töötajatele osaluspensioni maksete kompenseerimist 1/3 ulatuses, kuid mitte rohkem kui 10% osaleja aasta brutopalgast.

Kultuur ja sport kirjel kajastatakse Finantsinspektiooni töötajatele suunatud ürituste kulu.

LISA 6

Finantstulud ja -kulud (tuhandetes kroonides)

	2009	2008
Finantstulud	722	4 790
Kokku	722	4 790

Eesti Pank maksab intressi Finantsinspektiooni arvelduskonto keskmise jäägi alusel ja intressimääraks on eelmise kvartali Eesti Panga välisvaluutareservi tootlus.

BILANSS (tuhandetes kroonides)

VARAD	31.12.2009	31.12.2008
Raha ja pangakontod	92 649	95 939
Järelevalvetasude nõuded	2 954	4 613
Varad kokku	95 603	100 552
KOHUSTUSED JA RESERV		
Võlad töövõtjale	3 363	4 020
Maksuvõlg	1 449	1 360
Mitmesugused võlad	4 730	2 288
Tulevaste perioodide ettemakstud tulud	57 574	57 495
Kohustused kokku	67 116	65 163
Reserv	27 729	27 729
Aastaaruande kasum	758	7 660
Reserv ja aastaaruande kasum kokku	28 487	35 389
Kohustused, reserv ja aastaaruande kasum kokku	95 603	100 552

SELGITUSED 2009. AASTA BILANSI KOHTA

Raha ja pangakontodel on kajastatud arvelduskonto jääki Eesti Pangas.

Järelevalvetasude nõuded on Finantsinspeksioonile laekumata 2010. aasta järelevalvetasu ettemaksed summas 2 954 tuhat krooni.

Võlad töövõtjale sisaldab palgavõlga ja puhkusekohustust.

Palgavõlg hõlmab Finantsinspeksiooni töötajatele väljamaksmata palgakulu summas 1 929 tuhat krooni. Puhkusekohustust kajastab Finantsinspeksiooni arvestuslikku puhkusekohustust töötajate kasutamata puhkuste osas summas 1 434 tuhat krooni.

Maksuvõlg kajastab Finantsinspeksiooni palkadega seotud maksukohustust.

Mitmesugused võlad sisaldavad Eesti Panga poolt 2009. aastal kaetud Finantsinspeksiooni tööjõu- ja tegevuskulusid, mille Finantsinspeksioon kompenseerib Eesti Pangale 2010. aastal. Finantsinspeksiooni kulud kajastatakse aastaaruandes tekkepõhiselt.

Tulevaste perioodide ettemakstud tulude all on kajastatud 2010. aasta järelevalvetasude ettemakseid.

2010. aasta järelevalvetasu mahuosa määrad jäid kõigi järelevalve subjektide gruppide lõikes samale tasemele võrreldes 2009. aastaga.

Reserv - tulenevalt Finantsinspeksiooni nõukogu 2009. aasta 27. märtsi otsusest arvati 2008. aasta kasum summas 7 660 tuhat krooni reservi, sihtotstarbega kasutada antud summat investeringuna Sakala 4 renoveerimise rahastamiseks. Reservi jääk 2009. aastaks moodustas 27 729 tuhat krooni.

Aruandeaasta kasum 2009. aastal oli 758 tuhat krooni.

VANDEAUDIITORI ARUANNE

Finantsinspektsiooni nõukogule

Oleme auditeerinud Finantsinspektsiooni tulude-kulude aastaaruannet, mis sisaldab bilanssi seisuga 31. detsember 2009 ning eeltoodud kuupäeval lõppenud aruandeaasta tulude-kulude aruannet, peamiste arvestuspõhimõtete kokkuvõtet ning muid selgitavaid lisasid. Auditeeritud tulude-kulude aastaaruanne lehekülgedel 6 ja 54 kuni 60 on lisatud meie poolt identifitseerituna käesolevale vandeaudiitori aruandele.

Juhatuse kohustused tulude-kulude aastaaruande osas

Juhatuse kohustuseks on tulude-kulude aastaaruande koostamine ning õiglane esitamine kooskõlas Finantsinspektsiooni seadusega ja tulude-kulude aastaaruandes kirjeldatud „Arvestuspõhimõtetega”. Selle kohustuse hulka kuulub asjakohase sisekontrollisüsteemi kujundamine ja töös hoidmine, mis tagab tulude-kulude aastaaruande korrektse koostamise ja esitamise ilma pettustest või vigadest tulenevate oluliste väärkajastamisteta, asjakohaste arvestuspõhimõtete valimine ja rakendamine ning antud tingimustes põhjendatud raamatupidamislike hinnangute tegemine.

Vandeauditori kohustused

Meie kohustuseks on avaldada auditi põhjal arvamust tulude-kulude aastaaruande kohta. Viisime auditi läbi kooskõlas rahvusvaheliste auditeerimisstandarditega. Need standardid nõuavad, et me oleme vastavuses eetikanõuetega ning et me planeerime ja viime auditi läbi omandamaks põhjendatud kindlustunde, et tulude-kulude aastaaruanne ei sisalda olulisi väärkajastamisi.

Audit hõlmab tulude-kulude aastaaruandes esitatud arvnaõtjate ja avalikustatud informatsiooni kohta auditi tõendusmaterjali kogumiseks vajalike protseduuride läbiviimist. Nende protseduuride hulk ja sisu sõltuvad vandeauditori otsustustest, sealhulgas hinnangust riskidele, et tulude-kulude aastaaruanne võib sisaldada pettustest või vigadest tulenevaid olulisi väärkajastamisi. Asjakohaste auditi protseduuride kavandamiseks võtab vandeauditor nende riskihinnangute tegemisel arvesse õige ja õiglase tulude-kulude aastaaruande koostamiseks ja esitamiseks juurutatud sisekontrollisüsteemi, kuid mitte selleks, et avaldada arvamust sisekontrolli tulemuslikkuse kohta. Audit hõlmab ka kasutatud arvestuspõhimõtete asjakohasuse, juhatuse poolt tehtud raamatupidamislike hinnangute põhjendatuse ja tulude-kulude aastaaruande üldise esituslaadi hindamist.

Usume, et kogutud auditi tõendusmaterjal on piisav ja asjakohane meie arvamuse avaldamiseks.

Arvamus

Meie arvates kajastab tulude-kulude aastaaruanne kõigis olulistes osades õiglaselt Finantsinspektsiooni finantsseisundit seisuga 31. detsember 2009 ning sellel kuupäeval lõppenud aruandeaasta finantstulemust kooskõlas Finantsinspektsiooni seadusega ja tulude-kulude aastaaruandes kirjeldatud „Arvestuspõhimõtetega”.

Tallinn, 12. märts 2010

Ivar Kiigemägi
Ernst & Young Baltic AS

Tiina Sõmer
Vandeauditor

6. Eesti finantsturu ülevaade

6.I. Majanduskeskkonna areng

2009. aasta lõpp tõi positiivseid uudiseid maailmamajanduse tulevikuväljavaadete osas. Rahvusvaheline Valuutafond IMF tõstis 2010. aasta globaalse majanduskasvu prognoosi 0,8 ning 2011. aasta oma 0,1 protsendipunkti võrra, vastavalt 3,9% ja 4,3%-ni. 2009. aasta viimastel kuudel paranesid mõnevõrra ka Eesti peamiste kaubanduspartnerite majanduskasvu väljavaated.

Statistikaameti andmetel vähenes Eesti sisemajanduse koguprodukt (SKP) 2009. aastal varasema aastaga võrreldes 14,1%. Majanduse suurim langus jäi aasta teise kvartalisse, mil SKP vähenes 16,1%. Pärast seda hakkas majanduslangus järk-järgult aeglustuma ning aasta viimases kvartalis vähenes SKP 9,5%. Suurim mõju SKP-le oli töötleva tööstuse ning hulgi- ja jaekaubanduse lisandväärtuse vähenemisel. 2010. aastal on oodata langustempo aeglustumist ning aasta teises pooles majanduskasvu taastumist ekspordi toel.

Oluliselt kahanenud sisenõudluse tõttu paranes jooksevkonto saldo. 2009. aastal pöördus jooksevkonto järsult ülejääki, mis Eesti Panga kiirhinnangute kohaselt moodustas ligi 5% SKP-st. Jooksevkonto ülejäägi tekkimisele aitas kaasa asjaolu, et vähenenud eratarbimise ning madala investeerimisaktiivsuse taustal langes import ekspordiga võrreldes oluliselt kiiremini.

2009. aastal langes tarbijahinnaindeks eelmise aasta keskmisega võrreldes 0,1% võrra, selle põhjuseks oli peamiselt mootorkütuse ja toidu odavnemine. 2008. aastal oli aasta keskmine tarbijahindade kasv 10,4%. 2010. aasta alguses hakkas globaalse kütusehindade tõusu ning eelarvepositsiooni parandamiseks tehtud meetmete tõttu deflatsioon taanduma. Rahandusministeeriumi majandusprognoosi kohaselt saab aastase hinnalanguse periood tõenäoliselt läbi 2010. aasta märtsis ning 2010. aastal võib Eestis oodata 0,4 protsendilist tarbijahindade tõusu.

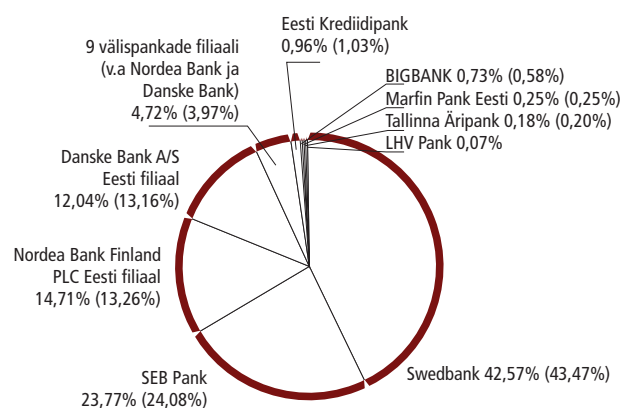
Töötuse määr tõusis 2009. aasta lõpuks 13,8%-ni. Võrdluseks: 2008. aastal oli töötuse määr Eestis 5,5%. Kõige rohkem kasvas töötus aasta esimeses kvartalis, iga järgmise kvartaliga kasv aeglustus. Ligi kolmandik kõikidest töötutest oli aasta lõpu seisuga tööta olnud aasta või kauem. Aasta keskmine tööga hõivatud inimeste arv oli 2009. aastal 596 000, mis on 61 000 ehk 9,2% võrra vähem kui aasta varem. Edasistes tööturu arengutes on Rahandusministeeriumi hinnangul oodata tööhõive languse peatumist ning töötute arvu langust alates 2010. aasta teisest poolest.

6.2. Krediidiasutused

Seisuga 31. detsember 2009 tegutses Eestis seitse krediidiasutust Eestis väljastatud tegevusloa alusel ja kümme väliskrediidiasutuste filiaali. Üks väliskrediidiasutuse filiaal, Siemens Financial Services AB Eesti filiaal, on likvideerimisel. 2009. aastal andis Finantsinspeksioon tegevusloa ühele uuele krediidiasutusele – pangandusturule lisandus AS LHV Pank. Muutusid kahe krediidiasutuse ärinimed. Eesti suurima panga – endise AS Hansa-panga – uueks ärinimeks on alates 16. märtsist 2009 Swedbank AS. Balti Investeeringute Grupi Panga ärinimeks on alates 23. jaanuarist 2009 BIGBANK AS.

Väliskrediidiasutuste filiaalide turuosa laenuturul suurenes Eesti pangandusturg on endiselt väga kontsentreeritud. Nelja suurema panga – Swedbank AS-i, AS SEB Panga, Nordea Bank Finland Plc Eesti filiaali ning Danske Bank A/S Eesti filiaali – summaarne turuosa laenumahtude järgi oli kokku 93% (aasta tagasi 94%). Oma turuosa laenuturul¹³ on suurendanud Nordea Bank Finland Plc Eesti filiaal ning väiksematest väliskrediidiasutuste filiaalidest UniCredit Bank Eesti filiaal ja Bank DnB NORD A/S Eesti filiaal. Nordea Bank Finland Plc Eesti filiaalil suutis aastaga kasvatada oma turuosa 1,45 protsendipunkti võrra 14,71%-ni koguturust. Turuosa on suurendatud suuremate pankade, Swedbank AS ja AS SEB Pank ning Danske Bank A/S Eesti filiaali arvelt (vt joonis 1). 2009. aasta lõpuks oli nimetatud kolme panga summaarne osakaal laenuturul langenud kokku 2,35% võrra ning umbes samapalju on kokku tõusnud kolme eelpool nimetatud väliskrediidiasutuste filiaali turuosa. Kuna lähitulevikus ei ole suurpankade puhul kiiret laenuõudluse taastumist oodata, jätkub välispankade filiaalide turuosa kasv eeldatavasti ka 2010. aastal.

Joonis 1. Pankade turuosad mittefinantssektorile väljastatud laenude järgi seisuga 31.12.2009 (sulgudes seisuga 31.12.2008)

9 välispankade filiaali on Bank DnB NORD A/S Eesti filiaal, AS Parex banka Eesti Filiaal, Scania Finans AB Eesti filiaal, Siemens Financial Services AB Eesti filiaal, Svenska Handelsbanken AB Eesti filiaal, AS UniCredit Bank Eesti filiaal, Allied Irish Banks, p.l.c. Eesti filiaal, AB bankas "Snoras" Eesti filiaal ning Pohjola Bank plc Eesti filiaal

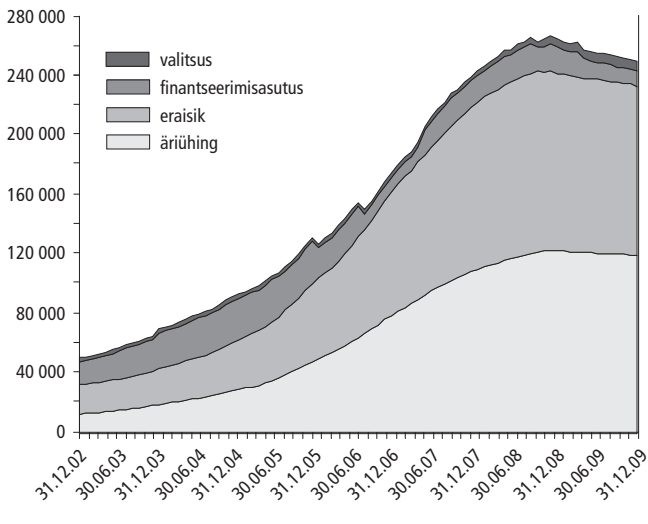
¹³ Ei sisalda laene krediidiasutustele ja muudele finantseerimisasutustele

Laenukasv asendus langusega

2009. aastal vähenesid pankade koguvarad 5% ning nende maht seisuga 31. detsember 2009 seisuga oli 322,6 miljardit krooni. Peamiselt mõjutas bilansimahu vähenemist pankade laenuportfelli amortiseerumine, mille tõttu kahanes koondlaenujääk aasta lõpuks 6% (2008. aastal aga kasvas 9%). 2009. aasta lõpus moodustas pankade koondlaenuportfell 245,4 miljardit krooni ehk 76% koguvaradest ning 2008. aastaga võrreldes ei ole see osakaal muutunud.

2009. aasta lõpu seisuga moodustasid pankade koondlaenuportfelliga 48% eraisikutele, 45% äriühingutele, 4% finantseerimisasutustele ja 3% valitsussektorile antud laenud (vt *joonis 2*). 2009. aasta detsembri lõpu seisuga oli eraisikutele väljastatud laenude jääk 117,9 miljardit krooni ning äriühingute laenude jääk 111,1 miljardit krooni. Pankade nõuded finantseerimisasutustele moodustasid 10,4 miljardit krooni ning valitsussektorile 6 miljardit krooni.

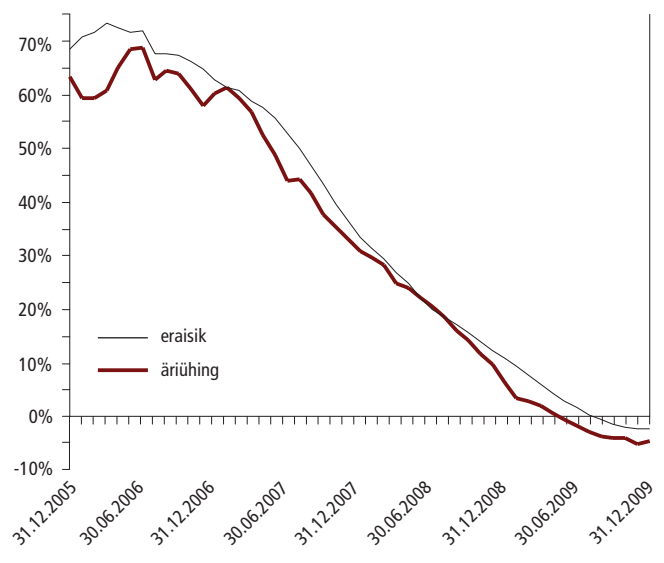
Joonis 2. Pankade laenuportfelli struktuur olulisemate kliendigruppide lõikes (mln kr)

2009. aastal jätkus nii eraisikute kui ka äriühingute finantseerimise kasvu aeglustumine. Aasta teisel poolel seni aastases arvestuses püsinud laenuportfelli kasv asendus langusega. Laenukasvu aeglustumine oli järsem äriühingutele väljastatud laenude puhul. Kui 2007. aastal kasvasid eraisikutele väljastatud laenud 33% ja 2008. aastal 11%, siis 2009. aasta lõpuks oli eraisikute finantseerimise kasv negatiivne, moodustades -3% (vt *joonis 3*). Äriühingute finantseerimise kasv oli 2007. aastal 31%, 2008. aastal 6% ning 2009. aasta lõpuks langes -5%-ni.

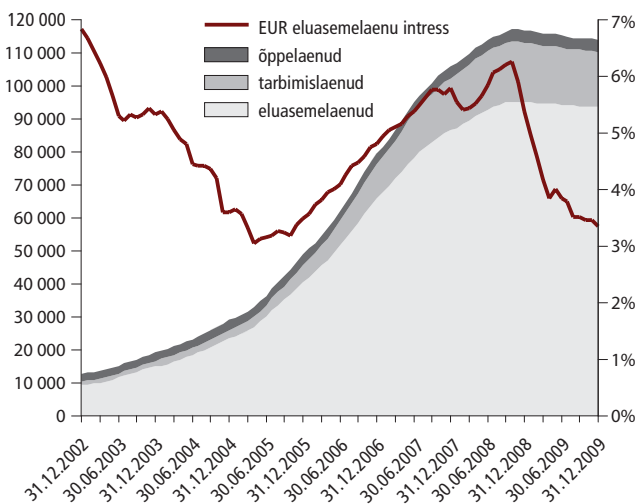
Koondlaenuportfell vähenes peamiselt suurte pankade – Swedbank AS-i ja AS SEB Panga ning ka Danske Bank A/S Eesti filiaali laenuportfelli amortiseerumise läbi. Kuigi laenuportfelli kasv on varasemaga võrreldes aeglustunud ka väliskrediitiasutuste filiaalide puhul, erinevad nende laenuportfelli kasvunumbrid siiski suurpankade omadest. Nordea Bank Finland Plc Eesti filiaali laenuportfell kasvas 2009. aastal 7%, UniCredit Bank Eesti filiaalil 34% ning Bank DnB NORD A/S Eesti filiaalil 18%. Eraisikute laenuportfelli arenguid mõjutas tarbijate kindlustunde langus. Ärisektori finantseerimise kasv asendus langusega eelkõige kaubandus-, tööstus- ning ehitussektori laenuportfelli kiire amortiseerumise tõttu.

Joonis 3. Eraisikute ja äriühingute laenude aastakasv (%)

2009. aastal vähenes nii eluaseme- kui ka tarbimislaenude jääk (vt joonis 4). Kui 2007. aastal kasvasid eluasemelaenu 31% ja 2008. aastal 10%, siis 2009. aasta lõpuks asendus kasv kaheprotsendilise langusega. Tarbimislaenude puhul oli laenuportfelli aastane langus veelgi järsem: ligi 8%. Aasta jooksul väljastatud uute eraisikute laenude maht ei olnud piisavalt suur, et katta ära vana laenuportfelli amortiseerumist. Ainsa laenuliigina on eraisikute laenuportfellis mõnevõrra kasvanud õppelaenu. Siiski on ka õppelaenude puhul laenuaktiivsus varasemaga võrreldes pidurdunud. 2009. aastal suurenes õppelaenude jääk vaid 1% võrra, samas kui 2008. aastal kujunes õppelaenude aastakasv 8%. Tänu madalale baasintressile euriborile vähenes 2009. aastal oluliselt euros väljastatud eluasemelaenude keskmine intress. Kui 2008. aasta detsembri lõpus oli keskmine intressimäär 5,34%, siis 2009. aasta lõpuks oli see langenud 3,32%-ni.

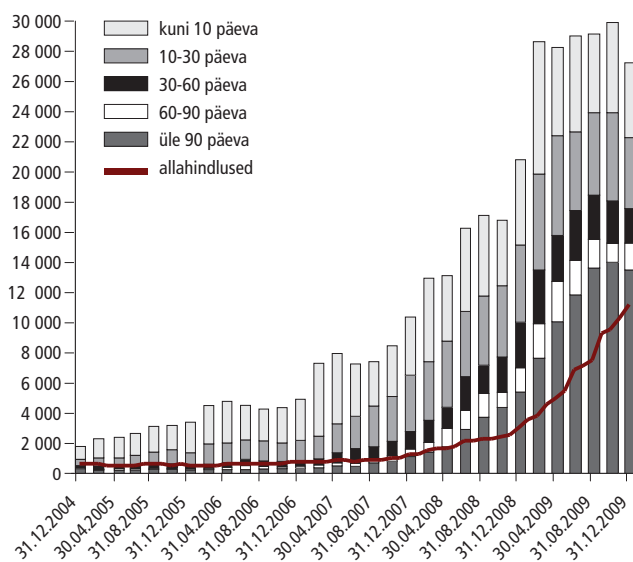
Joonis 4. Eraisikute laenu (mln kr) ja euros väljastatud eluasemelaenu intress

Kasvasid eelkõige pikaajalised viivislaenu

2009. aastal jätkus pankade laenuportfelli kvaliteedi halvenemine. Viivises olevad laenu kasvasid nii absoluutmahult kui ka osakaaluna laenuportfelist (vt joonis 5). Siiski 2008. aastaga võrreldes viivislaenude kasvutempo mõnevõrra aeglustus. Sarnaselt 2008. aastaga kasvasid ka 2009. aastal kõige märgatavamalt pikaajalised viivislaenu, st laenu, mille tagasimaksmise tähtjast on möödunud üle 90 päeva. Kui 2008. aasta lõpus oli selliseid laenu 2,1% pankade koondlaenuportfelist, siis 2009. aasta lõpuks tõusis nende osakaal 5,5%-ni. Seisuga 31. detsember 2009 oli pankade koondlaenuportfelist 77% klassifitseeritud "korras"¹⁴ klassi laenudeks. Võrdluseks: aasta tagasi oli vastav näitaja 83%.

Joonis 5. Pankade viivislaenu ja allahindlused (mln kr)

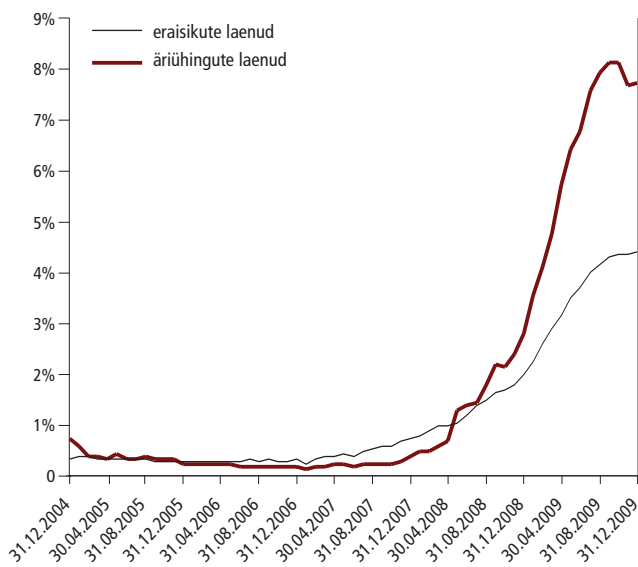

2009. aastal kasvasid oluliselt lootusetud laenu ehk halvimasse laenuklassi kuuluvad laenu, mille puhul ei ole pangal võimalik või majanduslikult kasulik rakendada meetmeid nende tagasisaamiseks. Kui aasta tagasi oli selliseid laenu vaid 1% kogu pankade laenuportfelist, siis 2009. aasta lõpuks oli lootusetute laenu osakaal tõusnud 5%-ni. Pangad on seetõttu teinud palju uusi allahindlusi: 2009. aastal suurenesid allahindlused ligi 8,1 miljardi krooni võrra. Seeläbi paranes aasta lõpuks oluliselt pikaajaliste viivislaenu kaetus allahindlustega. Kui 2008. aasta lõpus olid pikaajalised viivislaenu kaetud allahindlustega 57% ulatuses, siis seisuga 31. detsember 2009 olid üle 90 päeva viivises olevad laenu allahindlustega kaetud 83% ulatuses. Majandusarengu väljavaateid ning kõrget allahindluste taset arvestades on 2010. aastal tõenäoliselt oodata laenukvaliteedi halvenemise pidurdumist.

¹⁴ Klassifitseerimine vastavalt Eesti Panga presidendi 27.06.2000. a määrusele nr 9

Äriühingutel oli viivislaene eraisikutest kaks korda rohkem 2009. aastal kasvasid üle 90 päeva viivises olevad laenud nii eraisikut kui ka äriühingust klientide puhul. Siiski peab tõdema, et eraisikute laenukäitumine on olnud äriühingute omast oluliselt parem (vt joonis 6). Aasta lõpu seisuga oli äriühingute üle 90 päeva viivises olevaid laene eraisikute laenuportfelliga võrreldes ligi kaks korda rohkem. Eraisikute puhul on halvenenud eelkõige eluasemelaenude, äriühingute puhul aga kinnisvarasektori laenuportfelli kvaliteet. 2010. aastal on ilmselt oodata äriühingute pikaajaliste viivislaenude kasvu stabiliseerumist ning eraisikute puhul nende kasvu mõningast jätkumist.

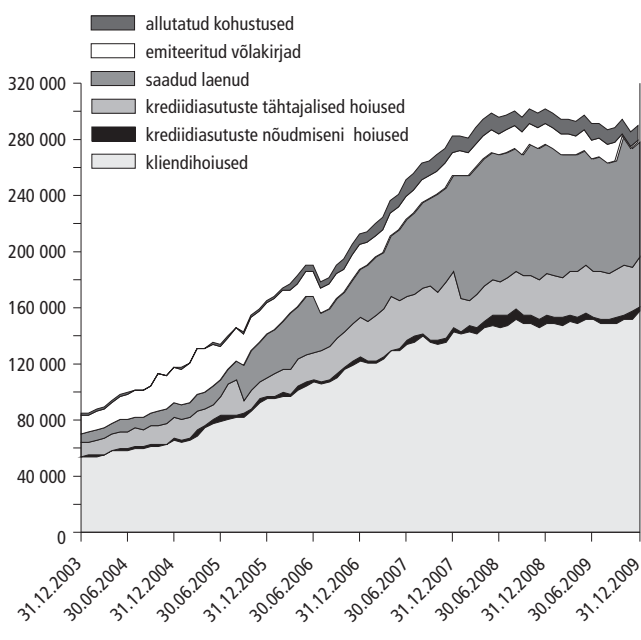
Joonis 6. Üle 90 päeva viivises olevate laenude struktuur

Hoiused kasvasid märgatavalt

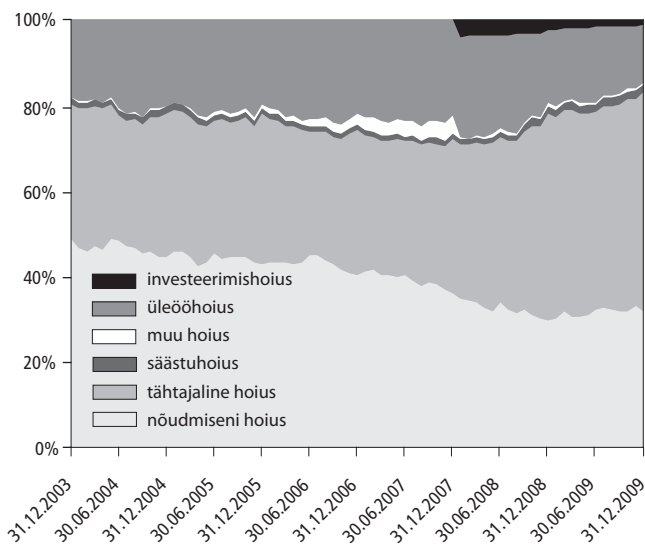
2009. aasta lõpus oli pankade koguressursi maht 290,6 miljardit krooni, kahanedes aastaga 4%. Ressursibaas vähenes eelkõige emiteeritud võlakirjade lunastamise ning emapankadelt saadud laenude amortiseerumise tõttu. Seeläbi on 2009. aasta lõpuks langenud ka institutsionaalse välislaenamise osakaal. Kui 2008. aasta lõpus oli see 48%, siis 2009. aasta lõpuks vähenes see näitaja 44%-ni. Samas kasvasid pankade ressursibaasis oluliselt kliendihoiused, mis suurenesid aastaga 6% võrra (vt joonis 7). 2009. aasta lõpuks tõusis kliendihoiuste osakaal pankade koguvahenditest 54%-ni. Aasta tagasi oli vastav näitaja 49%. Koondlaenuportfelli amortiseerumise ning hoiuste tugeva juurdekasvu läbi on aastaga märgatavalt paranenud laenude-hoiuste suhe: 2008. aasta lõpu 175%-lt 156%-ni 2009. aasta lõpus.

Joonis 7. Pankade ressursibaas (mln kr)

2009. aasta lõpuks ulatus pankade poolt kaasatud kliendihoiuste maht ligi 157,3 miljardi kroonini, kasvades aastaga 6% võrra. Suurima osa hoiustest moodustasid tähtajalised hoiused – 51% kogumahuga 80,5 miljardit krooni (vt *joonis 8*). Nõudmiseni hoiuste osakaal oli 32% koguhoiustest kogumahuga 50,2 miljardit krooni. 2008. aastaga võrreldes on 2009. aastal tähtajaliste ja nõudmiseni hoiuste osakaal koguhoiustest tõusnud 5% võrra 83%-ni. Finants- ja majanduskriisi keskkonnas on kliendid pidanud tähtajalisi hoiuseid heaks alternatiiviks muudele investeerimis- ja säästutoodetele.

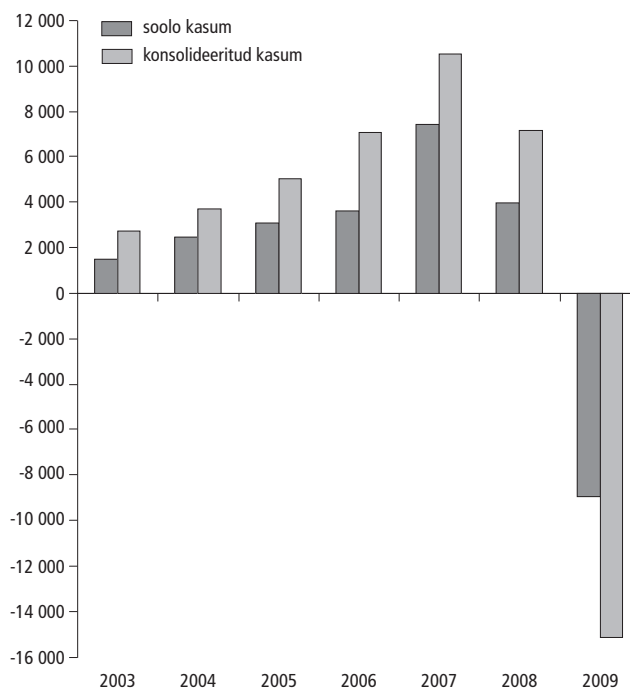
Joonis 8. Pankade poolt kaasatud hoiuste struktuur hoiuse liikide lõikes (%)

Pankade tuluteenimise võime on vähenenud

2009. aastaga teenisid pangad soolo baasil kahjumi 8,9 miljardit krooni. Võrdluseks: 2008. aastal teeniti 3,9 miljardit krooni kasumit. Konsolideeritud tasemel vaadatuna said pangagrupid 2009. aastal 15,1 miljardi krooni suuruse kahjumi. Võrdluseks: 2008. aasta lõpetasid pangagrupid 7,1 miljardi krooni suuruse kasumiga (vt *joonis 9*). Nii soolo kui ka konsolideeritud tasemel aitasid suurte kahjumite tekkimisele kaasa varasemaga võrreldes oluliselt kõrgemad allahindluskulud tulenevalt täiendavate provisjonide tegemisest. Soolo tasemel moodustasid 2009. aastal pankade kumulatiivsed allahindluskulud ligi 12,3 miljardit krooni (võrdluseks: 2008. aastal 2 miljardit krooni). Konsolideeritud tasemel olid pangagruppide allahindluskulud 2009. aasta kokkuvõttes ligi 25 miljardit krooni (võrdluseks: 2008. aastal 4 miljardit krooni).

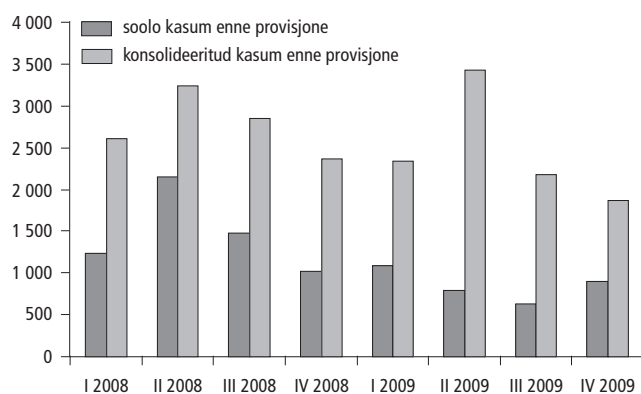
Joonis 9. Pankade ja pangagruppide puhaskasumid-puhaskahjumid (mln kr)

2009. aasta pankade ja pangagruppide majandustulemuste juures on oluline märkida, et nii soolo kui ka konsolideeritud tasemel on kasum enne provisjone jäänud positiivseks (vt joonis 10). Soolo tasemel teenisid pangad 2009. aasta kokkuvõttes 3,4 miljardi krooni ning konsolideerituna 9,8 miljardi krooni suuruse provisjoneelse kasumi. Kindlasti on aga nii pankade kui ka pangagruppide tuluteenimise võime 2008. aastaga võrreldes langenud: 2009. aastal olid mõlemal tasemel vaadatuna provisjoneelsed kasumid väiksemad kui aasta varem.

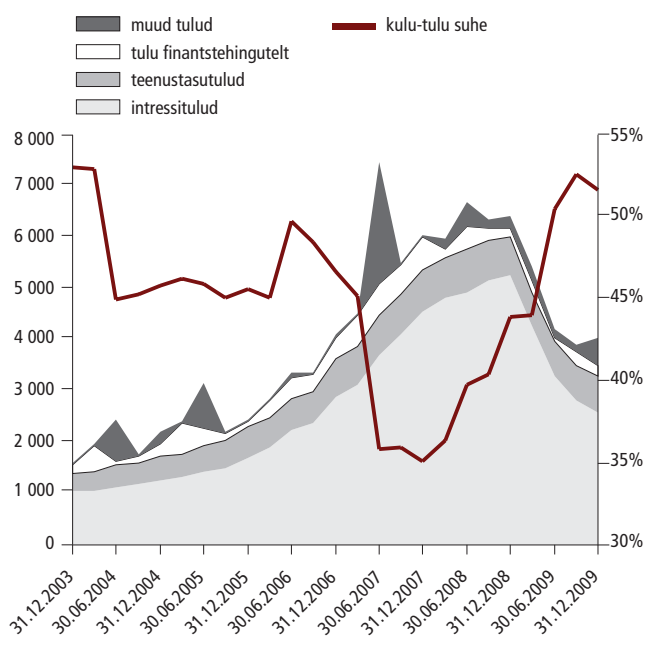
Joonis 10. Pankade ja pangagruppide provisjoneelne kasum (mln kr)

Pankade peamiseks tululikkaks on intressitulud

Nii nagu varasematel aastatel oli ka 2009. aastal pankade peamiseks tululikkaks intressitulud, mida pangad teenisid eeskätt laenude väljastamisest. 2009. aastal pankade tulubaas varasemaga võrreldes oluliselt vähenes ning kõige suurema kahane-mise tulubaasis on läbi teinud intressitulud. Intressitulude vähenemise põhjusteks olid aasta jooksul madalal püsinud baas-intressi tase, koondlaenuportfelli amortiseerumine ning viivis-laenude tempokas kasv (vt joonis 11). Koos üldise majandus-aktiivsuse langusega vähenesid ka muud tulud – eeskätt tulud teenustasudelt ning tulud finantstehingutelt. Tulubaasi kitsenemise-ga koos on aastaga halvenenud ka pankade agregeeritud kulu-tulu suhe, mis moodustas 2009. aasta lõpus 52% (võrdlu-seks: 2008. aasta lõpus: 44%).

Joonis 11. Pankade tulud kvartalite lõikes (mln kr) ja kulu/tulu suhe

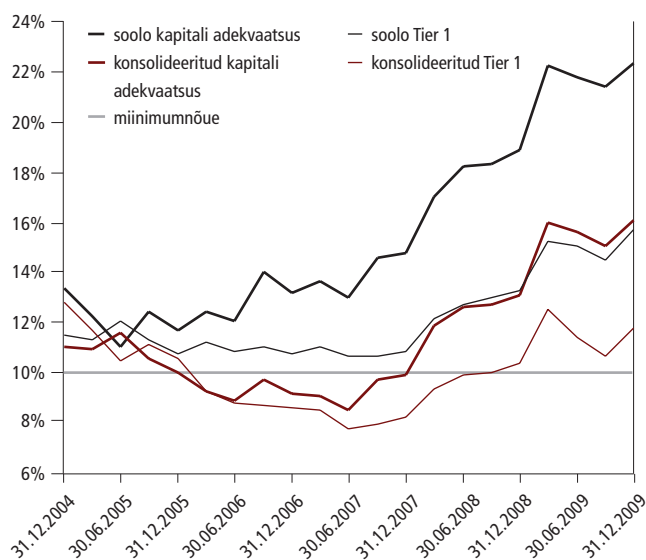

6.3. Kindlustusseltsid

Pangad on hästi kapitaliseeritud

Seisuga 31. detsember 2009 moodustas pankade kapitali adekvaatsuse koondnäitaja soolo arvestuses 22,31%. Aasta tagasi oli see näitaja 18,86%. Konsolideeritud tasemel vaadatuna moodustas 2009. aasta lõpus pangagruppide kapitali adekvaatsus 15,72% võrrelduna 13,32%-ga 2008. aasta lõpus (vt *joonis 12*). Aasta läbi püsis heal tasemel nii soolo kui ka konsolideeritud Tier 1 näitaja¹⁵: 2009. aasta lõpuks ulatus soolo Tier 1 näitaja 16,03% ning konsolideerituna 11,74%-ni (aasta tagasi vastavalt 13,11% ja 10,4%). Sarnaselt varasemate aastatega ei võetud välisomandis olevatest pankadest ka 2009. aastal omanikutulu.

Joonis 12. Pankade ja pangagruppide kapitali adekvaatsus

2009. aastal tegutses Eestis tegevusloa alusel kindlustusandjana seitse kahjukindlustusseltsi, viis elukindlustusseltsi ning kindlustusandjana piiri- ja edasikindlustuse alal MTÜ Eesti Liikluskindlustuse Fond. Lisaks pakkus kuus välisriigi kindlustusseltsi kahjukindlustusteenuseid oma filiaalide kaudu. 2009. aasta lõpus oli piiriülese kindlustusteenuse pakkujate registrisse kantud 322 kahjukindlustus- ja 83 elukindlustusteenuse pakkujat.

Omanikeringis toimusid muutused

Kindlustuse konsolideerimise lihtsustamiseks esitati 2009. aasta lõpus Finantsinspeksioonile kaks grupisese omanikuvahetuse taotlust. Seesam Rahvusvaheline Kindlustuse AS-i ainuaktsionär Pohjola Bank plc võõrandas osaluse Pohjola Vakuutus Oy-le. SEB Trygg Liv Holding AB omandas SEB Elu-ja Pensionikindlustus AS-i ainuomanikult AS SEB Pangalt 100%-se osaluse elukindlustusandjas.

Kindlustusteenuse pakkumise lõpetas Fennia Mutual Insurance Company Eesti filiaal, kes andis aasta keskel oma Eesti kindlustusportfelli üle If P & C Insurance AS-ile.

Aktiakapitali tõstis 2009. aastal üks kahjukindlustusselts. Muudatused aktiakapitalis, seltside arvus ja omanikeringis suurendasid mitteresidentide otsese osaluse kindlustusandjate aktiakapitalis 81%-ni. Lisaks sellele omavad 10% kaudset osalust Eesti kindlustusandjates Rootsi investorid läbi Swedbank AS-i.

Laienemine teistesse Balti riikidesse jätkub

Sarnaselt elukindlustusseltsidele toimus konsolideerumine ja laiendumine Balti riikidesse ka kahjukindlustussektoris. 2009. aasta teise poolaasta alguses jõudis lõpule ühinemisprotsess, mille tulemusena If P & C Insurance AS omandas Läti ja Leedu sõsarettevõtted ning nendest said filiaalid. Lätis alustas tegevust AS Swedbank Varakindlustuse filiaal.

Aasta lõpus toimus ühinemine ka elukindlustussektoris. Swedbank Elukindlustuse AS-i ja samasse gruppi kuuluva Leedu elukindlustusandja Swedbank gyvybės draudimas AB-ga ühinemisel moodustus Swedbank Life Insurance SE peakontoriga Eestis ja filiaalidega Lätis ja Leedus.

¹⁵ Esimese taseme omavahendite osakaal riskiga kaalutud varadest. Esimese taseme omavahendite koosseis on sätestatud Krediidiasutuste seaduse § 73 lõikes 1

6.3.1. Elu- kindlustusseltsid

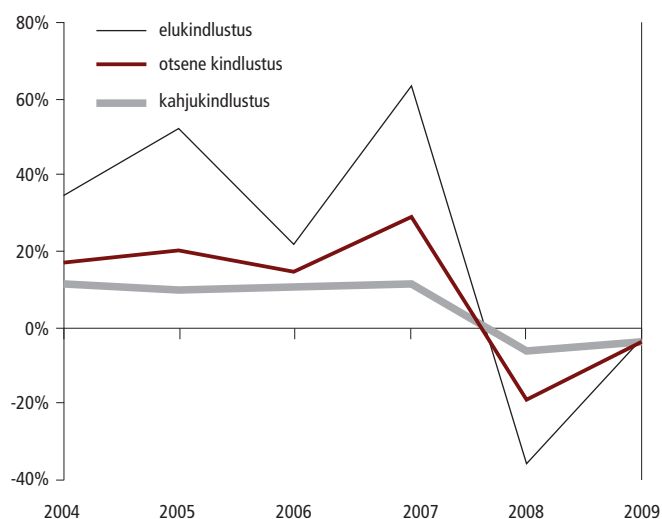
Kindlustusmaksete maht veidi vähenes

2009. aastal kogusid Eesti kindlustusandjad kindlustusmakseid 5,6 miljardit krooni ja maksid otsese kindlustuse nõudeid 3,2 miljardit krooni. Kindlustusmaksete maht vähenes 4%. Vaatamata toimunud ühinemistele ja laienemistele vähenes kahjukindlustuses maksete maht 5%. Selle üheks põhjuseks on finantskriisist tingituna uute autode müügi drastiline vähenemine, mis senini on läbi kaskokindlustuse enim toetanud kahjukindlustusturu kasvu. Elukindlustuses on langus pidurdunud ning aastaga vähenes kindlustusmaksete maht 4%.

Kahjukindlustuse ja elukindlustuse osakaalud ei muutunud

Kahjukindlustusseltside laienemise tõttu jäid kahjukindlustuse ja elukindlustuse osakaalud 2009. aastal võrreldes eelmise aastaga samale tasemele, vastavalt 66% ja 34%. Nii elu- kui ka kahjukindlustussektori reaalkasvud olid praktiliselt sarnased mahtude muutusega aasta baasil (vt. joonis 13).

Joonis 13. Kindlustusmaksete reaalkasv, 2004–2009

2009. aastal kogusid elukindlustusandjad kindlustusmakseid 1,9 miljardit krooni, kindlustusmaksete maht vähenes 3,8%. Eestis koguti kindlustusmaksetest 61,9%, Lätis 20,7% ja Leedus 17,4%. Hüvitisi (sh ka tagasiostud) maksti välja 940 miljoni krooni eest, mis on küll ligi kolmandiku võrra vähem kui 2008. aastal, kuid vähenemine on toimunud eelkõige investeerimisriskiga elukindlustuslepingute tagasiostude vähenemise arvel. Hüvitised ilma investeerimisriskiga elukindlustuseta on aastaga kasvanud 18,1%.

2009. aasta alguses algasid väljamaksed riiklikust kogumis-pensionide süsteemist (II samba süsteemist). II samba pensionilepingute sõlmisega alustas 2009. aastal kaks elukindlustusseltsi, aasta jooksul sõlmiti 138 lepingut.

Kindlustusmaksed vähenesid

Nii investeerimisriskiga elukindlustuse müük kui traditsiooniliste elukindlustuslepingute¹⁶ kindlustusmaksed vähenesid aastaga ligi 4%. Balti riikide majanduslik olukord on viinud selleni, et esimest korda elukindlustusturu ajaloos vähenesid ka maksed teistesse elukindlustusloodetesse investeerimisriskiga elukindlustuse kõrval.

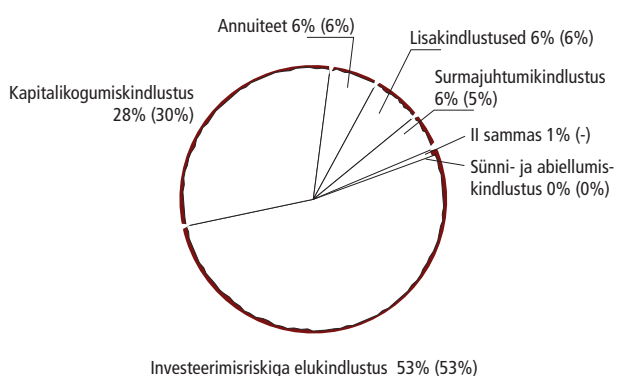
2009. aasta lõpu seisuga oli Eesti elukindlustusseltsidel jõus 427 133 põhilepingut ja 308 350 lisakindlustuslepingut. Märkimisväärse kasvu, so põhikindlustuslepingute korral 45,7% ja lisakindlustuslepingute korral 64,6%, allikaks oli Swedbank Life Insurance SE moodustamine, mille tulemusena lisandus seltsi portfelli 258 tuhat uut lepingut. Swedbank Life Insurance SE Leedu portfelli arvestamata vähenes põhikindlustuslepingute arv aastaga ligi 2% võrra. Vähenemise taga on kõrge lepingute katkestamismäär ning uute lepingute sõlmimise vähenemine 39% võrra.

Lepingute arvu järgi on liidripositsioonil endiselt kapitalikogumiskindlustus, mis hõlmas 36,3% kõikidest 2009. aasta lõpul jõus olnud põhikindlustuslepingutest. Investeeringuriskiga elukindlustuslepingud moodustasid 34,5% jõus olnud põhikindlustuslepingutest. Teist aastat järjest oli kõige nõutavamaks põhikindlustusliigiks kindlustus surmajuhtumiks, mille lepingud moodustasid 55,4% kõigist aasta jooksul sõlmitud uutest põhikindlustuslepingutest.

Suurimaks kindlustusliigiks on jätkuvalt investeeringuriskiga elukindlustus

Kindlustusmaksete maht vähenes 2009. aastal kõikides kindlustusliikides peale surmajuhtumi kindlustuse. Kindlustusmaksete alusel oli suurimaks kindlustusliigiks jätkuvalt investeeringuriskiga elukindlustus, mille maksete osakaal püsis muutumatuna: 53,2% (vt *joonis 14*). Ka uutelt lepingutelt kogutud kindlustusmaksete alusel oli endiselt populaarseim kindlustusliik investee- ringuriskiga elukindlustus, kus koguti ligi 76% kõigist maksetest.

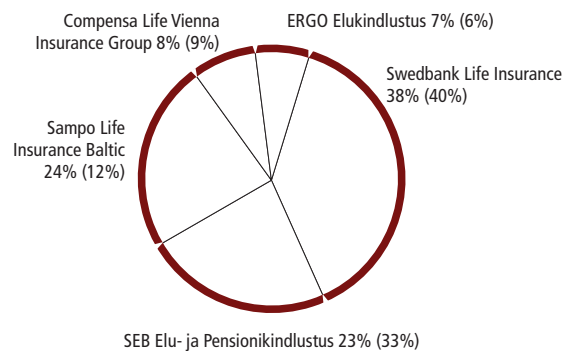
Joonis 14. Elukindlustusliikide turuosad kindlustusmaksete alusel 2009 (sulgudes 2008)

Elukindlustusandjate turuosades toimus oluline muutus

Eesti turult kogusid elukindlustusandjad kindlustusmakseid kokku 1,2 miljardit krooni ja maksid hüvitisi 692 miljonit krooni. Kindlustusmaksed vähenesid aastaga ligi 10%. Eestis kogutud maksete alusel on jätkuvalt turuliidriks Swedbank Life Insurance SE, kes kogus ligi 38% kõikidest maksetest. Investeeringuriskiga elukindlustuse edukas müük kasvatas SE Sampo Life Insurance Baltic turuosa 12%lt 24%le ning selts tõusis maksete alusel turul teisele positsioonile. AS-i SEB Elu- ja Pensionikindlustus maksed vähenesid kõige enam ning seltsi turuosa langes 23%-le. Nime- tatud kolme seltsi maksed moodustasid 85% kõigist Eesti elukindlustusturul kogutud maksetest (vt *joonis 15*).

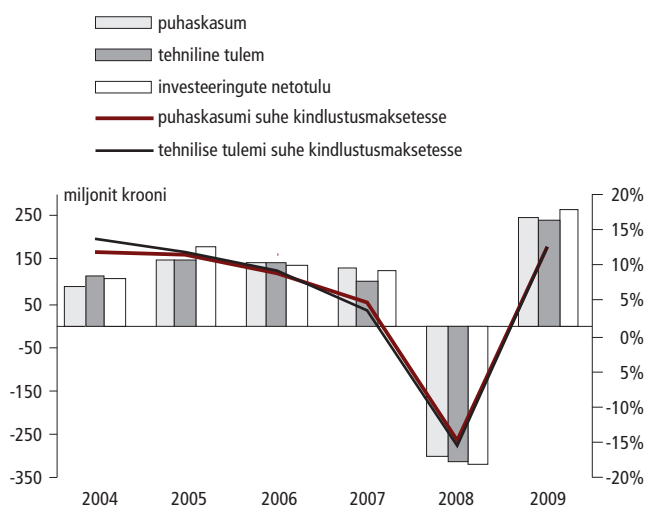
Joonis 15. Elukindlustusandjate turuosad Eestis kogutud kindlustusmaksete alusel 2009 (sulgudes 2008)

Kõik elukindlustusseltsid lõpetasid 2009. aasta kasumiga

Auditeerimata andmetel lõpetasid oma tegevuse 2009. aastal kasumiga kõik elukindlustusseltsid. Elukindlustusandjate summaarne auditeerimata kindlustustehniline kasum aastal 2009 oli 242,1 miljonit krooni ja puhaskasum 247 miljonit krooni (vt joonis 16). 2008. aasta lõpetasid seltsid 298,2 miljoni kroonise kahjumiga. 2008. aasta finantskriisi tingimustes suurenes elukindlustusseltside investeerimisportfellides märgatavalt tähtajaliste ja nõudmiseni hoiuste maht ja osakaal, mis ka 2009. aasta lõpuks oluliselt ei vähenenud.

Joonis 16. Elukindlustusseltside kasum (tehniline tulem) ja kasumimarginaal (tehnilise tulemi marginaal), 2004–2009

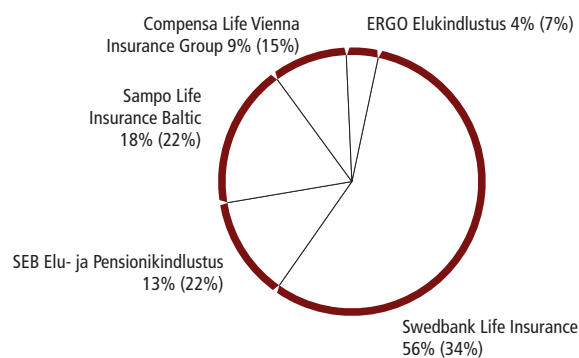

Elukindlustusseltside varad suurenesid 84%

Elukindlustusseltside varad suurenesid aastaga 83,7% ja ulatusid 2009. aasta lõpuks 11,3 miljardi kroonini. Bilansimaht kasvas kõikidel elukindlustusseltsidel, kuid suure kasvu allikaks oli eelkõige Swedbank Life Insurance SE moodustamine, mille tulemusena seltsi portfelli lisandusid Leedu elukindlustusturu liidri Swedbank gyvybės draudimas AB näitajad. Kindlustusandjate kohustused kindlustusvõtjate ees ehk kindlustustehnilised eraldised ja garanteeritud finantskohustused kasvasid aasta jooksul 64% ning ulatusid aasta lõpuks 5 miljardi kroonini. Investeerimiskõigiga elukindlustuslepingute finantskohustus suurenes aastaga 2,3 miljardilt kroonilt 4,7 miljardi kroonini (vt joonis 17).

Kõik elukindlustusseltsid täitsid kindlustustegevuse seadusest tulenevad nõuded seotud varale ja omavahendite suurusele.

Joonis 17. Elukindlustusandjate turuosad bilansimahul 2009 (sulgudes 2008)

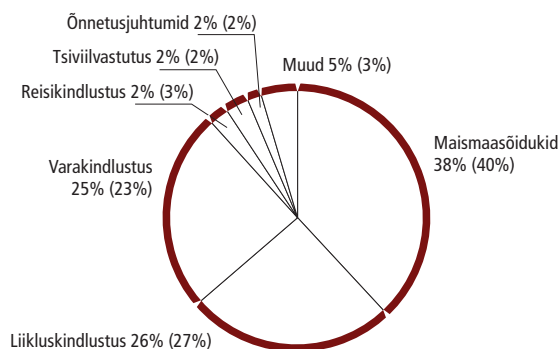

6.3.2. Kahju- kindlustusseltsid

Kahjukindlustusseltsid kogusid 2009. aastal kindlustusmaksleid 3,7 miljardit krooni, maksete maht kahanes aastaga 5%. Võrdluseks: 2008. aastal kasvasid kindlustusmaksed 3%. Reaalselt kahanes kindlustusturu maht veelgi enam, sest tulemust parandasid alates teisest poolaastast lisandunud If P & C Insurance AS-i Leedu ja Läti filiaalide ning AS Swedbank Varakindlustuse Läti filiaali kindlustusmaksete mahud. Makstud kahjunõuete kogusumma ulatus 2009. aastal 2,1 miljardi kroonini, vähenedes võrreldes 2008. aastaga 3%.

Maismaasõidukite kindlustusmaksete maht vähenes Kahjukindlustusturul on suurimaks tuluallikaks maismaasõidukite kindlustus ja just see kindlustusliik on finantskriisist kõige rohkem mõjutatud. Uute autode müügi ja uute liisingepingute arvu drastiline langus mõjutab kahjukindlustusturgu negatiivselt veel pikka aega. Teine suurem kukkuja kahjukindlustuse liikidest oli ettevõtte varakindlustus, kuna rasketes majandustingimustes on ettevõtted sunnitud kulusid kokku hoidma ning üks selline kärpekoht on olnud kindlustus. Vaatamata uute eluasemelae-nude mahu vähenemisele toetub aga kodukindlustus olemas-olevatele pikaajalistele laenulepingutele ning sellest tulenevale pikaajalisele kohustusele soetatud vara laenuperioodi jooksul kindlustada (vt. joonis 18).

**Joonis 18. Kahjukindlustusliikide turuosad otsese kindlustuse
kindlustusmaksete alusel 2009 (sulgudes 2008)**

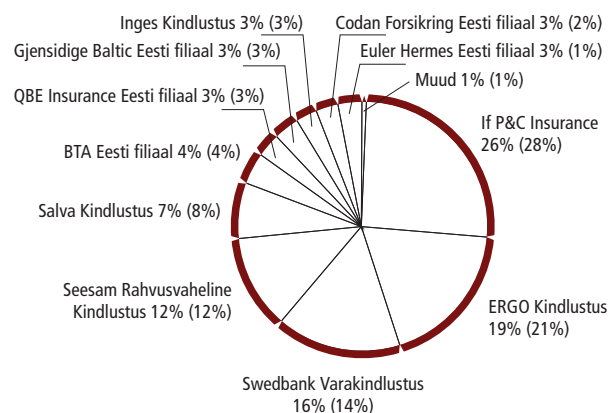

Kahjukindlustusturg vähenes 10% võrra

Eesti kahjukindlustusturg vähenes 2009. aastal võrreldes eelmise aastaga 10% võrra. Suurima languse läbi teinud kindlustusseltsid on kaotanud oma mahtudes ligikaudu viiendiku, mistõttu oli kahjukindlustusandjatel võimalik 2009. aastal oma turuosa suurendada ainuüksi kindlustusmaksete mahtusid säilitades (vt. joonis 19).

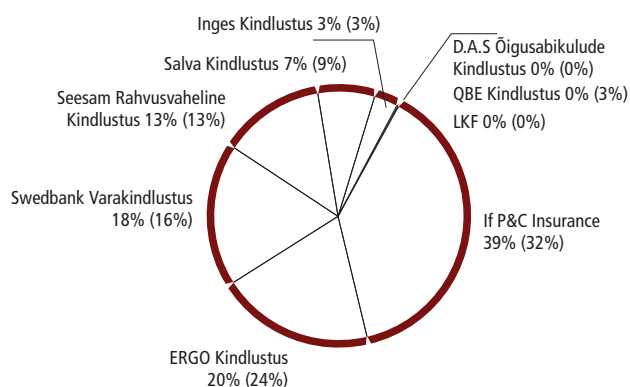
Välismaiste kahjukindlustusseltside filiaalid omavad Eesti kahjukindlustusturul juba 17% osakaalu. Varasem filiaalide kiire kasv 2009. aasta teises pooles stabiliseerus.

**Joonis 19. Kahjukindlustusandjate turuosad Eestis kindlustusmaksete
alusel 2009 (sulgudes 2008)**

Kolm suurimat kahjukindlustusseltsi kogusid 77% maksetest Eestis tegevusloa alusel tegutsevate kahjukindlustusandjate turuosades toimusid 2009. aastal olulised muutused. Turuliider on jätkuvalt If P & C Insurance AS, mis suurendas turuosa eelkõige tänu Leedu ja Läti filiaalide mahtude lisandumise kaudu, kuid Eestiseselt langesid tema mahud suuremal määral kui turul tervikuna. Aasta lõikes on küll veel teisel kohal ERGO Kindlustuse AS, kuid ollakse üks suuremaid langejaid ning juba 2009. aasta teisel poolaastal kogus Swedbank Varakindlustus AS kindlustusmakseid ERGO Kindlustuse AS-ist rohkem. Seesam Rahvusvaheline Kindlustuse AS-il ja AS Inges Kindlustusel on õnnestunud oma turuosa säilitada. Salva Kindlustuse AS on olnud teine suurem langeja. D.A.S. Õigusabikulude Kindlustuse AS on küll oma mahte mitmekordistanud, kuid kindlustusseltsi poolt kogutud maksete maht jääb turgu tervikuna vaadates endiselt marginaalseks (vt joonis 20).

Joonis 20. Kahjukindlustusandjate turuosad kindlustusmaksete alusel 2009 (sulgudes 2008)

Edasikindlustuse osakaal kindlustusmaksetes vähenes 2009. aastal jäi edasikindlustuse osakaal kindlustusmaksetest seltsiti vahemikku 6%–47%. Turul tervikuna vähenes edasikindlustuse osakaal kindlustusmaksetes 10%-ni ning kindlustusseltside omavastutus jätkuvalt suureneb.

Kahjusagedus langes

2009. aasta kujunes kahjukindlustussektori jaoks sama heaks kui oli seda 2007. aasta. Nii neto kahjusuhe¹⁷ kui ka bruto kahjusuhe vähenesid. Kahjusuhte vähenemise peamiseks põhjuseks oli kahjusageduse langus. Seda mõjutas omakorda vähenenud liiklustihedus, aga kindlasti ka soodsad ilmastikutingimused ning liikluskultuuri paranemine. Kahjukindlustuse bruto kahjusuhe oli 2009. aastal 60% (2008. aastal 61%), neto kahjusuhe koguni 57% (2008. aastal 62%).

Väheneva tulubaasi tingimustes oli kuluefektiivsus 2009. aasta esimesel poolaastal tähelepanu all. Müügitulemustele järjest suurema tähelepanu pööramise tulemusena kasvasid kahjukindlustusseltside 2009. aasta bruto ja neto kulusuhted¹⁸ aga vastavalt 23%-ni ja 24%-ni. Mõlemad näitajad on 2008. aastaga võrreldes rohkem kui 1% võrra suuremad.

Kahjukindlustusseltside tariifi adekvaatsust väljendava 2009. aasta bruto kombineeritud suhteks¹⁹ kujunes 83% ja seltside enda kasumlikkust iseloomustav neto kombineeritud suhe oli 81%.

¹⁷ Kahjusuhe = esinenud kahjunõuete suhe kindlustusmaksetesse (brutonäitaja sisaldab edasikindlustuse osa)

¹⁸ Administratiivkulude ja periodiseeritud sõlmimiskulude suhe kindlustusmaksetesse

¹⁹ Kombineeritud suhe = kahjusuhe + kulusuhe (brutonäitaja sisaldab edasikindlustuse osa)

²⁰ Auditeerimata andmed

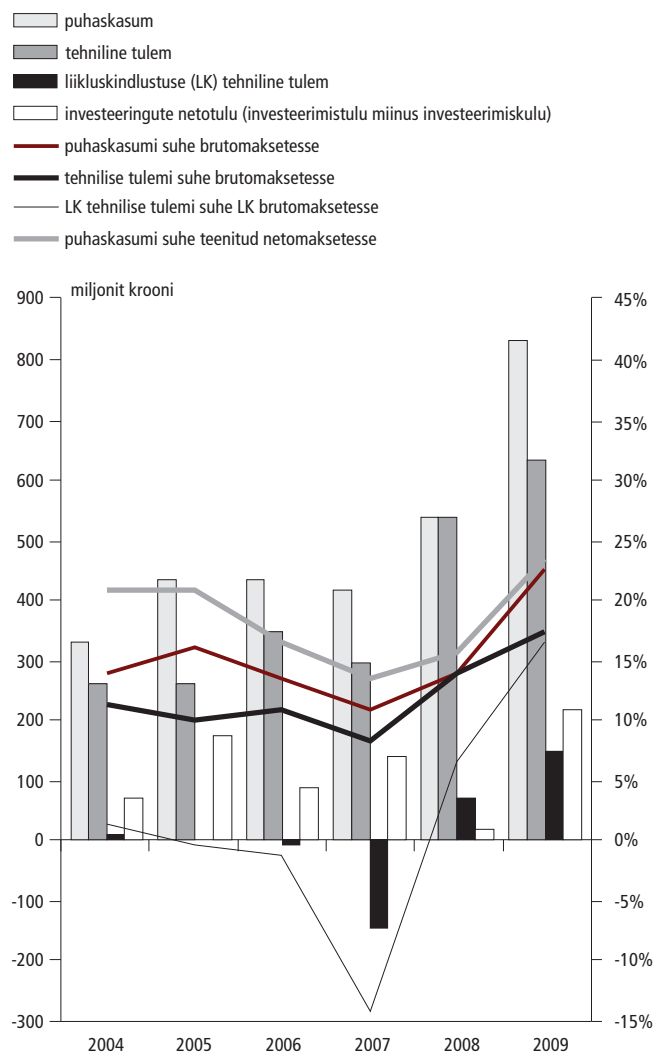
Kahjukindlustusseltside puhaskasum kasvas 54%

Kahjukindlustussektori 2009. aastat iseloomustavad kasuminäitajad olid järgmised²⁰: investeerimiskasum 219 miljonit krooni, tehniline tulem 635 miljonit krooni ja puhaskasum 831 miljonit krooni. Võrreldes 2008. aastaga paranes oluliselt investeeringute tulem. Tehnilist tulemit toetas omakorda madal kahjus. Puhaskasumiga lõpetasid 2009. aasta kõik kindlustusseltsid peale ühe (vt joonis 21).

Kahjukindlustusseltside varad kasvasid 19% võrra

Kahjukindlustusseltside varade maht oli 2009. aasta lõpus 6,5 miljardit krooni. Seltside kindlustustehniliste eraldiste (netona edasikindlustusest) maht kasvas 2009. aasta lõpuks 2,9 miljardi kroonini, investeeringuid koos raha ja rahaekvivalentidega aga kokku 5,7 miljardi kroonini. 2009. aasta lõpu seisuga täitsid kõik kahjukindlustusseltsid kindlustustegevuse seadusest tulenevad nõuded seotud varale ja omavahendite suurusle.

Joonis 21. Kahjukindlustusseltside kasum (tehniline tulem) ja kasumi marginaal (tehnilise tulemi marginaal), 2004–2009

6.4. Kindlustusvahendajad

Seisuga 31. detsember 2009 oli kindlustusvahendajate nimekirja kantud 33 Eestis registreeritud kindlustusmaaklerit, 678 kindlustusagenti, 832 piiriülest kindlustusmaaklerit ja 1221 piiriülest kindlustusagenti ning üks välismaise kindlustusmaakleri filiaal. Nimetatud kindlustusvahendajatel on õigus Eesti kindlustusvahenduse turul tegutseda.

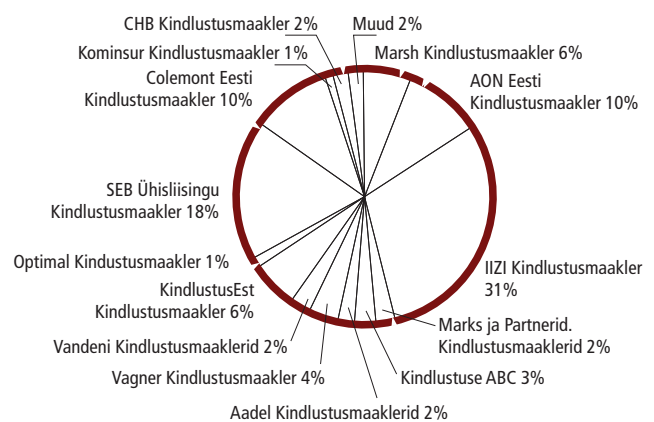
Eesti kindlustusturule on viimastel aastatel lisandunud mitmeid uusi kindlustusmaaklerfirmasid, mis suurendab maaklerite vahelist konkurentsi ja parandab tihenunud konkurentsi kaudu maaklerteenuse kvaliteeti, kuivõrd kliendi kvaliteetse teenindamise, nõustamise ja hoidmise nimel tehakse rohkem ning paremat tööd (vt *joonis 22*). Suurenenud on kindlustusmaaklerite turu läbipaistvus.

Kui kõiki eelnevaid aastaid iseloomustas aasta-aastalt suurenev kindlustusmaaklerite poolt vahendatud kindlustuse brutomaksete ja vahendustasude kasv, siis 2009. aasta tõi sarnaselt muudele finantssektoritele ka kindlustusvahenduse turul kaasa mõningase languse.

Valdav enamik suuremaid ja staažikamaid Eestis registreeritud kindlustusmaaklereid on Eesti Kindlustusmaaklerite Liidu liikmed. Eesti Kindlustusmaaklerite Liidu liikmed vahendasid 2009. aastal kahjukindlustusmakseid 15% vähem kui 2008. aastal. Elukindlustuses vahendati kindlustusmakseid 2009.aastal võrreldes 2008. aastaga 27% vähem. Elukindlustuses ei ole aga kindlustusmaaklerite kasutamine väga levinud.

Eestis tegutsevate kindlustusseltside poolt Finantsinspeksioonile esitatud aruannete põhjal maksti 2009. aastal Eestis registreeritud kindlustusmaakleritele kindlustusseltside poolt vahendustasusid ligi 132 miljonit krooni. 2008. aastal maksti Eestis registreeritud kindlustusmaakleritele vahendustasusid ligi 170 miljonit krooni. Seega kindlustusseltsid maksid maakleritele 2009. aastal ligikaudu 22% vähem vahendustasusid kui aasta varem.

Joonis 22. Kindlustusmaaklerite turuosad 2008. aastal saadud vahendustasude alusel

Tegemist on 2008. aasta andmetega, kuna 2009. aasta andmed ei ole aastaraamatu valmimise ajaks teada

6.5. Fondivalitsejad ja fondid

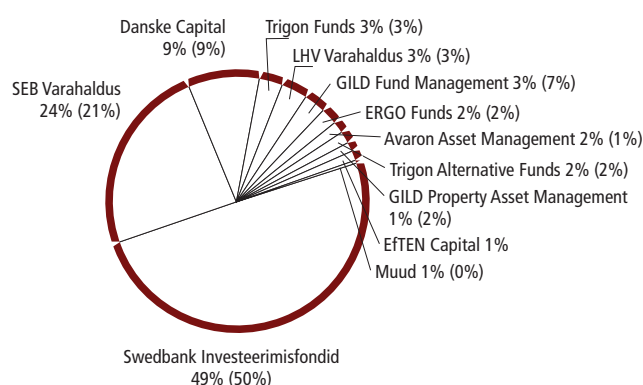
6.5.1. Fondivalitsejad

2009. aasta lõpus omas Eestis tegevusluba 17 fondivalitsejat. Aasta sees muutsid nime Redgate Asset Management AS (endine AS Redgate Varahaldus), Swedbank Investeeringufondid AS (endine AS Hansa Investeeringufondid) ja ERGO Funds AS (endine ERGO Varahalduse AS).

Raskustes kinnisvarasektor meelitas ligi uusi fondivalitsejaid. Fondivalitsejate sektor täienes 2009. aastal kolme uue fondivalitsejaga. Aasta alguses lisandusid EFTEN Capital AS ja KOBE Asset Management AS ning aasta viimases kvartalis tuli turule BPTAM Estonia AS. Kõik kolm soovisid tegevusluba selleks, et valitseda kinnisvarafonde ning osutada kinnisvaraga seotud nõustamise ja vara valitsemise teenust. EFTEN Capital AS jõudis 2009. aastal käivitada aktsiaseltsina asutatud kinnisvarafondi. KOBE Asset Management AS teenuste osutamist aga ei alustanudki, vaid ettevõtte soovil tunnistas Finantsinspeksioon 27. jaanuaril 2010 tema tegevusloa täielikult kehtetuks.

Mitme fondivalitseja omanikeringis toimus olulisi muutusi. 2009. aastal andis Finantsinspeksioon loa Arendusmaa OÜ-le olulise osaluse (15%) omandamiseks EFTEN Capital AS-is. Swedbank Robur AB sai loa 100%-lise olulise osaluse omandamiseks turuliidris Swedbank Investeeringufondid AS. Muudatus on osa Swedbank grupi strateegiast ühtse varahalduse loomisel. Finantsinspeksiooni järelevalvemenetlus tõi kaasa muudatused AS GILD Fund Management tegevuses. Aasta lõpus esitasid TPP Holdings OÜ ja selle ainuosanik Tõnu Pekk Finantsinspeksioonile taotluse olulise osaluse (75%) omandamiseks AS-is GILD Fund Management²¹. Vastava loa andis Finantsinspeksioon 10. veebruaril 2010.

Joonis 23. Fondivalitsejate turuosad vastavalt valitsetavate investeerimisfondide mahtudele seisuga 31.12.2009 (sulgudes 31.12.2008)

Turuosade ümberjagamine jätkus

Kui 2008. aastal põhjustas turuosade ümberjagamise peamiselt finantskriisi aegne aktsiafondide mahtude märkimisväärne vähenemine, siis 2009. aasta kohta enam sellist ühist joont turuosade muutumise puhul välja tuua ei ole põhjust. Aasta jooksul muutus enim AS GILD Fund Management turuosa, mis vähenes 4% võrra, samas kasvas AS SEB Varahaldus turuosa 3% võrra (vt joonis 23).

Vaatamata muutustele turuosades on fondituru kontsentratsioon jätkuvalt kõrge. 2009. aasta lõpus kuulus kolmele suurimale fondivalitsejale kokku 82% Eesti fonditurust (2008. aastal 80%).

²¹ Alates 10. märtsist 2010 on AS GILD Fund Management uus ärinimi AS GA Fund Management

Valitsetavate varade kogumaht kasvas 14%

Fondivalitsejate poolt valitsetavate varade kogumaht kasvas 2009. aasta jooksul 27,8 miljardilt kroonilt 31,7 miljardi kroonini. Sellest 24,9 miljardit krooni moodustasid valitsetavad investeerimisfondid (turuväärtuse kasv 17%) ning 6,8 miljardit krooni klientide väärtpaberiportfellid, kusjuures viimaste kogumaht aastaga oluliselt ei muutunud.

Väärtpaberiportfellide valitsemise teenust pakkuvate fondivalitsejate arv kasvas kuueni – 2009. aasta teisel poolel alustas selle teenuse pakkumist Redgate Asset Management AS. Enam kui pool väärtpaberiportfellide valitsemise ärist kuulub jätkuvalt Danske Capital AS-ile.

Fondivalitsejate varade kogumaht kasvas 8%

Fondivalitsejate enda varade kogumaht ulatus 2009. aasta lõpus 1,5 miljardi kroonini.

Aasta lõpu seisuga moodustasid suurima osa varadest laenuid (23% bilansimahust), raha ja raha ekvivalendid (23%) ning tähtajalised hoiused (21%). Olulise osa fondivalitsejate varade mahust moodustasid veel ka investeringud enda valitsetavatesse pensionifondidesse, mille osakaal kasvas 2009. aasta lõpuks 19%-ni. Muude investeerimisfondide osade ja aktsiate osakaal vähenes koondbilansi struktuuris 7%-lt 1%-ni. Erinevate fondivalitsejate lõikes on varade struktuur äärmiselt erinev.

Sektori kasum oli väike

2009. aastal teenis fondivalitsejate sektor²² auditeerimata andmetel kasumit 41,6 miljonit krooni, mis on 59% vähem kui 2008. aastal. Sektori omakapitali tulukus vähenes 2009. aastal 3%-ni. 2008. aastal oli vastav näitaja 8%.

2009. aasta lõpetasid kahjumiga üheksa fondivalitsejat seitsmeteistkümnest. Teistest märkimisväärselt suurema kahjumi teenisid Swedbank Investeerimisfondid AS ja AS GILD Fund Management. Sektori kahjum finantsinvesteeringutelt ulatus 53,4 miljoni kroonini. Peamiseks kahjumi tekitajaks oli Swedbank Investeerimisfondid AS poolt 2009. aasta kolmandas kvartalis toimunud Swedbank Private Debt Fondi osaku puhaväärtuse muutuse taastamine nii pensionifondidele kui ka võrdse kohtlemise printsiibil kõikidele teistele fondi klientidele. Peaaegu kõik teised fondivalitsejad teenisid finantstulu.

Nende fondivalitsejate, kes tegutsesid ka kogu 2008. aasta, teenustasude netotulu tase oli 2009 aastal eelmise aastaga võrreldes ligi 31% väiksem. Staažikate fondivalitsejate püsivate üldkulude suhe teenustasude netotulusse oli 58% (2008. aastal 64%).

Kõik pensionifondide valitsemise teenust pakuvad fondivalitsejad täitsid pensionifondide osakute omamisele kehtestatud nõuded.

6.5.2. Investeerimis- ja pensionifondid

2009. aastal iseloomustas investeerimiskeskonda ühelt poolt globaalsete finantsturgude taastumine ning teiselt poolt madalad intressimäärad, mis mõjutasid investorite eelistusi investeerimistoodete, sh investeerimisfondide valikul.

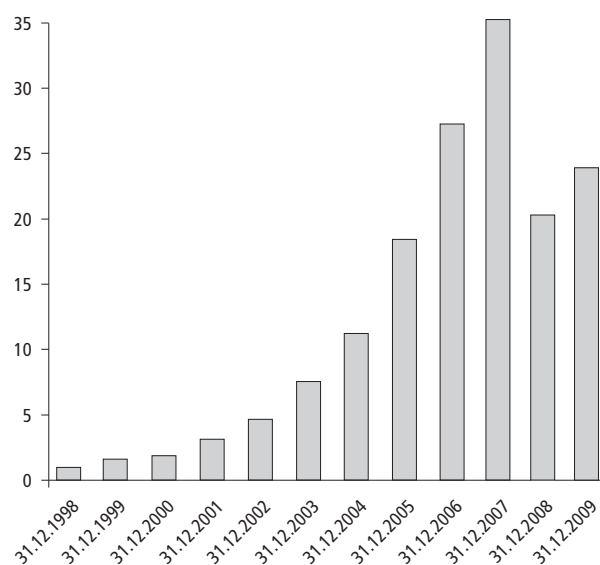
2009. aasta lõpu seisuga oli Eestis registreeritud 74 investeerimis- ja pensionifondi.

Investeerimis- ja pensionifondide turule lisandus 2009. aastal 4 uut fondi: 3 kohustuslikku pensionifondi ja 1 aktsiaseltsina asutatud kinnisvarafond. Samal ajal likvideeriti ühe fondivalitseja – Swedbank Investeerimisfondide poolt 5 fondi: Hansa GAM Diversity Fond, Hansa GAM Multi Arbitrage Fond, Swedbank Rahaturufond, Swedbank Intressifond ja Swedbank Ida-Euroopa Völakirjafond. Pärast Swedbank Rahaturufondi likvideerimist ei ole Eesti fonditurul enam ühtegi rahaturufondi.

Eestis registreeritud investeerimisfondide, sh pensionifondide varade puhasväärtus kasvas aastaga 16,6% ehk 3,4 miljardi krooni võrra, ulatudes aasta lõpuks 24,0 miljardi kroonini (vt *joonis 24*).

2009. aastal taastus Eesti fondisektor lõppkokkuvõttes kriisist. Kui 2009. aasta esimestel kuudel jätkus veel 2008. aastal alanud langustrend, siis märtsi keskpaik osutus murdepunktiks, aktsiaturud saavutasid põhja ning langustrend asendus tõusuga. Aasta ülejäänud kuid iseloomustas siin stabiilne kasv. Suurem osa investeerimis- ja pensionifondide varade mahu kasvust 2009. aastal tulenes eelkõige tootluse suurenemisest.

Joonis 24. Investeerimisfondide (sh pensionifondide) vara puhasväärtuse dünaamika 1998–2009 (mld kr)

Võlakohustuste fondide varade maht on kukkunud

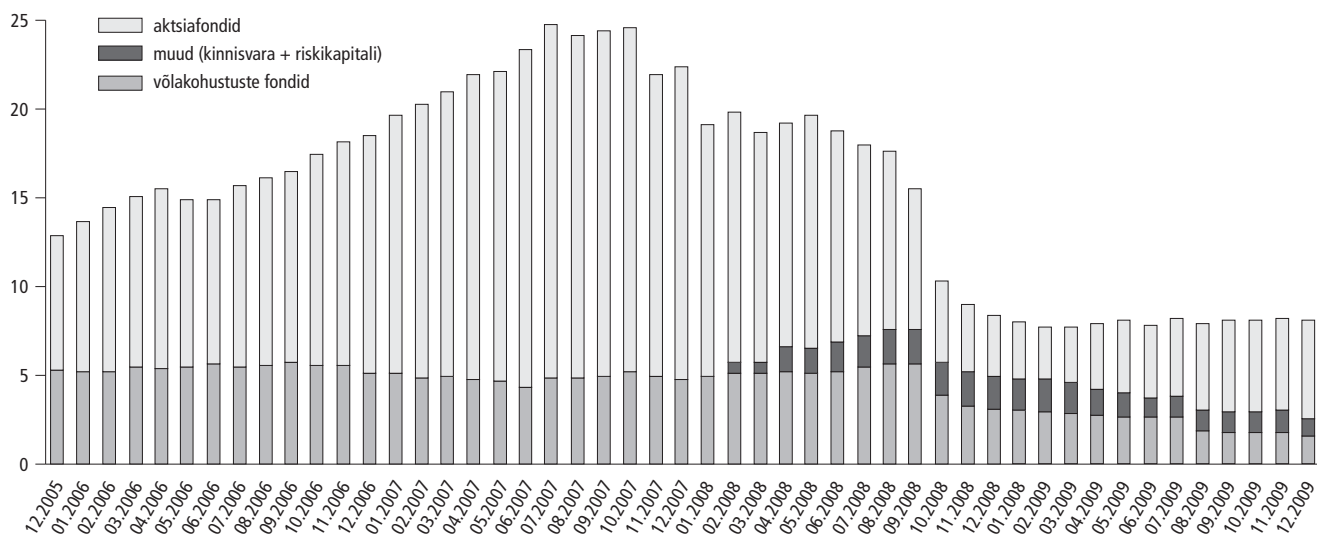
Positiivsele tootlusele vaatamata vähenes vabatahtlike investeerimisfondide varade maht aastaga 0,3 miljardi krooni võrra, see oli suurel määral tingitud võlakohustuste fondide varade mahu vähenemisest (vt joonis 25).

Kuna investorite huvi võlakohustuste fondide – rahaturu- ja intressifondide – vastu oli madal ning Eesti fondisektori suurimad võlakohustuste fondid likvideeriti, vähenes võlakohustuste fondide varade maht 2009. aastal 51% võrra, moodustades aasta lõpuks 1,5 miljardit krooni. Eestis registreeritud võlakohustuste fondide osakuomanike arv langes aasta lõpuks 1 955-ni. Võrdluseks: seisuga 31.12.2008 oli osakuomanike arv 4 452.

Aktsiafondide varade maht suurenes aasta alguse 3,5 miljardilt kroonilt aasta lõpuks 5,6 miljardile kroonile ehk 62% võrra. Varade mahu kasvu taga on nii tootluse kasv kui ka investorite raha sissevoolul aktsiafondidesse eelkõige aasta teisel poolel. Osakuomanike arv muutus aasta minimaalselt: esimese poolaasta jooksul kahanes aktsiafondide osakuomanike arv 763 võrra, teisel poolel aga kasvas 658 võrra. Aktsiafondide osakuomanike arv oli aasta lõpul 25 542 (25 647 osakuomanikku seisuga 31.12.2008).

Muude fondide, eeskätt kinnisvara- ja riskikapitalifondide varade maht vähenes aastaga 47%, moodustades aasta lõpuks 0,97 miljardit krooni. Muude fondide osakuomanikke oli aasta lõpus 591 (603 osakuomanikku seisuga 31.12.2008).

Joonis 25. Investeerimisfondide varade maht (mld kr)

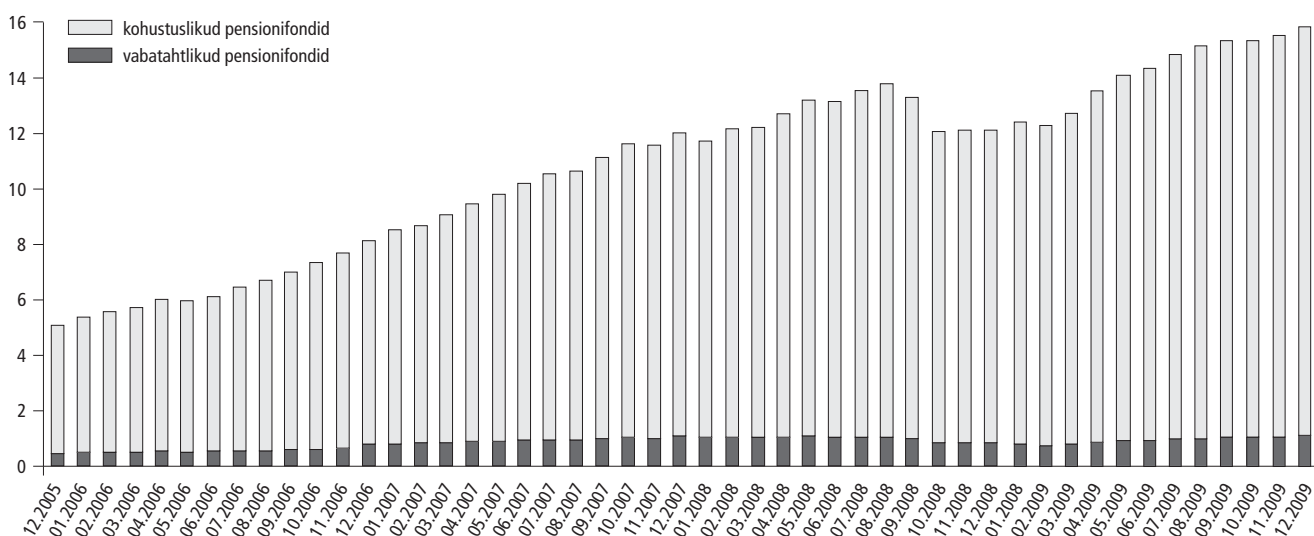
Pensionifondide varade maht kasvas

Eesti fondisektori mahu kasvu 2009. aastal tagasid pensionifondid. Kuigi 1.juunil 2009 peatas riik kohustuslikesse pensionifondidesse (II samba fondidesse) sissemaksete tegemise, suurenes kohustuslike pensionifondide varade maht aastaga 30%, kasvades 11,4 miljardilt kroonilt 14,8 miljardi kroonini (vt *joonis 26*).

Kui 2009. aasta esimese viie kuuga (sissemaksete skeemi 2%+4% kehtivuse ajal) kasvas kohustuslike pensionifondide varade maht keskmiselt 346 miljonit krooni kuus, siis peale sissemaksete peatumist kasvas kohustuslike pensionifondide varade maht keskmiselt 238 miljonit krooni kuus, st kasv toimus ainult tootluse arvelt. Kohustuslike pensionifondide osakuomanike arv oli aasta lõpus 645 045 (618 696 osakuomanikku seisuga 31.12.2008). Siinkohal tuleb aga silmas pidada, et osa eraisikuid kasutab võimalust koguda oma pensioni läbi mitme kohustusliku pensionifondi ehk II pensionisambaga liitunute tegelik arv on osakuomanike arvust väiksem.

Vabatahtlike pensionifondide varade maht kasvas aastaga 39% ehk 0,3 miljardit krooni võrra, moodustades aasta lõpus 1,1 miljardit krooni. Vabatahtlike pensionifondide osakuomanike arv oli aasta lõpus 53 921 (53 031 osakuomanikku seisuga 31.12.2008).

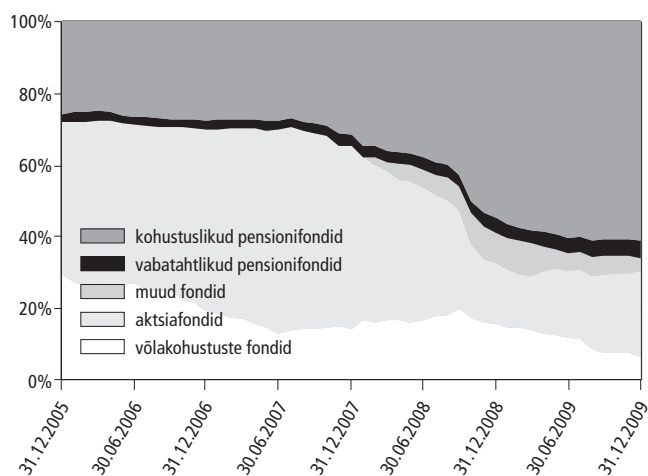
Joonis 26. Pensionifondide varade maht (mld kr)

Pensionifondid moodustavad 2/3 fonditurust

Eriliigiliste fondide erinev areng tõi kaasa muudatusi Eesti fondituru struktuuris. Jätakuvalt suurenes kohustuslike pensionifondide osakaal: 55%-lt 61%-ni turu kogumahust. Vabatahtlike pensionifondide osakaal kasvas 4%-lt 5%-ni, aktsiafondide osakaal suurenes 17%-lt 23%-ni turu kogumahust. Völakohustuste fondide osakaal vähenes 15%-lt 6%-ni ja muude fondide osakaal 9%-lt 4%-ni turu kogumahust (vt *joonis 27*).

Joonis 27. Erinevat tüüpi fondide osakaalud kogu fondituru mahust 31.12.2005–31.12.2009

2/3 investeringutest aktsiafondide osakutesse on tehtud kohustuslike pensionifondide poolt

Otsesed investeringud aktsiatesse on koondunud suures osas aktsiafondidesse. Seisuga 31.detsember 2009 moodustasid aktsiafondide investeringud aktsiatesse 73% kõikidest fondisektori aktsiainvesteringutest. Kaudsed investeringud aktsiatesse läbi muude aktsiafondide osakute on aga koondunud peamiselt kohustuslikesse pensionifondidesse. Kohustuslike pensionifondide investeringud aktsiatesse investeerivate investeerimisfondide osakutesse moodustasid aasta lõpu seisuga 66% kõikidest aktsiatesse investeerivate investeerimisfondide osakutest.

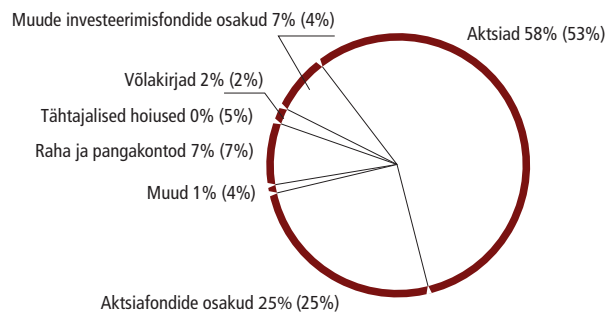
Nii otsesed kui ka kaudsed investeringud völakirjadesse on koondunud samuti peamiselt kohustuslikesse pensionifondidesse: vastavalt 80% kõikidest fondisektori völakirjainvesteringutest ja 82% kõikidest fondisektori völakohustuste fondide osakutest.

Aktsiainvesteeringud on suurenenud

Fondide investeringud aktsiariski kandvatesse instrumentidesse on aastaga nii mahuliselt kui ka protsentuaalselt suurenenud.

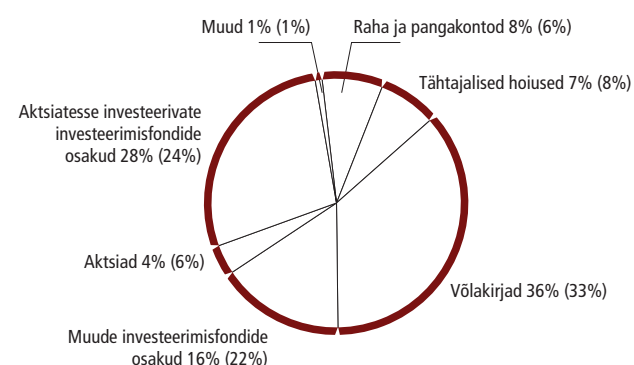
2009. aastal suurenes aktsiafondide investeringute koondportfellis aktsiainvesteeringute osakaal 78%-lt 83%-ni ning seda otseinvesteeringute arvelt. Otseinvesteeringud aktsiatesse suurenesid 53%-lt 58%-ni, sealhulgas suurimad investeringud on tehtud Venemaale 18,9%²³, Poolasse 8,1% ning Türgi 8,4). Aktsiafondide investeringud teistesse aktsiafondidesse püsisid muutumatuks 25% tasemel. Aktsiafondide investeringud völakirjadesse moodustasid 2% kõikidest investeringutest ning investeringud völakohustuste fondidesse 7%. Tähtajalisi hoiuseid 2009. aasta lõpu seisuga aktsiafondides ei olnud, raha ja pangakontod moodustasid 7% kogu portfelist (vt *joonis 28*).

Joonis 28. Aktsiafondide varade struktuur seisuga 31.12.2009 (sulgudes 31.12.2008)

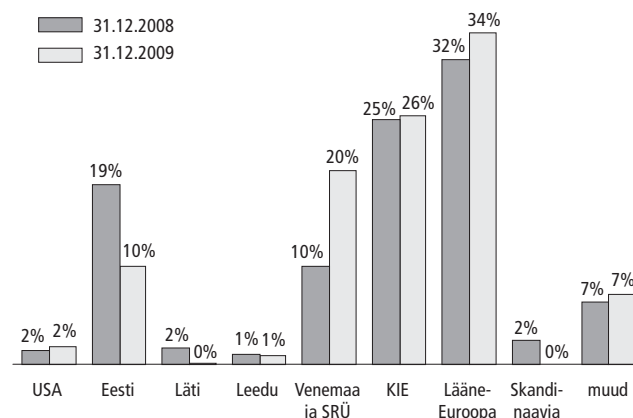
Kohustuslike pensionifondide investeeringute struktuuris on aastaga suurenenud võlakirjade osakaal, moodustades aasta lõpus 36% kogu portfelist (millest 5,9%²⁴ on investeeritud Saksamaa emitentidesse, 4,0% Prantsusmaa emitentidesse ning 3,8% Leedu emitentidesse). Investeeringud võlakohustuste fondide osakutesse jäid küll võrreldes 2008. aasta lõpuga mahuliselt samaks, kuid teiste instrumentide taustal on nende osakaal kogu portfellis aastaga vähenenud 22%-lt 16%-ni. Samas on suurenenud investeeringud aktsiafondide osakutesse, mille osakaal on tõusnud 24%-lt 28%-ni. Investeeringud aktsiatesse moodustasid 4%, tähtajalised hoiused 7% ning raha ja pangakontod 8% kogu kohustuslike pensionifondide portfelist (vt joonis 29).

Joonis 29. Kohustuslike pensionifondide varade struktuur seisuga 31.12.2009 (sulgudes 31.12.2008)

Suurimad investeeringud on tehtud arenevatesse turgudesse 2009. aastal olid aktsiafondide huviorbiidis arenevad turud: aasta lõpu seisuga oli Kesk- ja Ida-Euroopa turgudele investeeritud 26% ning Venemaa ja SRÜ riikidesse 20% aktsiafondide varadest. Tegelikud investeeringud arenevatesse turgudesse on sellest veelgi suuremad, sest osa investeeringutest investeerimisfondidesse, mis on registreeritud Lääne Euroopas, keskenduvad investeerimisel samuti arenevatele turgudele (vt joonis 30).

Joonis 30. Aktsiafondide investeeringute geograafiline jaotus

Aktsiafondide investeeringud Eestis registreeritud instrumentidesse moodustasid 10% aktsiafondide portfelist, millest 6,7% oli pangakontodel hoitava raha. Otsesed investeeringud Eestis registreeritud väärtpaberitesse moodustasid 2009. aasta lõpu seisuga 1,4% kogu portfelist.

Lääne Euroopa emitentidesse tehtud investeeringute osakaal suurenes 2009. aasta jooksul 32%-lt 34%-ni, millest investeeritud Luksemburgis registreeritud instrumentidesse moodustasid 12,9% ja investeeringud Prantsusmaal registreeritud instrumentidesse 10,8% aktsiafondide portfelist.

²⁴ Osakaal kogu investeerimisportfelist

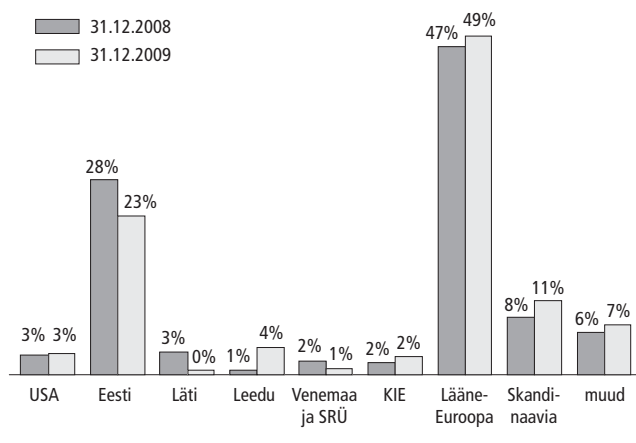

Kohustuslike pensionifondide investeeringute geograafilist jaotust iseloomustab konservatiivsem lähenemine. Emitentidest prevaleerivad arenenud maade emitendid, riskantsematesse piirkondadesse investeeritakse aga pigem läbi teiste investeerimisfondide.

Lääne Euroopa emitentidesse tehtud investeeringute osakaal suurenes 2009. aastaga 47%-lt 49%-ni. Sealhulgas suurima osakaaluga olid investeeringud Prantsusmaal registreeritud instrumentidesse (15,5%), Luksemburgis registreeritud instrumentidesse (13,8%) ja Saksamaa instrumentidesse (6,4%).

Investeeringud Eestis registreeritud instrumentidesse moodustasid kohustuslike pensionifondide portfelist 23%, kuid see number hõlmab ka tähtjalisi hoiuseid ja pangakontosid, mis on avatud Eestis registreeritud krediitiasutustes (vt joonis 31). Otsesed investeeringud Eestis registreeritud väärtpaberitesse moodustasid 2009. aasta lõpu seisuga üksnes 3,3% kogu portfelist, 15,3% moodustasid hoiused ja pangakontod ning 3,8% investeeringud muudesse investeerimisfondidesse (mis on omakorda enamasti Ida-Euroopa või Venemaa suunitlusega).

Joonis 31. Kohustuslike pensionifondide investeeringute geograafiline jaotus

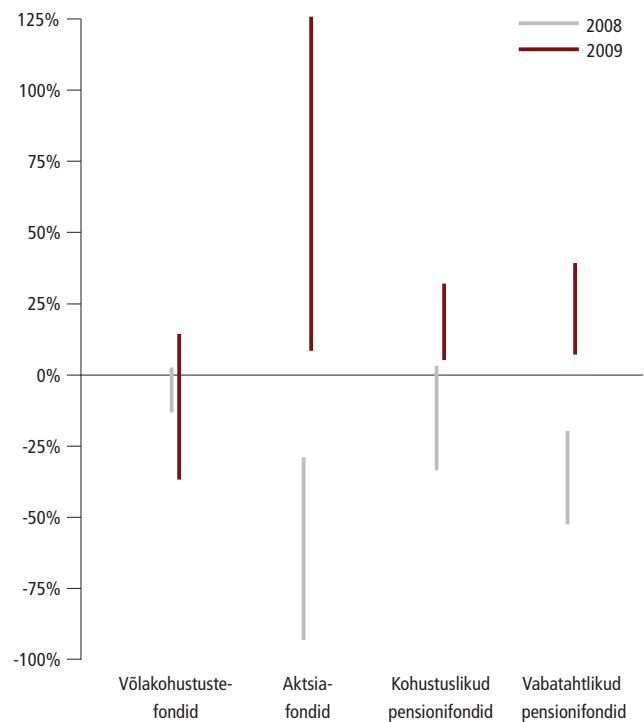

Enamiku fondide tootlus oli positiivne

2009. aasta alguses alanen enamike investeerimis- ja pensionifondide aastatootlus kõigi aegade madalaimale tasemele. Aasta lõpuks kujunes enamiku fondide tootlus siiski positiivseks, kuigi valdaval osal fondidest jääb veel osakute puhaskäivartus alla 2008. aasta tasemele.

Võlakohustuste fondide tootlus jäi vahemikku -37% kuni +14%, aktsiafondide tootlus vahemikku +8% kuni +125%, kohustuslike pensionifondide tootlus +5% kuni +32% ning vabatahtlike pensionifondid tootlus jäi vahemikku +7% kuni +39% (vt joonis 32).

Joonis 32. Aastatootluse vahemikud eriliigiliste fondide lõikes

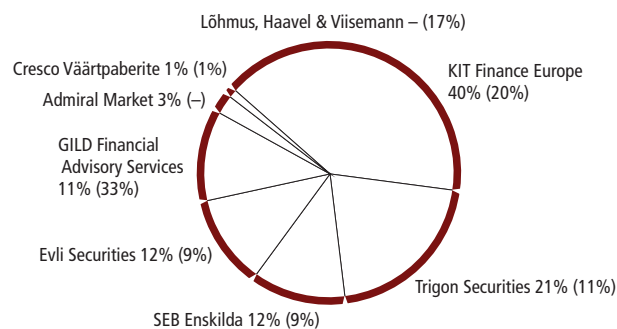

6.6. Investeerimis- ühingud

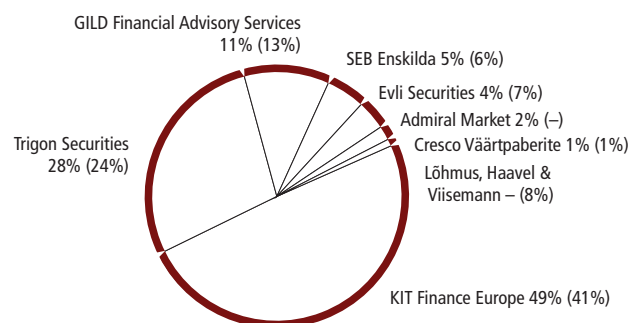
Finantsinspektsiooni poolt väljastatud tegevusloa alusel tegutses 2009. aasta lõpu seisuga Eestis seitse investeerimisühingut. Aasta jooksul alustas tegevust üks uus investeerimisühing – Admiral Markets AS. Admiral Markets AS sai Finantsinspektsioonilt tegevusloa väärtpaberivahenduse teenuste osutamiseks ja kõrgendatud kapitalinõudega tegevusloa oma arvel kauplemispositsioonide võtmiseks. Investeerimisühingute sektorist lahkus aasta teisel poolel lahkunud Lõhmus, Haavel & Viisemann AS, mille tegevusluba tühistati seoses krediitiasutuste tegevusloa saamisega 6. mail 2009. 2009. aasta oktoobris lõpetas Eestis tegevuse Soome investeerimisühingu Privanet Pankkiiriliike Oy Eesti filiaal.

Investeerimisühingutest tõusis 2009. aastal turuliidriks Vene pangagruppi kuuluv AS KIT Finance Europe (vt *joonis 33 ja 34*), mis on sektori suurim ettevõtte nii varade mahu kui ka teenitud tulude järgi. Tänu stabiilsele tulude kasvule kahaneva turu taustal suurendas AS KIT Finance Europe oma turuosa teenitud tulude järgi 20% pealt 40%-ni. 2008. aasta turuliider AS GILD Financial Advisory Services langes teenitud tulude lõikes kiiresti vähenenud tulubaasi tõttu turuosade järjestuses viiendale kohale. Uus investeerimisühing Admiral Markets AS alustas tegevust aasta viimases kvartalis ning saavutas 3%-lise turuosa.

Joonis 33. Investeerimisühingute turuosad teenitud tulude järgi seisuga 31.12.2009 (sulgudes 31.12.2008)

Joonis 34. Investeerimisühingute turuosad varade mahu järgi seisuga 31.12.2009 (sulgudes 31.12.2008)

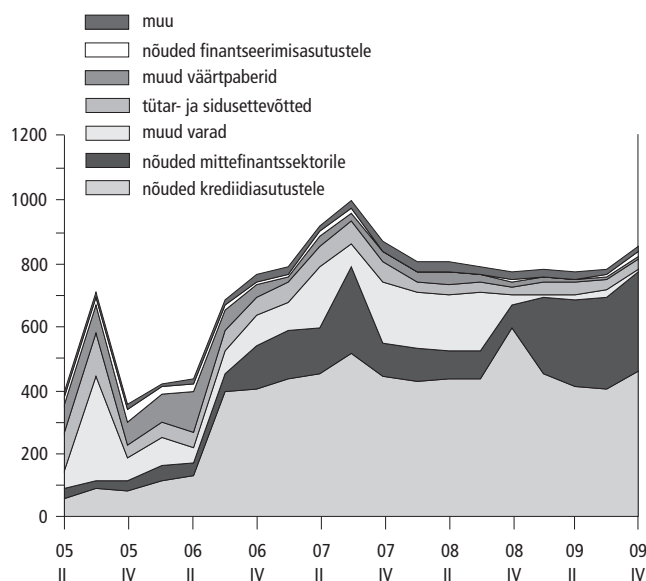

Bilansilised riskid on madalad

Investeeringusühingute sektori varade maht moodustas 2009. aasta 31. detsembri seisuga 844 miljonit krooni, kasvades aastaga 70 miljoni krooni võrra. Suurema osa investeeringusühingute varadest moodustavad hoiused krediitiasutustes (vt joonis 35). Ükski investeeringusühing ei omanud 2009. aastal aktiivselt juhitavat kauplemisportfelli. Väärtpaberiinvesteeringud moodustasid vaid 5% varade mahust ning sellest enamuse moodustasid strateegilised investeeringud tütarettevõtjatesse.

Investeeringusühingud tegutsevad jätkuvalt teenustepõhist ärimudelit järgides ning nende poolt võetavad bilansilised riskid ei ole märkimisväärsed.

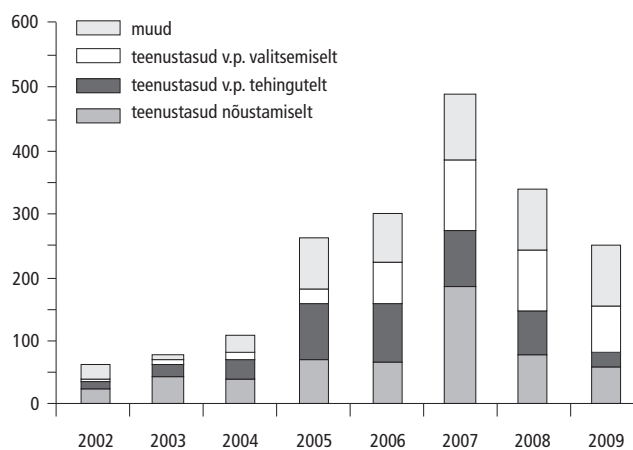
Joonis 35. Investeeringusühingute varade struktuur (mln kr)

Püsikulude kärpimine suurendas kasumit

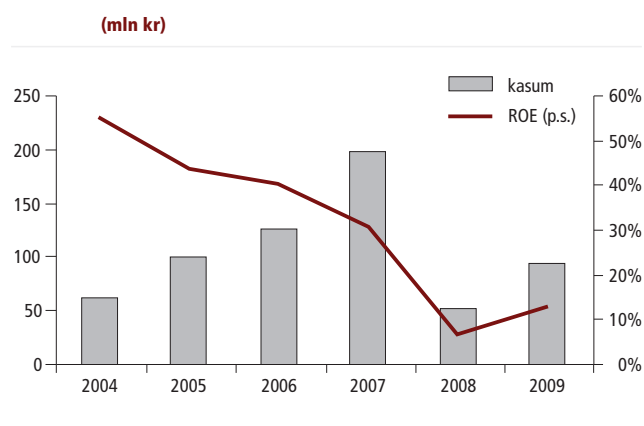
Investeeringusühingud teenivad peamise tulu investeerimisteenuste müügist. 2009. aastal laekus enamik tuludest kolme põhilise teenuse müügist: nõustamisteenused, väärtpaberitehingute vahendamine ning klientide väärtpaberiportfellide juhtimine (vt joonis 36). 2009. aasta esimesel poolel toimus järsk tulude langus. Kui 2008. aasta vähenes investeeringusühingute tulubaas 30% võrra, siis 2009. aastal esimesel poolel ulatus tulude langus 50%-ni. 2009. aasta lõpp tõi siin olulise paranemise ning lõppkokkuvõttes teenisid investeeringusühingud aastaga vaid 26% vähem tulusid kui 2008. aastal. Sealjuures tuleb arvestada, et tulude languse põhjustas olulises osas suure tulubaasiga investeerimisühingu Lõhmus, Haavel & Viisemann AS tegevuse lõpetamine investeerimisühinguna. Juhul, kui Lõhmus, Haavel & Viisemann AS oleks jätkuvalt tegutsev investeerimisühing, oleks investeerimisühingu sektori tulud aasta lõikes vähenenud vaid 7%.

Joonis 36. Investeeringusühingute tulud tegevusvaldkondade kaupa (mln kr)

Sektor teenis 2009. aastal 92 miljonit krooni kasumit võrreldes 60 miljoni krooniga 2008. aastal (vt *joonis 37*). Aasta lõpetas olulise kahjumiga vaid üks ettevõte. Kasumit kasvatas oluliselt asjaolu, et investeerimisühingud kärpsid 2009. aastal oluliselt püsikulusid. Jätkuvalt tegutsevatel investeerimisühingutel vähenesid püsikulud võrreldes 2008. aastaga keskmiselt 28% võrra.

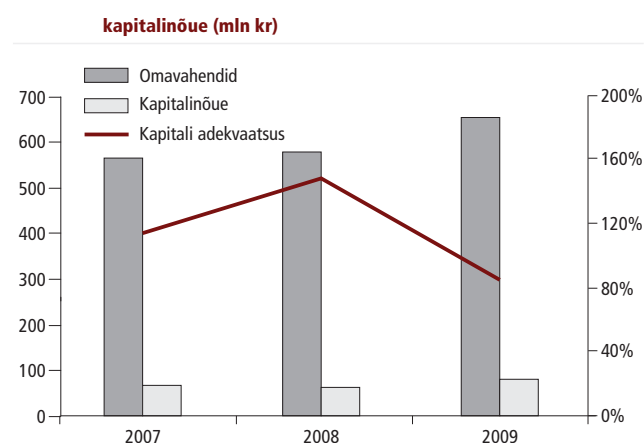
Joonis 37. Investeerimisühingute kasum ja omakapitali toolikkus (ROE)

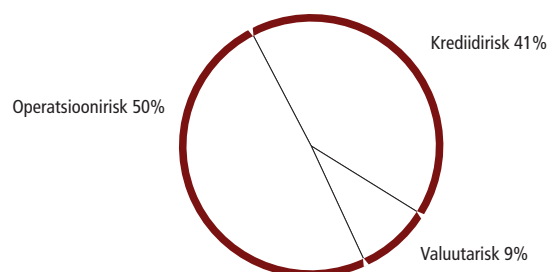
Kapitalipuhvrid on kõrged

Investeerimisühingute sektori omavahendid ületasid regulatiivsed kapitalinõuded rohkem kui 8 korda (vt *joonis 38*). Sektor omas seega ootamatute riskijuhtumite katteks olulisi varade ülejääke. 2009. aasta alguses toimusid muutused kapitaliregulatsioonis seoses uue riskitundlikuma kapitali adekvaatsuse raamistiku Basel II põhimõtete rakendamisega. Investeerimisühingute jaoks oli üheks olulisimaks muudatuseks operatsiooniriski kapitalinõude lisandumine, mis paljude investeerimisühingute jaoks moodustab olulise osa kapitalinõudest. Operatsioonirisk moodustab 50% kogu sektori kapitalinõudest (vt *joonis 39*). Kuna enamik investeerimisühingutest olid ülekapitaliseeritud, siis ei avaldanud kapitalinõuete suurenemine neile märgatavat mõju.

Joonis 38. Investeerimisühingute summaarsed omavahendid ja kapitalinõue (mln kr)

Joonis 39. Investeerimisühingute kapitalinõude struktuur riskide lõikes, % kogukapitali nõudest seisuga 31.12.2009

6.7. Investeermisteenused

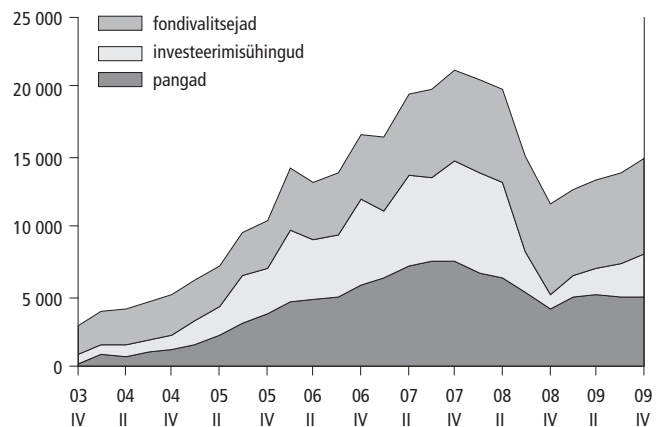
6.7.I. Väärtpaberiportfellide valitsemine

Väärtpaberiportfelli valitsemise teenus on väärtpaberitest moodustatud portfelli valitsemine iga kliendi jaoks eraldi vastavalt kliendi poolt antud üldistele juhistele. Väärtpaberiportfelli valitsemise teenust võivad osutada fondivalitsejad, investeerimisühingud ja krediidasutused.

Investeermisteenuste statistikas ei kajastu kahjuks kogu portfelligalitseamise turg, kuna paljudel juhtudel toimub teenuse osutamine nõustamislepingute alusel. Nõustamislepingu puhul koostab teenusepakkuja kliendi jaoks individuaalse investeerimisstrateegia, kus iga üksiku tehingu tegemiseks kliendi väärtpaberiportfellis on vajalik kliendi nõusolek. Väärtpaberiportfellide valitsemise ametlikus statistikas kajastuvad ainult nende klientide väärtpaberiportfellid, kus teenusepakkujale on kokkulepitud investeerimispiirangute raames antud portfelli juhtimiseks täisvolitused ning kliendi igakordset nõusolekut ühe või teise tehingu tegemiseks vaja ei ole.

2009. aasta lõpu seisuga valitsesid Finantsinspektsiooni järelevalve all tegutsevad subjektid kokku klientide väärtpaberiportfelle 15 miljardi krooni ulatuses. Sellest 7 miljardit krooni valitsesid fondivalitsejad ning pankade ja investeerimisühingute juhtimise all oli vastavalt 5 miljardi ja 3 miljardi krooni ulatuses klientide vahendeid (vt *joonis 40*). Valitsetavate portfelli maht on aastaga suurenenud 28% võrra, mis on positiivne areng võrreldes 2008. aasta 45%-lise turu kokkutõmbumisega. Eriti märgatav oli klientide investeerimisportfellide kasv investeerimisühingute sektoris, kus mitme suure kutselise investori investeeringud kasvasid väga kiiresti. Pankade klientide individuaalsed portfelliid kasvasid 21% võrra.

Joonis 40. Väärtpaberiportfellide valitsemine sektorite lõikes (mln kr)

Turumaht jääb oluliselt alla 2007. aasta mahu

Väärtpaberiportfelli valitsemise teenuse turumaht jääb vaatamata mõningale kasvule veel oluliselt alla 2007. aasta mahu 21 miljardit krooni. Sarnaselt fondivalitsemise teenusele on ka individuaalsete väärtpaberiportfellide valitsemise teenus tugevas sõltuvuses rahvusvaheliste väärtpaberiturgude käitumisest. Peale 2008. aasta turbulentsset suurte kahjumitega perioodi otsustasid paljud kliendid riskantsemad investeeringud likvideerida ning aktsiariskiga instrumente vältida, mis avaldas portfelligalitseamise turule negatiivset mõju. Positiivsed arengud väärtpaberiturgudel võivad endaga taas kaasa tuua teenuse populaarsuse kasvu, kuid suuri kahjumeid kandnud klientide usalduse võitmine ja endiste mahtude taastumine võtab ilmselt pikka aega.

6.7.2. Väärtpaberite hoidmine

Väärtpaberite hoidmise teenus on väärtpaberite hoidmine krediidasutuse või investeerimisühingu nimel avatud väärtpaberikontodel kolmandate osapoolte juures või väärtpaberite keskregistris sel moel, et kolmandate osapoolte jaoks ei ole väärtpaberite lõplik omanik tuvastatav. Enamik piiriüleseid investeeringuid sooritatakse sel viisil, et investeeringuid hoiab kliendi jaoks pank.

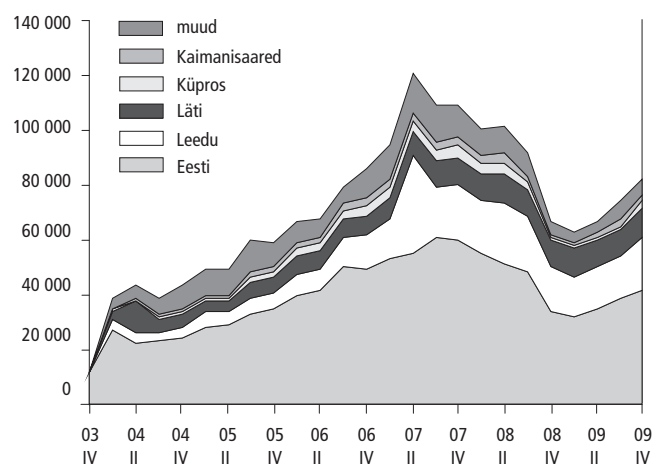
Klientide väärtpaberite maht suurenes 23%

Eestis tegutsevad pangad hoidsid 2009. aasta lõpu seisuga 81 miljardi krooni eest klientide väärtpabereid. Aastaga on klientide väärtpaberite maht suurenenud 23% võrra. Võrdluseks: 2008. aastal kahanes klientide varade maht kahanes 40% võrra. Klientide investeeringute kasvu põhjuseks oli rahvusvaheliste väärtpaberiturgude elavnemine ja enamiku börsiindeksite tõus, mis ühelt poolt suurendas investeeringute turuväärtust ja teiselt poolt tõi investeerimisvahendite juurdevoolu sektorisse.

Enamik Eesti pankades hoitavaid investeeringuid kuulus Eesti, Läti ja Leedu klientidele (87%). Arvestatav oli samuti Küprose ja Kaimanisaarte residentide osakaal. Nimetatud kahe riigi residentid hoidsid Eesti pankades väärtpabereid ligikaudu 5 miljardi krooni ulatuses (vt joonis 41).

Üle 90% väärtpaberite omanikeks olid kutselised investorid: teised pangad, kindlustusandjad, fondid, valitsus jt.

Joonis 41. Pankades hoitavad klientide väärtpaberid klientide asukohariikide lõikes (mln kr)

6.8. Väärtpaberituru korraldajad

6.8.I. NASDAQ OMX

Tallinna börs

NASDAQ OMX Tallinna börs on ainus reguleeritud väärtpaberite järelturg Eestis, mille kaudu toimub väärtpaberitega kauplemiseks vajaliku keskkonna haldamine, tehingukorralduste sobitamine, väärtpaberitehingute arveldamine ja ettevõtete noteerimine. 2008. aastal tekkis NASDAQ-i ja OMX-i liitumisel tekkinud maailma suurim börsikontsern. Ettevõtete liitumise tulemusena muutus ka Tallinna börsi ärinimi, mis 2008. aasta detsembrist on NASDAQ OMX Tallinn.

Balti börside ja seal hulgas ka NASDAQ OMX Tallinna börsi liikmeks said 2009. aastal AS DnB NORD Banka (Läti) ja Swedbank AS (Läti). Novembris lõpetati Bankas Snoras AB liikmestaatus ning nende asemele jääb Balti börsidel kaupleva Bankas "Finasta" AB. Juunis lõpetati FCB Finhill Ltd liikmestaatus.

2009. aasta lõpu seisuga oli NASDAQ OMX Tallinna börsi põhinimekirjas noteeritud 16 ettevõtte aktsiad ning lisaks 2 emitendi võlakirjad. Uusi ettevõtteid börsile ei lisandunud, börsilt lahkusid Starman AS ja AS Luterma (endine AS Kalev).

2008. aastal alanud langus globaalsetel aktsiaturgudel jätkus ka 2009. aasta alguses. Murdepunktiks sai 6. märts 2009 – sellest hetkest madalamale tasemele enamik maailma aktsiaindekseid enam ei langenud. Aktsiate hinnad hakkasid jõudsalt tõusma, investorites tärkas lootus, et seekord suudetakse Euroopa Keskpanga ja USA Föderaalreservi tegevuse tulemusena vältida 1930-ndate aastate Suure Depressiooni sarnase stsenaariumi kordumist.

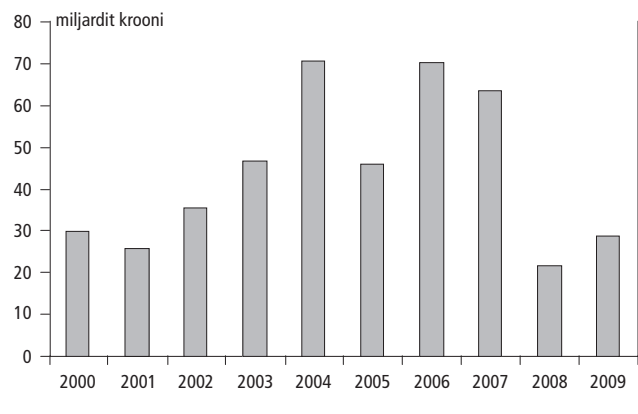
Kuigi aktsiate hinnad tõusid, jäi välismaiste investorite passiivse tõttu käive 2009. aasta esimesel poolel NASDAQ OMX Tallinna börsil madalaks. Uue hoo sai Eesti aktsiaturg sisse 24. augustil 2009, kui TeliaSonera AB otsustas teha ülevõtmispakkumise kõigile AS Eesti Telekom aktsionäridele hinnaga 93 krooni, millist pakkumist otsustas TeliaSonera AB hiljem lisadividendide näol 7 krooni võrra tõsta. Pakkumine enamikele aktsionäridele sobis ning tehing viidi lõpule.

Eesti Telekom aktsiate müügist vabanenud raha, langevad hoiusteintressid ning maailma aktsiaturgude tõus kergitasid lõppkokkuvõttes ka Tallinna börsil noteeritud aktsiate hindu.

Turukapitalisatsioon kasvas

NASDAQ OMX Tallinna börsi turukapitalisatsioon oli 2009. aasta lõpus 28,9 miljardit krooni (võrdluseks: 2008. aasta lõpus 21,9 miljardit krooni). 2008. aastaga võrreldes kasvas börsi turukapitalisatsioon 7 miljardi krooni võrra (vt *joonis 42*), mida peegeldab eelkõige ettevõtete turuväärtuse kasv.

Joonis 42. Tallinna börsi turukapitalisatsioon aastatel 2000–2009

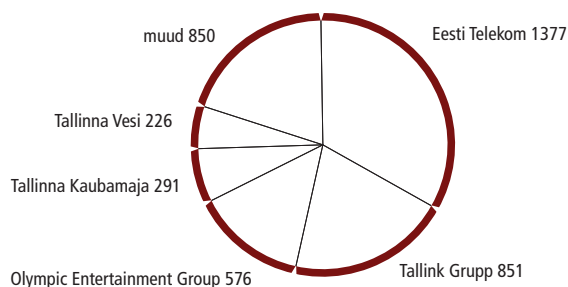

Börsi käive langes poole võrra

2009. aastal tehti Tallinna börsil aktsiatega 84 757 tehingut, mida oli 10% rohkem kui aastal 2008, mil tehti kokku 77 265 tehingut. NASDAQ OMX Tallinna börsi käive 2009. aastal oli 4,17 miljardit krooni, mis on 57% väiksem kui 2008. aastal kui börsi kogukäibeks oli 9,67 miljardit krooni.

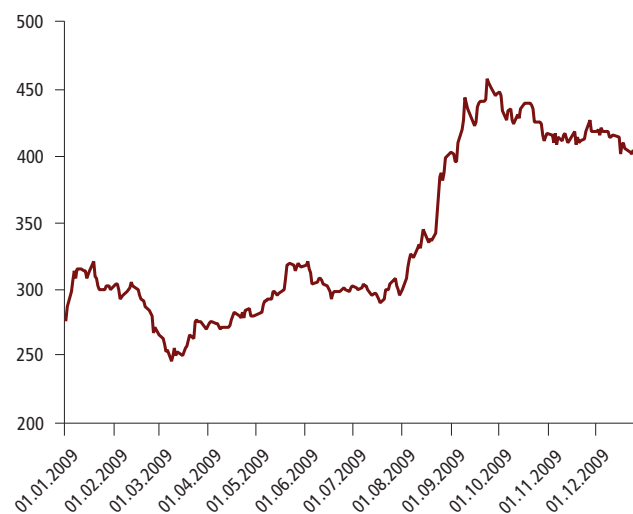
Kõige aktiivsemalt kaubeldi 2009. aastal AS Eesti Telekom aktsiatega, millele järgnesid AS-i Tallink Grupp ja Olympic Entertainment Group AS-i aktsiad (vt joonis 43).

Joonis 43. Enimkaubeldud aktsiad NASDAQ OMX Tallinna börsil 2009. aastal (mln kr)

NASDAQ OMX Tallinna börsil noteeritud aktsiate üldist suunamuutust kajastab indeks OMX Tallinn (OMXT), mis tõusis seisuga 31. detsember 2009 tasemele 405 punkti ehk 47,2% võrra (vt joonis 44). Võrdluseks: Euroopa börse kajastav DJ Stoxx 600 indeks tõusis 2009. aastal 28%. OMX Tallinn saavutas Tallinna börsi neljateistkümne tegevusaasta kõrgeima tipu – 1043 punkti taseme 2007. aasta veebruaris. 2007. aasta 31. detsembri seisuga oli indeksi väärtus 742 punkti, 2008. aasta lõpus 275 punkti.

Joonis 44. OMXT indeks aastal 2009

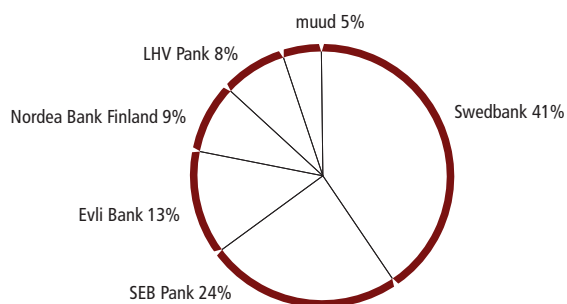

6.8.2. Eesti väärtpaberite keskregister

Aktiivseim kaupleja oli Swedbank AS

Kõige aktiivsemad börsiliikmed Tallinna börsil olid 2009. aastal jätkuvalt Swedbank AS ja AS SEB Pank. Nii käibe (40,4% käibest) kui tehingute arvu poolest (34,4%) hoidis suurimat turuosa Swedbank AS (vt joonis 45).

Joonis 45. Börsiliikmete osakaal NASDAQ OMX Tallinna börsil 2009. aastal

1994. aastal loodud AS Eesti Väärtpaberikeskus (algelt Eesti Väärtpaberite Keskdepositoorium) on Eesti väärtpaberite keskregistri ja kogumispensioni elektroonilise registri pidaja Eestis, kes peab arvet kõigi Eestis avatud väärtpaberikontode, kogumispensioni kontode ning Eestis tegutsevate aktsiaseltside aktsiaraamatute üle. Samuti haldab AS Eesti Väärtpaberikeskus (EVK) kogumispensioni ehk pensionisüsteemi II samba liitumisavalduste vastuvõtmist ning fondiosakute väljalaskmist. AS Eesti Väärtpaberikeskuse omanik on rahvusvahelisse NASDAQ OMX gruppi kuuluv NASDAQ OMX Tallinn AS.

2009. aasta lõpuks oli EVK-s kehtivaid väärtpaberikontosid 127 881, eraisikutele kuulus neist 114 824 (aastane langus 2%). Vähemalt viis tehingut (börsitehingud ja börsivälised tehingud kokku) teinud ehk aktiivsete investorite arv oli 2009. aastal 4339, vähenedes võrreldes 2008. aastaga 238 võrra. Tühjade väärtpaberikontode arv oli eelmise aasta lõpus 30 977, vähenedes aastaga 730 konto võrra.

Börsiinvestorite hulgas suurenes 2009. aastal Rootsi investorite osakaal 26,5%-lt 47,8%-ni. Selle põhjuseks oli suuresti Telia Sonera AB poolt tehtud ülevõtmispakkumine AS Eesti Telekom aktsionäridele ning AS Eesti Telekom aktsia väärtuse kasv. Eesti investorite osakaal langes 49,2%-lt 34%-ni.

Lisa I. Finantsinspeksiooni struktuur

Lisa 2

Järelevalvesubjektide loetelu seisuga 31. detsember 2009

Järelevalvesubjektid	Adress	Kontakt	Telefon	Tegevjuht
Krediidasutused				
Allied Irish Banks PLC Eesti filiaal	Roosikrantsi 11, 10119 Tallinn	www.amcredit.ee	6 277 180	Jeffrey Gawley
AB Bankas Snoras Eesti filiaal	Roosikrantsi 17, 10119 Tallinn	www.snoras.com	6 272 971	Raivo Sulg
Bank DnB NORD A/S Eesti filiaal	Tartu mnt 10, 10145 Tallinn	www.dnbnord.ee	6 868 500	Hans Pajoma
BIGBANK AS	Rüütli 23, 51006 Tartu	www.bigbank.ee	7 377 570	Targo Raus
Danske Bank A/S Eesti filiaal	Narva mnt 11, 15015 Tallinn	www.sampopank.ee	6 800 800	Aivar Rehe
AS Eesti Krediidipank	Narva mnt 4, 15014 Tallinn	www.krediidipank.ee	6 690 900	Andrus Kluge
AS LHV Pank	Tartu mnt 2, 10145 Tallinn	www.lhv.ee	6 800 400	Erki Kilu
Marfin Pank Eesti AS	Pärnu mnt 12, 10148 Tallinn	www.marfinbank.ee	6 802 500	Riho Rasmann
Nordea Bank Finland Plc Eesti filiaal	Liivalaia 45/47, 10145 Tallinn	www.nordea.ee	6 283 300	Vahur Kraft
AS Parex banka Eesti filiaal	Roosikrantsi 2, 10119 Tallinn	www.parex.ee	7 700 000	Sofia Krist
Pohjola Bank plc Eesti filiaal	Pärnu mnt 141, 11314 Tallinn	www.pohjola.fi	6 630 840	Arja Helena Jurmu
Scania Finans AB Eesti filiaal	Peterburi tee 72, 11415 Tallinn	www.scania.ee	6 651 203	Veljo Barbo
AS SEB Pank	Tornimäe 2, 15010 Tallinn	www.seb.ee	6 655 100	Riho Unt
Svenska Handelsbanken AB Eesti filiaal	Harju 6, Tallinn 10130	www.handelsbanken.se	6 808 300	Rauno Klettenberg
Swedbank AS	Liivalaia 8, 15040 Tallinn	www.swedbank.ee	6 310 310	Håkan Berg
Tallinna Äripanga AS	Vana-Viru 7, 15097 Tallinn	www.tbb.ee	6 688 000	Valeri Haritonov
AS UniCredit Bank Eesti filiaal	Liivalaia 13/15, 10118 Tallinn	www.unicreditbank.ee	6 688 300	Taavi Laur
Elukindlustusandjad				
Compensa Life Vienna Insurance Group SE	Roosikrantsi 11, 10119 Tallinn	www.compensalife.eu	6 103 000	Olga Reznik
ERGO Elukindlustuse AS	A. H. Tammsaare 47, 11316 Tallinn	www.ergo-kindlustus.ee	6 106 677	Kęstutis Bagdonavičius
SE Sampo Life Insurance Baltic	Viru Väljak 2, 10111 Tallinn	www.sampolife.ee	6 812 300	Imre Madison
AS SEB Elu- ja Pensionikindlustus	Tornimäe 2, 10145 Tallinn	www.seb.ee	6 656 840	Indrek Holst
Swedbank Life Insurance SE	Liivalaia 12, 15036 Tallinn	www.swedbank.ee/	6 131 606	Mindaugas Jusius

Järelevalvesubjektid	Address	Kontakt	Telefon	Tegevjuht
Kahjukindlustusandjad				
BTA Apdrošināšanas akciju sabiedrība Eesti filiaal	Järvevana tee 9, 11314 Tallinn	www.bta-kindlustus.ee	6 868 060	Olavi Laido
Codan Forsikring AS Eesti filiaal	Peterburi tee 2f, 11415 Tallinn	www.royalsunalliance.ee	6 224 557	Kaido Kepp
D.A.S. Õigusabikulude Kindlustuse AS	Veerenni 58A, 11314 Tallinn	www.das.ee	6 799 450	Maiko Kalvet
ERGO Kindlustuse AS	A. H. Tammsaare 47, 11316 Tallinn	www.ergo-kindlustus.ee	6 106 500	Kęstutis Bagdonavičius
Euler Hermes Kreditversicherungs-Aktiengesellschaft Eesti filiaal	Pirita tee 20, 10127 Tallinn	www.eulerhermes.ee	6 028 105	Frank Wille
Fennia Mutual Insurance Company Eesti filiaal	Harju 6, 10130 Tallinn	www.fennia.fi	6 310 691	Kalmet Kala
AAS Gjensidige Baltic Eesti filiaal	Sõpruse pst 145, 13417 Tallinn	www.gjensidige.ee	6 755 380	Marko Privoi
If P & C Insurance AS	Pronksi tn 19, 10124 Tallinn	www.if.ee	6 671 100	Andris Morozovs
AS Inges Kindlustus	Raua 35, 10124 Tallinn	www.inges.ee	6 410 436	Voldemar Vaino
MTÜ Eesti Liikluskindlustuse Fond	Mustamäe tee 44, 10621 Tallinn	www.lkf.ee	6 671 800	Kristjan Niinemaa
QBE Insurance (Europe) Limited Eesti filiaal	Sõpruse pst 145, 13417 Tallinn	www.qbeurope.com/estonia	6 671 400	Aivar Vähi
Salva Kindlustuse AS	Pärnu mnt 16, 10141 Tallinn	www.salva.ee	6 800 500	Tiit Pahapill
Seesam Rahvusvaheline Kindlustuse AS	Vambola 6, 10114 Tallinn	www.seesam.ee	6 281 801	Ivo Kuldmäe
Swedbank Varakindlustus AS	Liivalaia 12, 15039 Tallinn	http://www.swedbank.ee/ /varakindlustus	8 882 100	Margus Liigand
Kindlustusmaaklerid				
AAA Kindlustusmaakler OÜ	Narva mnt 4-420	Artur Karaman		
Aadel Kindlustusmaaklerid OÜ	Laki 11 12915 Tallinn	www.aadel.ee	6 816 910	Tõnis Laks
OÜ ABC Kindlustusmaaklerid	Endla 69/Keemia 4, 10615	www.kindlustuseabc.ee	6 679 650	Erik Sei
Avor Kindlustusmaakler OÜ	Vabaõhumuuseumi tee 4c-35, 13522	Tallinn www.avor.ee	6 628 556	Kalmet Kala
OÜ AON Eesti Kindlustusmaakler	Liivalaia 13/15, 10118 Tallinn	www.aon.com	6 996 227	Kaido Konsap
Balti Kindlustusmaakler OÜ	Välja 1-2, 76916 Tiskre küla Harjumaa	www.bkm.ee	6 645 606	Aet Peetso
BCP Kindlustusmaakler OÜ	Narva mnt 9A, 10117 Tallinn	www.kindlusmaaklerid.ee	6 616 844	Aivar Riitmets
Colemont Kindlustusmaakler OÜ	Veerenni 24, 10135 Tallinn	www.colemont.ee	6 679 130	Richard Raid
CHB Kindlustusmaakler OÜ	Jõe 2b, 10151 Tallinn	www.chb.ee	6 650 160	Andry Saarm

Järelevalvesubjektid	Aadress	Kontakt	Telefon	Tegevjuht
Clemenc Kindlustusmaakler OÜ	Punane 6-203, 13619 Tallinn		6 213 065	Elina Skljarova
Credo Kindlustusmaakler OÜ	Mäepealse 21a, 12618 Tallinn	www.credokindlustus.ee	6 829 696	Toomas Tam
OÜ DnB NORD Kindlustusmaakler	Lõõtsa 2b, 11415 Tallinn	www.dnbnord.ee	6 868 744	Ando Uus
Fix-Kindlustus Kindlustusmaakler OÜ	Kaarna 32, 10620 Tallinn		5500 004	Gerli Toomla
IIZI Kindlustusmaakler AS	Tartu mnt 2, 10145 Tallinn	www.iizi.net	6 660300	Tõnis Vilu
KindlustusEst Kindlustusmaakler OÜ	Mustamäe tee 55, 10621 Tallinn	www.kindlustusest.ee	6 776 751	Maldon Ots
K. Kindlustusmaakler OÜ	Narva mnt 90, 10127 Tallinn	www.kindlustusjuht.ee	6 022 025	Merle Lõbus
Kominsur Kindlustusmaakler OÜ	Villardi 22, 10136 Tallinn	www.kominsur.ee	6 616 970	Dmitri Soljanik
Krooni Kindlustusmaaklerid OÜ	Pikk 11, 80010 Pärnu	www.kroonikm.ee	4 423 001	Eve Põldemaa
Lambert Kindlustusmaakler OÜ	Lodumetsa tee 10, 11912 Tallinn	www.lambert.ee	6 188 130	Heiki Nurmeots
Lõuna Kindlustusmaakler OÜ	Raatuse 20, 51009 Tartu		7 407 134	Märt Riiner
OÜ Marks ja Partnerid Kindlustusmaaklerid	Endla 69/Keemia 4, 10615 Tallinn	www.marks.ee	6 680 266	Jaan Marks
Marsh Kindlustusmaakler AS	Tartu mnt 18, 10115 Tallinn	www.marsh.ee	6 811 000	Mart Mere
NB Kindlustusmaakler OÜ	Väike-Kuke 8-27, 80018 Pärnu	www.nbkm.ee	5335 9536	Heino Nõel
Open24 Kindlustusmaakler OÜ	Fr. R. Kreutzwaldi 12, 10124 Tallinn	www.open24.ee	5813 4075	Maksim Valkovitš
Optimal Kindlustusmaakler OÜ	Nõmme tee 59/2, 11311 Tallinn	www.optimal.ee	6 562 828	Tarmo Hillep
Premium Kindlustusmaakler OÜ	A.Adamsoni 2, 10138 Tallinn	www.premium.ee	6 040 485	Guido Grünberg
AS Smart Kindlustusmaakler	Lõõtsa 2B, 11415	www.smartkindlustus.ee	6 181 610	Heiki Puusaar
AS SEB Kindlustusmaakler	Tornimäe 2, 10145, Tallinn	www.seb.ee	6 549 677	Raivo Piibor
OÜ Kindlustusmaakler Tiina Naur	Juhkentali 52, 10132 Tallinn	www.naur.ee	6 420 022	Tiina Naur
OÜ TIIB Kindlustusmaakler	Tammiku 18, 10922 Tallinn	www.tiib.ee	5012 167	Vallo Saar
Vagner RE Kindlustusmaakler OÜ	Villardi 23-2, 10136 Tallinn	www.vagner.ee	6 312 627	Roman Illarionov
Vagner Kindlustusmaakler AS	Villardi 23-2, 10136 Tallinn	www.vagner.ee	6 312 627	Roman Illarionov
AS Vandeni Kindlustusmaaklerid	Tornimäe 7 PO Box 149 10145 Tallinn	www.vanden.ee	6 164 550	Raul Källo
2D Kindlustusmaakler	Tallinna mnt 42-28, 21006 Narva	www.2d.ee	35 71441	Andrei Fišer
Fondivalitsejad ja fondid				
AS Avaron Asset Management	Narva mnt 5-58, 10117 Tallinn	www.avaron.ee	6 644 205	Kristel Kivinurm- -Priisalm
Avaron Areneva Euroopa Väikeettevõtete Fond				

Järelevalvesubjektid	Aadress	Kontakt	Telefon	Tegevjuht
Avaron Balkani Fond Avaron Valitud Aktsiate Fond Investeeringifond Avaroni Privaatportfell				
BPTAM Estonia AS	Rävala pst 5, 10143 Tallinn	www.bptam.com	6 309 420	Indrek Hääl
Danske Capital AS	Narva mnt 9A, 10117 Tallinn	www.sampopank.ee	6 752 295	Silja Saar
Kohustuslik Pensionifond Sampo Pension 25 Kohustuslik Pensionifond Sampo Pension 50 Kohustuslik Pensionifond Sampo Pension Intress Vabatahtlik Pensionifond Sampo Pension 100 Pluss Vabatahtlik Pensionifond Sampo Pension Intress Pluss Danske Invest Likviidsusfond Danske Invest Globaalne Kasvufond Danske PP Arenenud Turgude Aktsiastrateegia Fond Danske PP Arenevate Turgude Aktsiastrateegia Fond Danske PP Intressistrateegia Fond Danske Uus Euroopa Fond				
EFTEN Capital AS	Tartu mnt 43/F.R.Kreutzwaldi 24 10128 Tallinn	www.efTEN.ee	6 181 818	Viljar Arakas
EFTEN Kinnisvarafond AS				
Ergo Funds AS	A.H. Tammsaare tee 47, 11316 Tallinn	www.ergo.ee	6 106 500	Marek Zacek
Ergo Pensionifond 2P1 Ergo Pensionifond 2P2 Ergo Pensionifond 3P1 Ergo Pensionifond 3P2 Ergo Pensionifond 3P3				
AS GA Fund Management	Tartu mnt 2, Tallinn 10145	www.gafm.com	6 802 680	Tõnu Pekk
Riskikapitalifond GILD Arbitrage				

Järelevalvesubjektid	Aadress	Kontakt		Tegevjuht
AS GILD Property Asset Management Eastern Europe Real Estate Investment Fund	Tartu mnt 2, Tallinn 10145	www.gildrealestate.com	6 802 630	Gren Noormets
AS Kawe Kapital Kawe Investeerimisfond	Pärnu mnt 15, 10141 Tallinn	www.kawe.ee	6 651 704	Ago Lauri
KOBE Asset Management AS	(tegevusluba kehtetuks tunnistatud 27.01.2010)			
AS LHV Varahaldus LHV Täiendav Pensionifond LHV Pensionifond L LHV Pensionifond M LHV Pensionifond S LHV Pensionifond XL LHV Pensionifond XS LHV Tõusva Euroopa Alfa Fond LHV Pärsia Lahe Fond LHV Maailma Aktsiad Fond	Tartu mnt 2, 10145 Tallinn	www.lhv.ee	6 800 400	Mihkel Oja
AS Limestone Investment Management	Väike-Karja 12, 10140 Tallinn	www.limestonefunds.eu	7 120 801	Mihkel Õim
Nordea Pensions Estonia AS Nordea Pensionifond A Nordea Pensionifond A Pluss Nordea Pensionifond B Nordea Pensionifond C Nordea Pensionifond Aktsiad 100	Liivalaia 45/47, 10145 Tallinn	www.nordea.ee	6 283 300	Angelika Tagel
AS Redgate Asset Management	Pärnu mnt 10/Väike-Karja 12, 10148 Tallinn	www.redgatecapital.eu	6 668 200	Veikko Maripuu
AS SEB Varahaldus SEB Kasvufond SEB Geneerilise Farmaatsia Fond SEB Tasakaalukas Fondifond SEB Aktiivne Fondifond SEB Dünaamiline Fondifond SEB High Yield Bond Fund SEB Ida-Euroopa Võlakirjafond SEB Likviidsusfond SEB Konservatiivne Pensionifond	Tornimäe 2, 15010 Tallinn	www.seb.ee	6 655 100	Sven Kuning

Järelevalvesubjektid	Aadress	Kontakt		Tegevjuht
SEB Optimaalne Pensionifond				
SEB Progressiivne Pensionifond				
SEB Energiline Pensionifond				
SEB Aktiivne Pensionifond				
SEB Tasakaalukas Pensionifond				
Swedbank Investeerimisfondid AS	Liivalaia 8, 15038 Tallinn	www.swedbank.ee	6 310 310	Agnes Makk
Swedbank Ida-Euroopa				
Aktsiafond				
Swedbank Venemaa Aktsiafond				
Swedbank Kesk-Aasia				
Aktsiafond				
Swedbank Ida-Euroopa				
Kinnisvara Aktsiafond				
Swedbank Private Debt				
Võlakirjafond				
Swedbank Fondifond 30				
Swedbank Fondifond 60				
Swedbank Fondifond 100				
Swedbank Pensionifond K1				
Swedbank Pensionifond K2				
Swedbank Pensionifond K3				
Swedbank Pensionifond K4				
Swedbank Pensionifond V1				
Swedbank Pensionifond V2				
Swedbank Pensionifond V3				
AS Trigon Alternative Funds	Viru väljak 2, 10111 Tallinn	www.trigoncapital.com	6 679 200	Sami Henrik Sormunen
Trigon Active Alpha Fund				
Luka Adriatic Property				
Kinnisvarafond				
Trigon Ukrainian Property				
Kinnisvarafond				
AS Trigon Funds	Viru väljak 2, 10111 Tallinn	www.trigoncapital.com	6 679 200	Mehis Raud
Trigon Balkani Fond				
Trigon Uus Euroopa Väärtusfond				
Trigon Uus Euroopa				
Väikeettevõtete Fond				
Trigon Top 10 Fond				

Järelevalvesubjektid	Aadress	Kontakt		Tegevjuht
Trigon Arenevate Turgude Finantssektori Fond				
Trigon Arenevate Turgude Agrisektori Fond				
Investeerimisühingud				
AS GILD Financial Advisory Services	Tartu mnt 2, 10145 Tallinn	www.gildbankers.com	6 800 401	Rain Tamm
AS KIT Finance Europe	Roosikrantsi 11, 10119 Tallinn	www.kfe.ee	6 676 270	Kaido Kaljulaid
AS SEB Enskilda	Tornimäe 2, 15010 Tallinn	www.enskilda.ee	6 655 390	Henrik Igasta
AS Trigon Securities	Viru väljak 2, 10111 Tallinn	www.trigoncapital.com	6 679 200	Merle Keskel
Admiral Markets AS	Ahtri 6a, 10151 Tallinn	www.forextrade.ee	6 309 303	Juri Kartakov
Cresco Väärtpaberite AS	Tartu mnt 2, 10145 Tallinn	www.cresco.ee	6 405 860	Olev Schults
Evli Securities AS	Tartu mnt 2, 10145 Tallinn	www.evli.com	6 405 700	Aidas Galubickas

FINANTSINSPEKTSIOON

Sakala 4

15030 TALLINN

Telefon: +372 668 0500

Faks: +372 668 0501

E-post: info@fi.ee

Veebileht: www.fi.ee

Majandusaasta algus: 1. jaanuar 2009

Majandusaasta lõpp: 31. detsember 2009

Põhitegevusala: Finantsjärelevalve teostamine

Juhatus: Raul Malmstein, Kilvar Kessler,
Andres Kurgpõld, Kaido Tropp

Audiitorkontroll: Ernst&Young Baltic AS